

Synci

Od kolébky k oltáři

Ú V O D

Tato příručka vyrůstá nenápadně z pohybu synků ve Velké Bystřici. V žádném případě nemám v úmyslu přehlušovat jiné spisky, které o podobnou tematiku již projevily zájem. Chci jenom dokumentovat radostnou práci s těmi, kdo ještě i v tomto prostoru nesou v sobě, jak my říkáme, kus nebe - neporušený život čímkoliv, čím ve starším věku člověk ubírá na své aktivitě anebo optimismu. Považuji právě tento mužský materiál za Bohem vyvolený, aby byla jistota, že všechno to, co starší generace přetrpěly nebo v čem uspěly, že nebude přenecháno jenom náhodě, ale že mají ve všem následovníky. Jsou to ti synci, kteří uvědoměle přijímají už v jarních měsících svého života onen řád, který jsme si dobrovolně vyhlásili a který z lásky k Nejvyššímu Pánu chceme doopravdy zachovávat. Některé kapitoly patří doslova nejdříve rodičům a vychovatelům nebo knězi, kteří jsou prvními strůjci vnitřního života ve svěřencích. Oni musejí být především zainteresováni, aby přemýšleli o spáse své a z přebytku vnitřního nadšení dávali jistotu i těm, kdo jdou za nimi, že se nebudou v životě mýlit, budou-li je následovat.

Naše řehole je tvrdší, než je to obvyklé u mládeže, která je obklopuje. Jde o kázeň, kterou chceme ne vnucovat, ale doporučovat a nechat vyrůstat již od nejútlejšího věku. Žádné lehkovážné opomíjení důslednosti ať v jakémkoliv projevu života nemá mezi námi místo. Nebudu sypat žádná hesla ani rozprávět nemožné teorie, které se neosvědčily a opakují to se smutkem, že tolikrát zvláště ony nám svoji neosobní násilnou formou pomohly vyprázdnit nejdříve duši jednotlivých synků a později i kněziště a snad celý chrám.

První cíl, který sledujeme v práci s našimi služebníky oltáře je čest Boží. Nic nechceme pominout z těch záležitostí, které vedou ke cti Boží. To je to prvotní, co je člověku dáno - je na světě, aby sloužil Bohu a teprve po dobré službě si mohl dělat nárok na odměnu časnou - to je ono uspokojení, že žije správně a věcnou, kterou Bůh slibuje těm, kdo věrně plní jeho vůli.

Nic nenecháme nepovšimnuto z toho, co by mohlo i sebejemnějším způsobem pozvednout slavnostnost služby Boží. Ta musí být i po lidské stránce krásná, oduševnělá a podle všech možností připravena, aby tam nebylo žádných nedůsledností. Jedině taková přítomnost při Nejsvětější oběti může pozvednout i vzdělávat věřící obec a povzbudit je k většímu zájmu i k spolupráci na tom, co je jádrem křesťanství - Kristova oběť. A teprve z této důslednosti chceme brát užitek osobní i pro farní rodinu.

Druhým cílem naší snahy je formovat člověka zbožností. Vytvořit nový typ křesťana, který s úsměvem nejenom překonává svoje obtíže, ale neustále žíví v sobě otázku, co mohu kde zlepšit, komu mohu pomoci. Není nic krásnějšího v celé farnosti než dobře utvářené společenství mladých hochů, kteří se stávají opravdovým požitáním pro celou farnost a především pro kněze, který v onom zástupu rozesmátých mladých tváří může formovat i svůj vnitřní život k tomu, co církev tolikrát zdůrazňuje, že naše služba Bohu musí být líbezná.

Zapálit doopravdy může jenom ten, kdo sám jenom netlí, stejně jako oživit, kdo není jenom pochodující mrtvolou. To platí obzvláště pro práci se služebníky Nejsvětější Oběti. Snad i několik vět může prospět k výchově těchto nadšených hochů.

Hoch dovede být nadšeným služebníkem oltáře, jestliže vidí vedle sebe kněze, který není jenom nádeníkem. Dokáže sloužit důstojně a zbožně u oltáře, jestliže kněz nečte jenom mši a místo Slova Božího nečte předlohu promluvy. Každý hoch dokáže odpovídat jasně, výrazně, jestliže kněz nepolyká slova a dovede všechno klást s úctou, jak to liturgický jazyk vyžaduje. Každý z hochů dokáže pochopit nutnost kázně i v sakristii i v kostelním prostoru, jestliže jej nedráždí k nepořádku neukázněný vztah kněze k tomuto pohyblivému zástupu. Chtějí následovat, umějí ale kopírovat. A mají-li viditelný příklad vedle sebe, není potřebí žádný vzrušený tón při nekončícím napomínání.

Na syncích u oltáře musí být vidět i obraz sloužícího kněze. Nic nedokážou synci tak rychle napodobovat jako mechanicky zvyšovat tempo odpovědí anebo modliteb. Je-li kněz ledabylý v gestech a neukázněný ve svých projevech, nemůže čekat od svého zástupu, že budou jiní. Od složení rukou, pokynutí hlavou - všechno má svoji nutnou důstojnost. To jsou jistě ty první předpoklady pro dobrou službu našich hochů. Snadno pochopí, že oni to jsou, kdo budou spolupracovat na tomto posvátném ději. Proto tam žádná povrchnost nemá svoje uplatnění. Doposud se jeví malá usebranost při posvátných úkonech, jen jako důsledek nedůslednosti těch, kdo je mají vést.

Kněz musí mít porozumění pro jejich nezvyklý vztah k rozmanitým záležitostem života, ale do všech důsledků musí vést k tomu, aby vznešenost oběti byla doprovázena vznešeností vystupování při službě. Co víc jsme dlužni našim hochům než právě tento ryzí vztah, aby vyrostli v opravdové jemné, odvážné křesťany. A to se nepodaří, jestliže nebudou rozumět všem znamením, symbolům a úkonům, jestliže nebudou vedeni k tomu, aby pochopili jádro textů, liturgických úkonů. To, že tolik dřívějších služebníků oltáře naplňuje zástupy nenávisníků proti Bohu a církvi, jistě má svůj kořen v oné nedůslednosti, ve které jsme je nechali vyrůstat. Jaký úřad už mohou ve svých dětských létech zastávat, pochopí jenom ten, kdo dokáže aspoň několik okamžiků proklečet soustředěně před svatostánkem. A k tomu musíme vést při každé možné příležitosti.

Největším nepřítelem naší výchovy je ona nedůslednost už v návštěvě posvátných úkonů a v přehlížení nedůslednosti, které pak naplní život i dospívajícího a dospělého muže. Tato příručka nemá být vyčerpávajícím pramenem celkové výchovy, může však v mnohém ohledu podpořit autoritu rodičů a rodiče i vychovatele upozorňovat v mnohém na nutnost úcty právě k těm tajemstvím, které jsou uskutečňovány v každém dítěti. Neohraničujeme v žádném případě věk hochů, kteří mohou k oltáři, ale podle zkušeností mnohých desetiletí zdůrazňujeme nutnost ne bránit už zlovykům a ledabylosti, ale od jarých let je vést k tomu, aby na žádné nedůslednosti neviděli svoje štěstí. Je stejně krásné, jestliže jsou ukáznění ti nejmenší – ještě předškoláci, kteří ani nedovedou v žádném případě skrýt lesk milosti Boží ve svých očích, tak jako hoši, kteří už překročili základní školu a pokračují na střední nebo se připravují již na vysokou a přesto vytrvávají v oné důstojné pozici strážců posvátných Tajemství.

Ten nejsmutnější pohled ve farnosti: u oltáře ledabyly oblečený kněz a žádný ministrant anebo jen některý stařeček, nechci říci babička, obtancovává tento posvátný prostor. Vysvědčení ubohosti. Domnívám se však, že k plnosti kněžiště patří i řádný ruch na farním dvoře. Snad nemá být ani mezera mezi hrou a mezi tím, co svojí vážností sahá do zákonů věčná. Kdo může sloužit u oltáře, má pocítovat tuto výhodu jako Boží dar. Hrdost se nedá cvičit nikde jinde takovým způsobem, jako právě ono srůstání s Božími tajemstvími v blízkosti Božího oltáře. Je-li kostel něčím vzácným, je mnohonásobně cennější teprve přítomnými mladými lidmi, obzvláště hochy. Povinností každého kněze i vychovatele ve farnosti je připravit všechnu možnou mládež na to, aby tajemství, která se předkládají k věření a k následování, byla natolik chutně podávána, že je nejenom neodmítají, ale považují to za svoji hrdou výhodu.

Zbožnost musí být první výrazovou formou, kdykoliv se střetneme s hochy v kostelním prostoru. Předpokládá to modlit se i se synky. O zbožnost je třeba se rvát, ta není nikomu dána, stejně jako o statečnost je třeba bojovat. Tak je třeba se pomalu vtěsňovat do onoho Božího řádu, ve kterém člověk cítí – mohu hovořit s Nejvyšším. Není snad nikoho mezi dětmi, kdo by se živelně, bez jakéhokoliv vedení, vtěsňoval do samozřejmé zbožnosti. Kněz je tím dveřníkem, který má všechny své svěřence do této praxe uvádět a cvičit. Mít úctu k dětem – je prvním předpokladem. Nesmí se to vyvinout až k onomu nekontrolovanému vztahu, který hledá únik do různých ohledů a mazlení. Jen nebýt přesládlý – jsou to mladí mužové, kteří musí být od prvního setkání vychovávaní k sebevědomé hrdosti. K tomu je nutná především hrdost ve vystupování u samotného kněze nebo u staršího vedoucího ministrantské družiny.

Nebezpečí, že naši synci snadno upadnou do neuctivého, ledabylého vztahu ke všem Božím tajemstvím, je vždy tuze blízko. Nedovolme, aby se velmi zmenšila nebo zničila ona vzdálenost, kterou musí každý hoch pocítovat mezi sebou, rodiči a mezi knězem. Netrpme hned od začátku žádné povrchní pokřikování ani pobíhání v Božím domě. To, co je tuze lidské, nemá své uplatnění ani v sakristii, tím méně, aby kněz byl tím, kdo ještě rozprádá své rozpuštělé historky těsně před tím, než synci nastupují k posvátné službě oltáře. Mít se v pozoru před tím, co je nedobré a následovat všechno, co vede k výrazné zbožnosti a k pochopení vysoké úlohy, kterou hoch může už zastávat. Všechno toto útržkově ušlechtilé musíme nejenom znovu budít, ale též o to pečovat.

Neopomíejme nikdy osobní ani společnou modlitbu ministrantů před tím, než kráčejí do liturgického prostoru. Je to, jako kdybychom znovu prokrvovali organismus družiny z drobných služebníků a pomáhali, aby v nich odumřelo pomalu všechno to, co bez užitku pustoší tolikrát jejich obrazotvornost. Tak jako před Otčenášem odvažujeme se modlit, tak bychom měli cítit před každým úkonem – Pane, my se odvažujeme Tobě sloužit. A tato výrazná forma má být životodárná i tenkrát, když odcházejí děti domů.

Připomínejme jim často, že se mohou modlit všude, za každého, vedme je k tomu, aby vyprošovali Boží ochranu pro všechny, které budou potkávat. K tomu mějme v zásobě krátké střelné modlitby, tak se dříve nazývaly ony zbožné povzdechy, kterými se naši předkové k Bohu obraceli. Život a pohyb v přítomnosti Boží je pak pláštěm i silou, ve které bude každý hoch prospívat. Připomínejme při každé příležitosti, i třeba přítom, když se oblékají, že je třeba v každém okamžiku pamatovat na ono Boží oko, které nejenom pozoruje, ale které s láskou sleduje všechny naše pohnutky i jednání.

Střídejme v kruhu ministrantů nejpotřebnější modlitby. Je nutné znát některé nazpaměť. Zvláště našim dětem to obohacuje jejich slovník a připomíná jim nutnost myslet na mnoho záležitostí, které se týkají služby Bohu, služby bližním, ale též naši závislost na mnohých okolnostech, ve kterých má být Bůh tím, kdo nese. Nespoléhejme, že někdo bude se modlit s nadšením, jestliže má vedle sebe zástup těch, kdo roztržitým způsobem doplňují prázdnotu času před vystoupením k oltáři. Nebojme se svěřovat hochům úmysly, ve kterých se kněz tolikrát sám utápí bez vědomí své užitečnosti, ale prohovořme s těmito nadšenými pomocníky ty záležitosti, které považujeme za důležité pro nás i pro farnost. Hoši mohou být spoluobětníky, mají to pocítovat a mají považovat za důležité, že jsou to zrovna oni, kdo byli vybráni, aby před Pánem Bohem zjevovali vůli farnosti.

Jak mnohoznačné jsou různé slavnostní příležitosti církevního roku nebo svátky svatých nebo Matky Boží, tak barvitý má být i tón našich modliteb. Kdo se dobře naučí modlit, je důsledný, že modlitby neodbývá a nevynechává ve svém domácím prostoru, ten bez připomínek bude přistupovat ke svátostem, aby před celou farností dokazoval nutnost života v milosti posvěcující. Účast při mši sv. musí být podepřena aspoň věku úměrné znalostí, abychom se ani nesetkávali s žádnou naivní otázkou i u těch malých. V pochopení skladby mše sv. má vidět každý z přítomných služebníků i možnost nejlepší přípravy k sv. přijímání. Zachovávejme ony tiché mezery, ve kterých každý osobně má vyříkat kus toho svého "já" nejenom prosbu, ale i dík a touhu žít tím ideálem, který představuje u oltáře. Při podávání předmětů, které jsou potřebné ke mši sv. ať je zachován řádný postup, aby se nepředbíhali anebo co je ještě horšího, netahali se o to, co může podávat jen jeden. Je obtížné přimět hochy

k tomu, aby rádi přicházeli i ve všední dny. Ve většině případů se setkáváme s onou pohodlností, kterou podporují tolikrát i v našich rodinách, že nepřijdou ani včas na nedělní mši sv., ale přece jenom neustáváme ve formování právě touto důslednou nutností nedělat si mezery v tom, co vyžaduje opravdový solidní přístup. Slušné chování na ulici, ochota ve škole, poctivá příprava na všechno, co je požadavkem školy nebo učení, jemné chování bez spěchu v kostele, v sakristii a zbožné vystupování při oltáři - jsou prvními zárukami, že je možné počítat s dobrými členy i lidské společnosti, až budou dospěli. Pak hrdě vykročí, jakmile kněz dává požehnání - Jděte ve jménu Páně - pocítují, že jsou to oni, kdo toto jméno podepíral v posvátném prostoru a ponese je jiným. Každá připomínka, která směřuje naše děti k ukázněné, praktické víře, připravuje šťastnou budoucnost i nastupujícím generacím jiným. Pokud udržíme ono vysoké mínění, že je to výsada být ministrantem, služebníkem Nejvyššího, potud máme záruku, že jsme se nezastavili ve výchovném procesu těch, kdo jsou nyní naší oporou a později mají být naší chloubou.

Vycházíme z jednoho poznání, že mladý člověk není zmenšenina člověka dospělého. V přítomné době je nejvážnějším problémem ona změna celé skladby ať duše anebo vztahu k záležitostem života nebo k sobě či k druhým. Nedá se jednoduše vzít cizí starý anebo obstarožní vzor a přitom vtěsnávat do něho i ty, kdo vyrůstají nebo přicházejí na svět právě v přítomných desetiletích. Psychologická skladba je jiná, ale náš vztah musí být stejně plný úsměvu, dobroty, lásky a rychlé ochoty odpovídat okamžitě na jakýkoliv dotaz těch nejmenších.

Využijeme všechny písně, hry, řešení událostí, ruční práce i vzory dobrodružných kousků v přírodě. Ty zůstávají s neutuchajícím a nestárnoucím půvabem celá staletí. Kolik věcí starých je opravdu skutečným překvapením i pro dnešek. Tak to platí i o každé dobré, veselé věči. Zkušenosti starších generací, nemají-li zapadnout, musí být zprostředkovány těm, kdo o ně stojí. Změní-li se formy i působení se musí změnit, stejně jako metody přístupové. Kolik je to nového poznání, objevů, ale kolik přibylo též různých doslova nejnovějších zlovyků. Jde nám nejenom o masová hnutí, nýbrž o individuální výchovu. Proto si musíme všimnout i po této stránce osobního zaujetí a zodpovědět neprodleně na všechno, co chceme, aby bylo oživovalo. Všechna naše práce musí být metodicky ucelená, sladěná, zacílená k jednomu závěru.

Naše desetiletí dává řadu objevných podnětných nápadů, které můžeme se stejným mladým zaujetím použít a s prospěchem vtěsnat do dozrívajícího našeho tisíciletí. Co je pro nás směrodatné, je jistota, že člověk je stejný. Stejný svým postavením do světa, stvořením a přijetím jako křesťana. Proto potřebuje stejnou ohleduplnou lásku. Kde ale lépe a víc se jí může naučit mladý hoch nebo i dívčina než ve vlastní rodině, myslím však v rodině úplné. Potom v rodině farní, kde mohou upevnit víc své zásady i onen živelný rozmach pro všechno, co naplňuje mladý den než u rodinného stolu, u stolu obětí a k tomu má pomoci i těchto několik souvětí.

Naše metoda musí zůstávat stále stejně cílevědomě zaměřena ke Kristu. Každý z našich hochů se má naučit naším spolupůsobením, jak jít kus cesty s jinými. Máme-li však metodicky s nimi pracovat, musí to znamenat stále osobně být zaujat tím, co právě naplňuje hochů otázkami a žádá si odpovědi proč a pro koho se má namáhat, proč by měl mít více nadšení, než mají ti, kdo jsou lhotejní k životu i k tomu, co jej naplňuje.

Možná, že se to bude zdát většině divné, že tématem našich příštích rozkladů budou synci, řešení jejich problémů, starostí, ale též všechny ty divočiny, které se vejdou do chlapeckého prostoru. Chceme aspoň v několika souvětích poukázat na nutnost všimnout si zvláště chlapecké mládeže a přitom budeme zdůrazňovat při každé příležitosti, že je třeba začínat opravdu ještě dříve, než přijde na svět, aby nezpозdil všechno to, co je krásné, silné a čisté, když už bude stát aspoň poněkud samostatněji ve svém životě.

Ať jsou to kluci, synci nebo jak se jim v kterém kraji říká, přece jenom oni budou tou nosnou generací, která může komukoliv z pracovníků ve výchově dát odpověď na námahu, která má spoluformovat jejich osobnosti do podoby opravdu statečných vůdců jiných hochů. Považují to za tak důležité, že nevidím žádný jiný problém v tak naléhavém, skoro úpěnlivém tónu, který by měl být řešen s větší důkladností než se to pokoušíme právě s tímto mladým pokolením.

I když se jedná o mládež, kterou chceme formovat u oltáře jako služebníčky, později jako spolupracovníky při hlásání evangelia, přece jenom jsme si jisti, že musíme vycházet z přirozených schopností i vloh, které je nutno rozvíjet podle všech možných daností.

Hoch! Zní to tak jednoduše a přesto je to nejsložitější problém celého tvorstva. On to má být, kdo svým nejdříve úsměvem a prvními gesty rozrývá klid vlastní rodiny. Synek to má být, na koho je už od nejtěplejšího dětství milo pohledět, tím více ještě se jím zabývat - ne jako předmětem, ale už jako formovatelnou osobností ke slávě rodičů i k oslavě Boží. Chybují všichni, kdo se domnívají, že je čas začínat s touto formací až ve věku dospívání anebo dospělém. To nejkrásnější, co dítě může získávat, získává právě spoluprací a napodobováním všech těch kladných vlastností a projevů, které může odzískat od svých rodičů i pomocných vychovatelů. Tedy první zastávka musí být nutně v rodině. Má to být v rodině úplné, pokud Bůh dává tuto milost, v rodině, kde od prvního počátku je dítě nejenom chtěné, ale doopravdy na nebi vyžádané, tak jak nám to ukazuje příklad starozákonního Zachariáše a Alžběty anebo Joachyma a Anny. Kolik je to světlých vzorů, které by se daly následovat i v této době, kolik postav, které by stačily jenom odzrcadlit i pro naše děti, chceme-li to nazvat - moderního věku, aby nenesly s sebou riziko nesplněných přání těch, kdo je mají a musejí zahrnovat velkodušnou dobrotou i neomezenou láskou.

To nejtěžší, co dítě nedožene v životě, je jistě onen žitý prostor, ve kterém se může pohybovat ještě, než se začne dělit o jeho formaci rodina s ulicí, školou, zaměstnáním, válkou anebo pustotou

divého života, který bude každého z nich obklopovat. Je nutné už od prvopočátku pěstovat v každém z nich ono sebevědomí, které začíná uvědomováním si tvůrčí lásky Boží a onoho poslání, jak to vyjadřuje Izaiáš - "Pane, mne můžeš poslat, na mne mohou jiní spoléhat, nikoho cizího nehledej!" Tedy nikdy není dost brzo na to, abychom děti formovali do onoho pohybu, který znázorňuje Písmo sv. jako cestu vůdce a hlasatele Božích úradků. K tomu má pomáhat i těchto několik řádků.

Tedy hoch jako tvor, jako objekt přijatý, milovaný, formovaný do oné podoby, která skýtá jistotu optimisticky přijatých i plněných zásad Nejvyššího. Považuji za skvělý prostor, ve kterém se neustále a to každodenně projevují všechny kladné hodnoty, prostor kolem oltáře, farní dvůr a ona společenství, která od dětství vztahují svoji pevnou náruč nad dítětem, které nejenom pomyslně, ale fakticky musí v příštích desetiletích zaujímat místo před rodinou, farností, v církvi i v národě. Tedy jde o formaci vedoucích typů a hned od začátku zdůrazňujeme, že se nestačí na všechny, kdo by přicházeli v úvahu, že z důvodů i ryze vnitřně hospodárných musíme odzírat formační metodu samého Pána Ježíše, který zahrnoval všechny do svého posluchačstva, ale osobní formaci věnoval dvanácti a z nich jenom třem jako obzvlášť vyvoleným, aby šli a hlásali bezvýhradně úradky Boží. Jaký je to rozdíl, když dítě již hned od prvních samostatných počátků života je vedeno k onomu velkému vědomí - jsem tu na místě Božím a nesmím žádným zlým skutkem pohrdat Boží dobrotou. Dříve než začne poznávat možné zlo ve svém okolí, už může působit nepřekonatelně milost Boží, ale k tomu je potřeba, aby ty první krůčky statečného života byly vedeny stejným směrem od samého prvopočátku formace hochů či dcerky.

Náš názor na onu formaci spolupracovníka, ba hlasatele všeho, co je ve světě krásné, vychází ze zkušenostního vlastního života, kdy na statečném počínání již od nejútlejšího věku, jako nádstavba, přichází všechno to, co dovede život hochů obsáhnout. Tedy sem patří i onen pohyb, který starší generace ráda nazývá nedobrotou, pazgrřivinou, pokoušením starších, rizikem, které jiné uvádí do nebezpečí cizích hříchů a jak bychom to ještě chtěli nazývat. Jenže každé dítě musí mít prostor, ve kterém necítí ony omezující mantinely. Má to být všechno úsměvnou pohodou řízený pohyb, který nedovolí v žádném případě překročit hranice věrnosti k Božímu zákonu.

Srovnáme-li jenom děti, které přicházejí k tomuto poznání už v předškolním věku s těmi, které necháváme vyrůstat, ba dorůstat v jejich osobním poznání a zkušenostech, tedy jasně cítíme převahu všech těch, zvláště odvážných synků, kteří s vědomím poslání již dokážou jiným ukazovat jemně jasnější cestu. Být čiloušem ve vlastní rodině, být vedoucím i v uličních partách, dokázat ve škole svojí solidností, že bereme od dětství všechny své problémy vážně a potvrdit to ještě oním hlubším ponořením do zbožného styku s Bohem v modlitbě a při posvátné oběti. Je doopravdy vrcholem, který může dosáhnout každý z těch dětí, které se dříve setkávají s dobrotou a statečností starší generace, než může poznat u ní ono nebezpečí, kterým se může sesunout do zlozvyků, které nebude schopen kdokoliv z nich překonat za celý svůj život. Tedy našim objektem budou na tuto chvíli synci, kluci, hoši, ogaři.

Sledujme na chvíli našim, možná stářím dotčeným pohledem, tyto pohybuující se body.

Vzrůša v kostele

Sláva na výsostech Bohu! - A do toho frk, frrr... a křáp. Tlučení křídel, víření vzduchem, šumot u oltáře, zděšení v lavicích. Najednou neobvyklý pohyb širokých sukni, úsměšky těch několika mužů v lavicích a slyšet otázku - o co se tu vlastně jedná? U oltáře kněz zahalený do brokátu, v očích s odraženým světlem dvanácti rozžatých svíc, s puchem, který z něho vychází ze ztuchlého ornátu, jakoby lapal po vzduchu. Otáčí se a dává otázku k nejbližším synkům, kteří klečí u oltáře - co se tu děje? Ale nikdo z kluků není schopen mu to tak těsnopisně sdělit, aby to při tomto pochodu na Golgotu i tento velebníček pochopil. Ale on byl rychlejší v myšlení, než úhyby synků. Poněkud se pootáčí, rychle hmatne svojí mohutnou rukou po komži jednoho z hochů, na kterém pozoruje, že jej nějaká pazgrřivina odtahuje od myšlenek na Spasitele. Kněz nervózně něco zamumlá, protahuje dál svoji ruku, až se mu podaří chmátnout jednoho ministranta za hřbetovinu komže a už ví, oč se jedná. Další mladá sova zvyšuje rej kolem těch protivně svítících svíc před oltářem.

Jak je to jednoduché k pochopení. Protože považujeme ministrantskou mládež za nejčilejší z celé osady, dokážou něco obstarat i přede mší sv. A tak tito naši synci nestačili přede mší sv., a to bylo v 6 hod. ráno, již odložit svůj věžní lup někde v krabici před sákrstíí. Měli krásně hledící kulíšky přitisknuty na svých dětských hrudnicích. Možná, že před tím byly ty rochety ještě bílé, ale nyní po slézání primitivních žebříků ve věži, po trámu zaprášeném, potaženém pavučinami, s fůrou třísek z onoho nejvyššího věžního žebříku, po tomto bezbřehém lezení, synci se chtěli rychle přidat k onomu nebeskému zástupu před oltářem a soustředit se na tento děj Boží. I sovy jsou tvorem Božím, jenže synci je uchvátili těsně před obřady. Chtěli to zahrát takovým šikovným způsobem, že vpluli před oltář právě v momentě, kdy jeden z nich musel ještě zazvonit a z oněch trámových hvězdic kostelní věže si naládovali pět kulíšků za nyní trapně "bílých" rochety.

Neměli na nás takhle pospíchat - to je argument, který i naše poslední mládež tak často vrhá do tváře všem dospělým. Kluci měli dobré plány, chtěli si sovičky vyměňovat - jedni za hrdličku, jiní za králíčka. Chtěli je chovat, chytat jim myši, možná, že je chtěli i trápit - kdo ví, co bylo nevymyslitelného v jejich mladých, mužných hlavách. Jen to se nemělo stát, aby jejich velebný otec prokoukl tyto akce. On byl ten poslední, kdo až jako doopravdy poslední věděl o tom, že tito jeho tzv. nejvěrnější hoši, by potřebovali vydělat i nějakým karabáčem svoji kůži. Má to cenu zatahat je za vlasy? Vyrovnávat jim rozcuchané škatiny s pavučinami v tomto posvátném okamžiku? Jen kněz zahřměl - ukažte ruce! a už je hnal při tomto posvátném úkonu od oltáře slovy, které nebyly v misálu

"honem se aspoň v kbelíku umyjte". Jenže kluci nenašli jinou vodu, než svěcenou - slanou, která v oné kádi už měla povlak po všech možných mastnotách, možná předešlých nedobrých akcí kluků. A toto se stalo při nejposvátnějším úkonu. Taková andělská služba, znevážená těmito duchovními nemluvnaty. Bylo těžko zachytit celý ten děs, který se zračil z očí těchto malých služebníků, po jejich nezdařeném lovu. Všechny sovičky byly pryč - rozdíraly vzduch pod klenbou kostela. Dvojí trestní výkonné právo na obzoru a k tomu ta hrozná reklama nešikovnosti v celé dědině. To není všechno, co se nepodařilo a není to číslo poslední, které nám všem ministrantíkům čtou všichni naši souputníci ze zraku. Místo lítosti se ozval vzdech jednoho z těchto služebníků oltáře - "to je škoda, sůvy jsou pryč".

Jen k tomuto příběhu klademe otázku - jsou naši synci, kteří se odvažují až k oltáři největší výmastové v okrsku země? Není to tím, že více obsáhnou právě onou metodou, které říkáme prodloužení dne? Snad proto, že jsou čilejší a rychlejší v každé akci, vycvičení radostným úkonem včasnějšího vstávání, jsou vnímavější již od svého dětství oním sebevědomím, které hlásá sv. Pavel, když útočí na své posluchače, aby to byli oni, kdo budou skutečnou cestou ke Kristu. Tak jemně, mile, stejně jako nevtíravě se zabodávaly oči všech zúčastněných synků do kříže Kristova. A bylo slyšet po tomto posvátném úkonu jen šepot těchto drobných rtů, v tomto okamžiku zsinálních, "Pane, já to nemyslel tak zle, nechtěl jsem rušit, nechtěl jsem okrádat přírodu, máme ji všichni rádi, chceme pomáhat našim doma, ale i tebe nechceme nechat o samotě. Jenom dnes nás nemuseli zrovna přitom chytit". Jedno ne tuze zbožné vystoupení bylo zmařeno spěchem. A ony tety, které dáváme do kategorie tzv. "ropuch kropenkových", hlasitě láteří "všeci kluci jsou potvory. Nepatří před oltář! Tam by měly být raději dcerky, ty jsou vždycky hodnější". Kdybychom měli zodpovědět tuto otázku - je milejší skřehot těchto zapomenutých tet (možná se domnívají, že i přesvatých), anebo Pán Bůh jako by hladil po vlasech tyto malé nezbedy a připomínal jim - Pán Bůh nemá rád nešiky.

Rozmluva s Pánem

Nejsou všechny projevy našich synků jen takové, že by nesměly být následovány. Jeden z našich služebníků zůstává sám chvíli před blikajícím světýlkem večné lampy. Červená lampička posunuje stíny a světýlko po světcích na oltáři. Temný závoj nenechává nic kromě jednoho lesklého bodu na svatostánku, kde drobný hošík z party služebníků oltáře hledí na uvězněného Pána. "Jak já ti věřím, že nás máš rád. I když je to již dávno, jak to dokazovals dětem na stráni, kde jsi jim vykládal, jak mají pomáhat rodičům. Mám tě stále rád a právě v tuto chvíli chci s tebou povykládat. Nikdo tu není. Nikomu se nebude zdát divné, že s tebou mluvím. Jenom chci, aby mě neslyšel nikdo kromě tebe. Chci ti to říct - jen ty a já tu musíme vyřešit ten velký boj, který svádím vždycky, kdykoliv se mám rozhodnout, koho mám poslechnout. Tatínek je někdy tuze hlasitý, je náhlý, pospíchá, abych okamžitě odpovídal, i když se mi nechce. Maminka mi zase podstrkuje a je mi to protivné. Proto ti chci říct, když vím, kolik jsi trpěl, že tě nenechám o samotě. Jak jsem vždycky smutný doma, když někdo ze sourozenců odejde. A tys zdůrazňoval těm synkům, kteří možná nebyli větší, než jsme my, pojdte za mnou. Jak je málo hochů i u nás, kteří slyší tvůj hlas. Stydím se za to, že tu nedovedu přivést houfec kamarádů, se kterými si hrajeme nebo se i pereme na ulici. V tuto chvíli jsem zde jen sám. Ale ty víš, jak je to být sám a proto si můžeme rozumět. Dneska ti chci říct jenom, že přijdu za tebou, jen až budu větší, až se naučím všemu tomu, co každý musí vědět, kdo chce o tobě mluvit k jiným.

Teď ti připomínám onoho synka, který byl jistě tak malý jak já a nemyslel jen na sebe. Byl moudřejší než celý ten obrovský zástup, který tě poslouchal. Říkal si jistě doma - sám nezahlednu, ale vezmu svačiny víc, abych mohl ještě jiným pomoci. Měl v košíčku nejenom pro sebe, jako by napřed věděl, že ty ho vyzveš, aby dal své chlebičky i rybky ještě jiným ke svačině. A on ti uvěřil. Byl rád, i když byl tak malý, že ho mohl přehlédnout, že ho zpozoroval. Cítím tvoji ruku na jeho vláskách, jako by pochválil za to, že byl prozíravý a proto si jeho chlebičky požehnal a rozmnožil, vzals i jeho rybičky a možná jeho jménem si je rozdával - "podívejte se, tento hoch na vás pamatuje a je tak malý". Jak bych byl rád, kdyby to byly housky moje. A tys jimi mohl nasytit jiné. Též nechci myslet jenom na sebe. Pane a to ti slibuji, i v této temné hodině, že budu vždycky pamatovat na ty, kdo nemají anebo zapominají. Podělím se. Napovím, pomohu s úkolem. Půjdu jim pomoci, když nebudou stačit udělat doma pořádek. Budu hledat každou příležitost, abych mohl tak, jako hošík z tohoto svého košíku jiné potěšit. Chci rozdávat a to celý život.

Spolupráce v dobrém

Ty víš, jakou radost měla jenom ta jedna teta, když jsme jejím dětem nenápadně vždycky ke dveřím anebo do okna dávali to, co její děti potřebovaly. A byli jsme rádi, že se podařilo, aby nás nikdo nezpozoroval. A ona sama, když vyprávěla o tom, říká - on ten Pán Bůh musí mít dobrý sluch. Večer jsme se o ty věci modlili a ráno jsme našli všechny už čistě zabalené, připravené u dveří naší chaloupky. Snad jenom dítě dokáže svým rozradostněným pohledem vyjádřit celou vděčnost. Jen jednu starost měli - kdo to mohl odposlouchat, kdo to mohl prozradit Pánu Bohu, co potřebujeme. A my dostáváme tak samozřejmě všechno. Jakou já mám radost, že jsem viděl usmáté mladší synky, než jsem já, právě z těchto dáreků, které jsme vzali z našich a rozdělili se s těmito chudobnějšími. Ty cítíš, že to dokážou jenom ti synci, kteří jsou pořád veselí, rozesmátí, kteří vždycky nenápadně pomáhají, jako by chtěli překvapit. Nečekají, než je někdo pozve, poprosí, nezůstávají stát ani tenkrát, když si myslí, že by jim za to měl někdo poděkovat.

Pane v tom chcem být dobrými stopaři. Chceme vyčenichat všechny potřebné synky, všem rodinám, které cokoliv nemají v dostatku, chceme pomáhat. Jak to zní jednoduše. Každý den udělat aspoň jednomu radost. A ty víš, že už se tam naše zlobení nevejde."

Požadavky nebo povinnosti

Náš první požadavek pro všechny hochy i dcerky musí znít: "radostně ke každému dílu, s úsměvem a rozjasněnou duší, zvláště k oltáři". Chceme i tímto viditelným způsobem sloužit Pánu. Je to tak opravdu pravda, že Bůh nás chce naplňovat jenom štěstím? Už od svého dětství cítíme, že můžeme mít rádi jenom to, co známe. Proto chceme vědět všechno i o službě při oltáři. Jak má tedy vypadat i ten nejmenší služebník při Nejsvětější oběti? Co má vlastně vědět, jak se má chovat, jak má sloužit, co má dělat se svými "podavačkami", když ani ve škole neví, do které kapsy je má schovat? Jak má správně pokleknout a kam má mířit s očima? Tato všetečnost je tuze zdravá. Proto chceme vědět, jaké nádoby je potřeba použít, jak se s těmito různými předměty zachází. Kolik je to různých úkonů, ke kterým se svoláváme do kostela, ale hlavní naše služba je při mši svaté. A my vlastně ani nevíme ještě, co zahrnuje tento název. Jenom nestát v prostoru chrámu a být u oltáře, jenom vyplnit to přikázání "pomni, abys den sváteční světil" - ne Pane, to by bylo od nás málo. My chceme být až u oltáře, abychom jiným ukázali, jaká je to vznešená velká služba a jak jsme si vědomi, že my zastupujeme naše rodiče, celou osadu i všechny v církvi.

Jak by to bylo málo, kdybychom chtěli naplnit hlavy hochů jenom samými rozkazy, pokyny, radami. Zde jde o život nejenom v kostele, v sakristii, nýbrž po každém odchodu domů, do školy, na ulici, při hrách se nám musí nutně připomínat naše vyvolení za služebníka oltáře. Tento název zahrnuje v sobě jméno hoch, který bude viditelným příkladem před všemi ostatními".

Malé povinnosti ve velké službě

Naší velkou čestnou povinností je vést všechny děti bez rozdílu, tedy obzvláště naše mladé adepty církevní služby, cestou církevním rokem. Naše setkávání s význačnými svátky se musí podobat zastávkám na milé vycházce. Při každém z těchto mezníků se osvěžuje paměť, posílí se chuť být zase mladší a zdůraznit společenství farnímu svoji radostnou sounáležitost. Všechny úkony, i ty nejmenší, musí působit upřímnou radost. Každé zazvonění při oltáři nebo při sakristii upozorňuje na nutnost zostřit svoji pozornost. Svolávají se tím k pokleku, věřícím se dává znamení, že mají pozorněji sledovat úkony na oltáři. Hoch podává kalich, patěnu, to je všechno velké, kdo připomíná s rozžatými svíčkami jiným, že musí usilovat o milost posvěcující nejenom při posvátné oběti. Ruce tolikrát i nezbedné, ústa tolikrátě všetečně rozevřená anebo někdy i s výrazy, kterými odmlouváme, všechno je ve službě Nejvyššího. Minister = služebník Nejvyššího Pána. A to začíná tento mladý, droboučký hoch a již může mít tak čestné u místění.

V malé duši velká nabídka

Jak daleko k tomu máš ještě, abys v tiché modlitbě slíbil Nejvyššímu Pánu, že toho kněze, kterému nyní sloužíš, kdysi vystřídáš. Pane, jak já to dokážu, abych se vycvičil a zvládl, co po mně bude vyžadovat rodina, škola, kamarádi, co budu moci nabídnout jiným jako pomoc k duchovnímu růstu. Zde u tvého oltáře se chci naučit pohyblivosti, chci neminout jedinou příležitost a ukázat všem, že jsem skutečně vděčný za život, za schopnosti, za onu chuť ke všemu dobrému. Pane, já to chci, protože chci být před ostatními lepší a veselejší a chci si zachovat duši vnímavě čistou. Já to musím být, protože jiných je tak málo, kdo by ochotně sloužili. Chci dbát pečlivě, abych dobře využíval času. Chci stále být zaměstnan prací pro ty, kdo mně mají rádi i pro ostatní, kdo toho potřebují, protože cítím, že já to musím být, kdo může být buď spasen, anebo od tebe zavržen. Jak je málo i našich kamarádů, kteří chtějí pro tebe pracovat. Někteří jsou slabí, nevychovaní, bolestní, jiní jsou rozmazlení anebo jsou hrubí a neposlušní. Pane, ale náš hlouček chce vyrůst v onen zástup, který ponese i v příštích desetiletích tvé svaté jméno, tak jak mladý Izaiáš.

Co tedy chceme po vás synci? Musíte být první před všemi ostatními. To znamená, že budete ukáznění, poslechnete na jedno slovo. Budete zbožnější než ti, kdo přichází jen, aby se schovali před deštěm. Musíte být ochotní a rychlí v každé akci. Nesmíte znát nikoho, kdo je horší než jste vy, protože vy to budete, kdo bude ukazovat správný život jiným.

Ve vaší přítomnosti, tedy všude tam, kde se budete pohybovat, musí být veselo. Musíte mít rádi zpěv. Vaše ruce nesmí být nikdy zazděné v kapsách. Musejí být rády při díle, ke kterému se nedáte honit, ale též se musejí umět sepnout k modlitbě, když ostatní ještě nic nevědí, co mají před oltářem dělat. Vaše nohy to musí být, které povedou k rychlosti ostatní synky všude tam, kde poznáváte, že máte pomoci. Teď Pane a rychleji než jiní. Ty to musíš být, kdo ví víc, než jiní. Proto si prodlužuješ den, abys více věděl, správněji chápal a radostněji odpovídal na všechno, co jiní po tobě budou požadovat. Budete takhle nápadní svoji hbitou ochotou i radostnou účastí i na Božích úkonech. Nesmíš patřit mezi ty, kteří vyjadřují svoji nechuť buď loudáním v jakémkoliv díle anebo jedním výrazem "mně se nechce".

Střed liturgie - mše svatá

Naším hlavním úkonem života i ve výchově je mše sv. Je středem, ke kterému radostně vstáváme ráno

- ať je to všední den nebo neděle. Proto máme rozumět lépe, než všichni ostatní, co se děje na oltáři. Svým chováním musíte ukázat všem přítomným, jak má být celá farní rodina účastna těchto svatých úkonů. Ty a vy a my všichni nebudeme hledět nikdy na ty, kdo nežijí podle vůle Boží. My to budeme, kdo budeme předžívat, co všechny může přivést blíže k poznání i k věrné službě Nejvyššímu. Ani nevíte, jak se těším na váš malý sbor ukázněný, zbožný, soustředěný před tváří Boží i farnosti. Může být někdo více rád než to mohu vyjádřit, že jsem to zrovna já, kdo může svěřit i své tíhy do vašich ochotných rukou a odzrcadlit všechno ve vašich čistých očích. Všude jsou synci rozdílně rostlí, vedení i vychováni. Všude jsou jiní a jiný je i každý kněz. Jen to musí být stejné v naší touze - předčit ostatní ochotou v životě a zbožností v posvátných úkonech. Ona čilost ve všech záležitostech doma, ve škole, v zaměstnání, to je ta radost, která bude natolik nakažlivá, že vedle vás nikdo nebude smutný, neochotný, tím méně ještě zlý. Jaká je to radost pro rodiče, vychovatele i pro kněze. Tak takto má vypadat ten, kdo chce zůstat Boží. Není to krása?

Hoch - služebník.

Je to jednoduché anebo je to složité, abychom mohli doufat, že budeme moci doopravdy zastávat tuto službu? Je to jednoduché přijít k této počtě anebo bude stačit, abychom se dali jmenovat anebo vytáhnout jen ze zástupu a ty pojď a služ? Pokud to nebude moje osobní rozhodnutí - tedy tvé, drahý hochu, tak nikdy nevyroste z tohoto svazku žádný sbor, který by byl slávou, ale každý se bude dívat na tyto ministrantíky jako na výlupky všech nedobrot celé farnosti. Není to sice velký titul, ale jen před lidmi je to jeden stupínek, na kterém vidí, kdo je vlastně zastupuje. Není to ještě možnost hlásat evangelium, rozdělovat Boží chleba, ale já už mohu sloužit! Cítíš, že by to bylo nespravedlivé a byla by to vlastně lež, kdyby sis oblékal bílou rochetu na sebe nebo bral rozžatou svíci a přítom byl jenom jedním z těch nejhorších synků celé osady? Víš, jakou průpravu ti radím. Časně ráno se nauč vstávat s radostí, vesele, neboj se cvičit, měj rád studenou vodu a každý den aspoň nějakou maličkost.

Musíš dokázat si odříct anebo se podělit s tím, na co máš právo s těmi, kdo nemají. Musíš znát víc, než znají jiní, protože každá ledabylost se v životě prozradí. Bylo by to málo, kdyby ses chtěl odlišovat jenom tím, že si na sebe bereš jako ministrů frak, cylinder, že bys dostával k tomu služební vůz. V tuto chvíli jsi víc, než ministrů, protože jsi služebníkem Ježíše - Krista Krále. Jak brzy poznáš, že jestliže budeš s ochotou, s úsměvem, radostí sloužit Pánu i těm, kdo budou blízko, že budeš vlastně vládnout nad sebou i nad jinými. Kristus je pánem onoho království, které nikdo nevyvrátí. Nebe i země, hvězdné světy ale též je Pánem nad vším, co vidíš krásného kolem sebe a tvoje služba, hochu zlatý, je stálá služba tomuto Nejvyššímu. Ty tam můžeš být tak blízko, když kněz znovu podává oběť za všechny. Jak jsi malý - ale postaven tak vysoko před Bohem.

Přesah lidské osobnosti

Ministrantík je vlastně spolupracovníkem andělů. Možná, že to těmto nebeským duchům připadá podivné, že Bůh připouští, aby takoví nepatrní, malí, pohybliví hošiči, kteří málo věcem na světě dají pokoj, mohli vykonávat větší službu než andělé v nebi. Tito hošiči mohou Bohu sloužit na této nebezpečné, špinavé zemi. Oni to mohou být, kdo připomíná jiným, že slouží samému Vykupiteli. Jestliže to někdo z těchto hochů necítí, znamená to, že velmi málo uvažuje o tom, k čemu byl vybrán. Jestliže to nechápeme, ale už můžeme spolupracovat. Sv. Jan ve IV. kapitole Zjevení popisuje vznešenost Hospodinovu a vyzvedá onu službu, kterou člověk spravedlivý může v jeho přítomnosti konat. Ať se diví andělé, ale ať žijeme z jednoho velkého vědomí, že touto službou překračujeme ony hranice mezi lidským a Božím. "Pane, jestliže sis nás vyvolil k této službě, chraň nás, ať rosteme v ní a jednou můžeme zastávat onu službu, ve které dáváš služebníku oltáře moc proměňovat chléb a víno." Jak krásné jsou tyto úvahy, kde velikost Boží vévodí celému myšlení. Jak je to vznešené, jestliže i tito ključící představují svoji soustředěností až u stupně oltáře onu krásu - zakotvení v milosti posvěčující.

I zbožnost má své poruchy

Ale tu nastojte: Najednou rachot kostelovou lodí. Jakýsi upachtěný, chlupatý, špinavý, unavený chundeláč se žene od vchodu až k oltáři. Tancuje, lísá se u nohou jednoho z těchto našich zbožných hochů. Co působí tento pekelný rachot v tomto posvátném dějství? - starý pekáč, uvázaný na jeho oháňce. Jeden hoch provinile schovává do rochety svůj ksichtík, chlácholí svého chlupáče, který poznal, kde je jeho ochránce a slyšet jenom v tomto tichu, kdy i varhany přestaly rušit tento randál, "tady nesmíš, musíš být slušný, nedělej mi ostudu. Cos mi to zase vyvedl?" Z celé pobožnosti v kostele nezůstaly ani trosky. Soustředěnost pryč. Tety ve svých suknicích se naparovaly nad potvorníky, kteří nemají ani úctu ke zvířatům. Jak jí mohou mít k Pánu Bohu? Jak to jen ten Páter Stanislav vydrží, že takové skutečné loupežníky si bere až k oltáři? A on se jen od oltáře usmívá k pohoršení všech těch svatých účastníků, protože zdůrazňuje při každé příležitosti, že největší dar, kterým můžeme jiným nabídnout je radost před Pánem i před lidmi. Hoch zapomněl při své praxi, kdy chtěl postrašit sousedy, že jeho věrný pejsek má použitelný pekáč jako strašidlo.

Časně vstávání - prodloužení života

Oltářní hoši jsou jistě nejčilejší ze všech. Je to ale pravda, že ničemu nedají pokoj. Řada hospodyněk, snad většina v chlíbovém oparu, si pomáhala k hlavním dveřím kostela. Ale tu běda! Jako

šipý přiletí synci, ministranti a za nimi mohutné beranisko jako býk. Kluci stačili zmiznout za dveřmi a nyní je velký zápas s touto chlupatou potvorou. Rohatý beran, s palicí v zemi, s funěním, se dere za těmito nezbedníky, kteří se mu ztratili v kostele. Ale beran to nebere v úvahu, že je to místo modliteb a obětí. Smýkne palicí doprava, doleva, strčí jednu tetu, druhou, třetí, které ječící žene po přilehlém hřbitově. Další vyzývá, aby někdo té rohaté potvoře přetrhl hrtan. A tu zaznívá jen matně ona píseň o padlých andělech. A naši synci jsou mezičlánkem mezi řádnými občany a nebem. A oni to vědí, že mají zastupovat všechno to, co má být krásné před Hospodinem i před lidmi. Oni to mají být, kdo má být piliřem, na kterém se i andělům dobře odpočívá. Jako v nebi andělé, tak mají vypadat tito Boží lidé, i když ještě malí. Ale, ale... Kolik toho musejí tito hoši obstarat, aby svět nezesmutněl, aby bylo o čem hovořit, o čem přemýšlet a v čem se zdokonalovat. Jak málo lidí přišlo na to, když beran útočil na hlavní dveře, že každý kostel je Božím trůnem, že se tam shromažďují k proměňování, kdy sestoupí Boží beránek i na jejich oltář. Že oni to jsou, kdo se spojí s celou církví v jednom oslavném chvalozpěvu - naši synci, služebníci andělů i lidí. Je to pravda?

Správný hoch - zrcadlo farnosti

Každý z těchto malých hochů je zástupcem Božího lidu. Celkový projev zbožnosti farnosti i úrovně víry je právě nejzajímavější ve spojení s liturgií. Proto tak záleží na tom, aby liturgické úkony nebyly projevem jenom malé menšiny. A hoši mají být důstojnými zástupci celého Božího společenství, obce nebo farnosti. Jak je to velké, že tito malí služebníci mohou být po knězi tím nejdůležitějším článkem Boží oslavy. Zastupovat však někoho znamená být si vědom zodpovědnosti a úrovně všech těch, které zastupuje. Proto jakmile přistoupí k oltáři s knězem a přísluhujícími, už nezodpovídá jen za sebe, ale za všechny ty, kdo pozorně budou sledovat úkony na oltáři. Jeho služba je zasvěcená Bohu. Proto je to tak velké, že naši malí hoši mohou už být u oltáře a to nemohli být vždy. Dříve jenom s povolením biskupa mohli být přítomni těmto posvátným úkonům.

Co nás ale musí zarazet, a na to je potřebí upozorňovat všechny malé i jejich vychovatele, že v západních státech je málo hochů, kteří by přistupovali k oltáři. Nenapodobujme ty národy, které svým laickým způsobem vyliďují i kněžiště našich kostelů. Jak jinak to vyhlíží, jestliže je prostor oltářní lemován těmi nebesky rozzářenými kukadly ryzích hochů. Jaká síla je v onom lese sepjatých rukou našich nadšených hochů, kteří hrdě zastupují všechny věřící. Tito služebníckové mohou podávat četbu nebo sami už se zúčastňují několika svatých vět, přináší dary, konvičky, dávají i jiná znamení, kdy se lidé mají žehnat nebo mají měnit svůj postoj. Jak je to působivé, když už i ti nejmenší z nich se dokáží žehnat tak, že i dospělí nemohou zůstat lhostejní ve svém vztahu k Nejsvětější Trojici.

Dospělý muž, aby mohl sloužit u oltáře, potřebuje svěcení, pověření a naši hoši mají své posvěcení právě v oné touze být přítomen čistým nitrem na stupních obětního oltáře. Už i tito služebníckové dokáží přenést kus onoho Božího prostředí k rodinnému domácímu společnému stolu. Je to též stůl obětní, kde mají vyrůstat členové našich rodin v lidi potřebné, ukázněné, statečné a odvážné.

Pokora nebo sebevědomí

Být u oltáře předpokládá odvalu. Vyžaduje stálou vnitřní radost, která se projevuje i navenek. Předpokládá to sebevědomí - jsem nejen potřebný a nutný, ale jsem doopravdy nenahraditelný pro všechno, co pro mě Pán vyžaduje, protože ono povzbuzení, které potřebují moji kamarádi, rodiče, nemůže nikdo jiný zastat, než jenom zase já. Tedy mé místo je nezastupitelné. Nesmíme naříkat, že je to těžké, nesnadné, obtížné. My musíme tuto funkci nejenom zastat, ale odbavovat ji od nejtěžšího věku s oním osobním přístupem, který dokáže jiné povzbudit k dobrému. Proto musí vyrůst v každém z těch našich nejmenších ona touha - mé místo nepřenechám jiným. Já musím mít tolik odvahy, abych ji přelával i svým blízkým.

Jak může náš hoch ale vyrůst do této výše? Každý dobře žitý den - myslím tím onen soubor hodin, které jsou naplněny úsměvem, ochotou, dobrotou a čilostí, jsou opravdu odměnou Boží. Jen si nesmíme zvyknout, a to už od nejtěžšího věku, obdávávat některou ze svých i nejmenších povinností. Každý z našich hochů se musí cvičit, aby byl synkem dobrým, ochotným, usměvavým, pohyblivě odvázným a rychle zasahujícím všude tam, kde vidí, že je platný. Musíš být celý ty a to vždycky.

Křišťálová voda - obraz čisté duše

Hoch, který si oblíbil čistotu těla, má snadný vstup i do vlastního nitra. Jestli se nebojí studené vody, snese tolikrát i slovo, které jej upozorní na nešikovnosti anebo nedůslednosti jeho vlastního chování. Kdo sám je čistý, nespokojí se s nečistotou ani v prostředí, ve kterém se pohybuje, tedy ani doma, tím méně ve škole nebo v kostele. Najednou mu musí vadit pavučiny, které tam nejsou odevždy, smetí, které někdo před ním neuklidil, papírky, které neukázněně kluci vyhadzují z kapsy, žvýkačka, kterou synci někdy přilepují na veřeje dveří. Nesmí kopat do střeptů, které jiní nepozorností způsobili.

Jak je to krásné, jestliže se dá říct po uplynulém dni - byl jsem vzorový, dovedl jsem pomoci, všichni byli se mnou rádi. A proto dokáže ukončit svůj den ještě s onou všetečně krásně jemnou otázkou "Pane, že tento den je i ke tvé chvále"? Není pak možné, aby ti, kdo sledují takového hochá, aby nebyli doslova nakaženi jeho optimismem, který se nenápadně přelévá do všech jejich projevů. Náš hoch rád cvičí a to i v těch záležitostech, které po něm vyžaduje domácnost. Ať je to byt, dvorek, zahrádka, pole, ať jsou to drobná zvířátka, která si pěstuje, ať je to pole. S radostí a se zaujetím chce

být ve všem spolupracovníkem otce, starších sourozenců nebo vlastní máti.

Hodiny - stálá připomínka

Náš hoch musí být opravdu přesný. To znamená od ranního vstávání opravdu čilý. Jak je to krásné, jestli si zvykne, aby byl aspoň o několik minut rychlejší a o několik krůčků lepší, než to dokážou jiní. Přesnost se učí tím, že dokáže aspoň několik minut počkat na začátek, než se o půl minuty zpozdit. Dá na jediné slovo, které jej povzbuzuje k činnosti. Jestliže by musel být k něčemu donucován, ať si se smutkem v duši vloží ještě slova lítosti. Ztrácí záslužnost. Kdo je přesný, je čistě upravený a sám nesnese, aby měl kolem sebe služebnictvo. Je přesný i v tom, že si spočítá knoflíky, které jeho kabát vyžaduje, že si očistí i obuv, ve které vychází z domu, ba víc nad to, aby mohli být i jeho nejbližší přesní, ať nemusejí ztrácet čas tím, že by se teprve upravovali. Sám dokáže vyzvednout ty věci, které musí jeho nejbližší dávat do pořádku.

Pohled za sluncem

Jak snadno přejde tato přesná praxe k onomu výrazu, že takovýto hoch může být teprve sám i před ostatními zbožný. Ranní i večerní modlitba je pro něj radostným začátkem a závěrem. Ví, jak málo je pokrmu pro děti ve světě. Proto nevynechá aspoň krátkou modlitbičku před jídlem a po jídle. Svátek i neděle je pro něho nejnovější příležitost, jak se představit v celé jemné parádě i před širší rodinou - tedy farní. Jakmile vykročí za hlasem zvonu, dovede se soustředit. Zbytečně nespíchá, hlasitě nehovoří s jinými, protože všechno má být zaměřeno onou zbožností ke stejnému cíli, kterým v tomto případě je domácí chrám. Tato zbožnost není obtížná, není nesnadná, je to radost, protože ustavičně z jeho jasného pohledu cítíme odpověď - "Pane, já mohu sloužit".

Dary pro všechny

Tento náš hošík musí být apoštol. Rád pomůže, povzbuzuje a vede k dobrému. Vyplní volný čas radostným vyprávěním, písní nebo i veselými klučičími kousky. Je radost jej vidět v jeho zaujatosti ke všemu, co je krásné a dobré. Svůj apoštolát provádí úsměvem, klidem, ochotou. Ke všemu se blíží jemně, beze spěchu, nikdy není hlasitější než je potřeba, vyslechne každého staršího a bere si jejich rady zcela vážně, učí se spolupracovat se vším, co mu třeba rodiče předestřou jako možnou náplň jeho příštích hodin. Musí to být ona krásná věta jeho otce nebo matky - "Jaká je to radost pozorovat našeho synka, s jakou úctou a nenápadností hledí každému udělat radost". Proto ani doma není všetečný, rozpustilý a i když je třeba, aby svoji sílu dokazoval nějakým pěstním právem, nikdy se nesníží, aby útočil na menší a slabší. Nezvyká si ani na ony protivné grimasy, které dovedou rozkutat i dobrou družinu hochů i u oltáře.

Jak odstrašujícím příkladem byla účast synků při mé mši sv. v Jugoslávii na ostrově Hvaru. Dokázali se dvakrát všichni zout přes ten nejposvátnější obřad, vyměnit a zauzlovat všechny střevíce, sešpendlit klukům sukně, že se jich téměř polovina složila při úkonu pokleknutí, jeden druhého přilepoval k podlaze žvejkanami a do střeviců ještě vložili svým spolužákům hezky velkou mušli. Vyplazování jazyku na sebe už bylo to nejmenší. Stejně tak onen řev, který spustili hned při příchodu do sakristie. Nebyl ničím, co by udivilo místní věřící, ba ani ne velebného Otce. Jen pro nás to bylo hlučné, neukázněné, nešetné vůči Tajemství, kterému i tito hoši měli sloužit. Toto nebyli apoštolové, byli to svědci.

I tyto úkony musíš znát a vědět, že jsou odsouzeníhodné. I kdybys sám měl zůstat dobrý, buď i za tuto cenu jiný. Každý z vás nemůže být Tarziciem. Nemůžete všichni pospíchat s Nejsvětější svátostí k nemocným anebo k zavřeným jako Tarzicius, ale jeho odvahu musíte mít všichni. Možná, že je to největší odvaha postavit se navzdory svým kamarádům, nepřekročit hranice zbožností hrubými výrazy, tím méně ještě něčím, co znesvěcuje prostředí, do kterého jsme vstoupili.

Mohu ti důvěřovat?

Náš hoch musí být na slovo spolehlivý. Pro cvičení spolehlivosti není nikdy hoch dost starý. Zde musíme trvat, kontrolovat, povzbuzovat už v okamžiku, kdy se začíná zajímat o okolní svět. Musí to být ale otec a matka nebo starší sourozenci, kteří se stejnou vážností dají-li slovo, je též zachovávají. To nejkrásnější, co můžeš, a to je potřeba jim občas opakovat, je dát slovo a plnit je. Hoch nesmí čekat na opakování žádného hesla ani rozkazu, protože jedno slovo je tak posvátné, že i v evangeliu sv.

Jan je vyzvedá jako náplň celého díla spásy. "Na počátku bylo slovo..."

V dobrém nejsou prázdniny

Ve všem, kde je to jenom možné, musí cvičit onu pravidelnost, která mu pomáhá k systematickému využívání času. Ať si nikdy nenavyká v jakémkoliv stáří vynechávat ony úkony, kterým se nemá vyhnout - ať jsou to povinnosti pro domov, školu, ať jsou to osobní závazky, které na sebe bere v kolektivu anebo na ulici, tím méně ještě, aby nějakým způsobem doslova lajdačil ve službě oltáře. Všechny mezery v dobrém, a to tvrdím se stejnou naléhavostí, jak nám to připomínali někteří mužové tohoto světa, znamenají rozklad. Kdo chce růst, nesmí znát nikdy dovolenou, ani si popřávat v růstu

prázdniny. Proto k této praxi je potřeba vždy jemné připomínky od starších anebo vedoucích, aby nakonec pohodlnost nevystřídala onen pravdivý vztah ke všemu, co člověka ctí nejenom jako dítě, ale též i jako velkého. Všechna nechut' života začíná v tomto raném období. Nakonec si člověk hledá omluvu pro všechny svoje nedůslednosti, polevuje v dobrém a aby nějakým způsobem zaplnil svůj čas, učí se zlozvykům, kterých se už za celý život nezbaví.

Oč více povzbudí i drobný hošík, který může s důvěryhodným milým pohledem zdůraznit "já už to umím, já to vím, já to synkům předvedu". Už to může být uskutečnitelné od prvních začátků jeho vznešené služby. Proto si musíme dát otázku, kdy, jak a čím u něho začínat? Nejsprávnější školou je ono nenápadné odzírání dobrého příkladu v příkladné rodině anebo pod vedením kněze, který má nejenom srdce, ale i čas a chuť věnovat se těmto adeptům oltáře.

Vzory nedaleké minulosti

Stále zůstává živou otázkou, kdo je schopen vložit do dítěte dojem tak trvalé, že zůstávají vedoucí silou dlouho anebo celý život? Nepřestanu nikdy tvrdit, že dítě již od nejútlejšího věku, či-li tenkrát, když začne poznávat jakýkoliv pohyb kolem sebe, potřebuje vzor. Je to omyl, jestliže někdo bude zdůrazňovat, že toto malé dítě v peřině nesleduje pohyby prostředí, ke kterému je připoutáno. Jaký je to rozdíl, jestliže v jeho blízkosti zaznívá zpěv matky, doprovázen úsměvem otce. Jaký je to rozdíl od poměrů, ve kterých se křižují v ovzduší hrubé výrazy, nadávky, hrozby. Je tedy třeba už i těmto nepatrným tvorům, ještě plným Božího jasu, opravdového vzoru. Ti, kdo vychovávají, musejí být plni nejenom představ, ale musí být osobnosti, která dokázala svůj život udržet co možná nejvýše. Vzpomeňme jen oněch tisíců světlých postav kněží, kteří od r. 1948 do r. 1970 zdokonalovali svoje těla i duše ve všech převýchovných ústavech. Je třeba při každé příležitosti připomínat onu aktivitu všech těch přítomných světců, kteří vyrůstali v našich diecézích anebo na Borech, v Hradišti, na Pankráci, v Jáchymově či na Tmaváku. Ti, kdo umírali, nechávali za sebou odkazy - jako biskup Gojdič. O nich se nehovoří, nikdo je nebere vážně, jsou zase zakletí do onoho posupného mlčení a jen jejich modlitby tu zůstávají jako kapitál, ze kterého i tito naši nejmenší musí brát podíl.

Tedy příklad statečnosti. Tato povinnost zůstává jako ze všech první u otce i u matky. Při tvarování nepatrné osobnosti dítěte je slovo tuze málo, napomenutí přichází většinou už jako dohra jednání, trest je tím, co většinou odrazuje, jen viditelný příklad je všechno. Není nutné hledat vzory u svatých anebo velikány duchovního života dále než u nás a než v posledních letech. Je potřeba, aby mladí otcové i matky vycházeli z přítomné hrdosti nad tím, co naši bratři a sestry v přítomné době dokázali.

Sebeovládání rodičů - bohatství dítěte

Pro nás není skutečnou otázkou, kdy je třeba začít s výchovou. Všechny zkušenosti dosvědčují, že výchova dítěte začíná dříve ještě než se rodiče námi zainteresovaného jedince odhodlají uzavřít trvalou známost. Každý zkušený vychovatel potvrdí tuto skutečnost. Proto bereme každé dítě jako možného adepta pro život i pro službu jiným. V našem případě nás zajímá služba pro farnost, služba před oltářem. Proto je potřeba nezanedbat žádnou maličkost, která by se dala využít k tomu, abychom správně nasměrovali, bez jakéhokoliv násilí, všechny možné síly za tímto bohu libým směrem. Využít všechny síly pro usměrňovaný růst již od prvního pohledu na svět. Není možné vtěšňovat cokoli z výchovy anebo ze vzájemného vztahu mezi rodiči a mezi rodiči a dětmi do počítačových norem. Všechno musí růst úsměvně, nenápadně, s láskou, ochotou a dobrotou.

Jsmo přesvědčeni, že metody výchovy musejí být poněkud jiné než před sty nebo padesáti léty. Proto by nebylo rozumné používat literaturu z tohoto období jako neomylně směrodatnou pro všechny eventualy přítomné výchovy. Všichni naši zachytitelní adepti - syncy - jsou připoutáni k rodině. Poslední období však nedovoluje hovořit do celé rodinné výchovy, ale rodina musí v každém případě připravit hocha stejně tak jako dívčinu na všechny zvláštnosti, které bude jejich dítě prožívat na ulici, v partě, ve škole, v družině či ve formovaném společenství. Musí přijít aspoň s ponětím kázně. Není možné v žádném případě schvalovat tvrdý, skoro průšácký dril tak, jak jsem byl svědkem při úmrtí jednoho z mladých otců. Bylo mu 34 roků, ale tvrdým způsobem vyžadoval poslušnost od svých dvanácti a osmiletého chlapců. Jakmile jim ohlásili, že otec zemřel, byla to náhlá smrt, jeden i druhý, tedy mladší i starší z hochů se plácali do kolen v provolávání "je konec teroru, táta už nás sekýrovat nebude". Tedy žádný dril, jen pevný postoj v jemné spolupráci za neustálého zájmu o všechny projevy a to obou rodičů. Pro nás však zůstává velká povinnost postarat se, a to s největší péčí zvláště o děti, které jsou z neúplných rodin již od nejútlejšího věku.

Dělení typů

Každého hocha, který přijde do našeho okruhu, zařazují do několika tříd podle projevů i působnosti.

- šídlo
- šipka
- pomocník
- spolupracovník
- apoštol

V nejútlejším věku není rozumné jakýmkoli způsobem utlumovat pohyblivost. Pamatujme na to, že je lépe každé dítě přibrzdit, než nutit do života. Proto i pro příští působení, a to poznáváme už u

tříletých a čtyřletých dětí, je výhodné cvičit u nich čilost, ale též už samostatnost v rozhodování. I toto dítě poznává, že se mu věnuje kus důvěry. Děkujeme Pánu Bohu za to, že máme dítě, které je takovým hřejivým ohýnkem. Ve 4. roce už může u dítěti být kus vůdčích schopností, takže se stává takovou šipkou, která ukazuje, co je správné a co nikoliv. Je-li dítě doma dobře vedené a nesetkává se často s hrubostmi, může i jiným dětem pomáhat ve správném chování i vyjadřování. To nesmíš, dělej to tak, anebo takhle se to dělá - to už poznává čtyřleté dítě.

Včasná důvěra

Čím dříve věnujeme dětem důvěru, tím snadněji z nich vytvoříme typ pomocníčků. Berme je k drobným povinnostem, aby se neostýchaly vzít utěrku, umýt hrníček, zamést smetí, podat šat, který si sourozenci nebo rodiče přejí, pomáhat v zahrádce anebo pomáhat i při nákupu. V tomto věku už dítě může pomáhat slabším a méně vychovaným dětem v prvních symbolech, které vedou k náboženským úkonům - znamení kříže, požehnání svěcenou vodou, pokleknutí, složení rukou. Tímto způsobem značně pomáhá vychovat ostatní děti, které se potřebují na všechno tázat. Nejlepší pomocníček je ten, který ve svém nejranějším věku mohl odzírat dobrý způsob u svých rodičů. Od tohoto stavu je jen krátký krůček k spolupráci. Tatínek i maminka si berou své děti nejenom ke hrám, ale vedou je k promyšleným úkonům, ve kterých dítě cvičí svoji dovednost i schopnost nejenom orientace, ale též užívání předmětů denní potřeby.

Jak by to bylo jednoduché v 6 letech již mít v něm takového pomocníka, že dovede agitovat pro to, co vidí, že je ušlechtilé a stává se nenápadně apoštolem svým uceleně ukázněným jednáním - ať je to u stolu anebo tenkrát, kdy otec či matka potřebují cokoli sdělit svým blízkým. Je to apoštol. Stává se poslíčkem. Cestou závistí i ostatní děti, které nemají to štěstí být v takto ušlechtilé rodině, najdou nenápadně cestu ke stejnému ukázněnému způsobu života.

Příprava prostředí.

Místo, ve kterém přišlo dítě na svět, ve kterém vyrůstá v osůbku a v osobnost, nesmí být v žádném případě urvané, hlučné, ale spořádaně jemné. V rodině, kde jsou malé děti, nesmí nic rušit, tedy ani výzdoba ani způsob komunikace mezi rodiči a sourozenci. Nesmí být velmi hluční, tím méně ještě hrubí. Vyžaduje to v každém případě přípravu rodičů. Proto na jiném místě připomínáme nutnost přípravy těch, kdo chtějí uzavřít tento posvátný svazek. Musí být opět posvátný, má-li dítě dávat záruku, že přenáší z jedné generace na druhou svými projevy i celým životem prvky, v každém případě kladné. Proto hovoříme o dítěti očekávaném. Svazek musí být ne uspěchaný ale řádný, po ryzí čisté známosti, kdy oba dva - otec i matka - zůstávají věrni a to už v době seznámení. Neobstojí tedy žádná předčasná přelétavá známost, má-li být naše dítě zařazeno jako příjemně vychovatelné. Ten, kdo dokáže dětem prodlužovat krásu čistého dětství a pak mládí, bude pro všechna příští desetiletí tím největším dobrodincem. Dítě nesmí být zbaveno za žádnou cenu oné nenápadné radosti, kterou prožívá vždycky a s každým, kdo to s ním myslí upřímně. Proto se nedá pochopit okrádání dětí vlastními rodiči a to právě o tak důležité sounáležitosti, jako je ryzí vztah k věcem a k lidem.

Řád výchovného prostředí

Chceme-li mluvit o nezávadném prostředí, tedy pro naše dítě to musí být prostředí bez hluku, kouře, pití, nesouladu ve věcech společensky rodinných. Nesmí tam být žádný křik s hádkami, ale má se ozývat zpěv a neustálá dobrá nálada musí být onou trestí, ve které se všichni pohybují. Je velmi důležité od nejtělejšího věku rozlišovat ráz všedního dne i svátků. Dítě si velmi brzy všimne nedělní výzdoby i rodinného stolu, zpozoruje, že je ubrus lepší, o kytičku víc, že je čistější a že všechno je jaksi slavnostnější. Proto velmi snadno vpluje do onoho posvátného pojetí i svátků a neděle, kteréžto dny musí být nejkrásnějšími perlami nejtělejšího dětství. Tam, kde se v rodině zachovává polohlas ve vzájemných hovorech, tam je blíže k oné jemnosti, která zůstává u dětí už vodítkem pro celý i dospívající kus života. Hrubá slova nebo nadávky si nesmí dítě v žádném případě přinášet z domu. Tímto způsobem se otec nestává despotou, ale je onou vedoucí osobností, která je stále hotova odpovídat na požadavky těchto malých nezbedníků. Musí být vždycky hotov odpovídat ihned, když padne otázka. Je-li v rodině stále zdravý pohyb i dítě se nenaučí onomu lelkování anebo lenošení, které je výsadou jenom dětí nějak postižených. Stálá činnost je výbornou přípravou pro využívání času. Mezi více sourozenci je jeden skutečným družinovým vedoucím. Odbourá to jakékoliv napětí, ale též onu pohodlnou lhostejnost.

Několik zásad, které se osvědčily při výchově osobnosti.

A/ Nehovoříme hned o výchově dítěte, protože požadujeme, aby rodiče nemuseli používat žádné prostředky, které by vynucovaly určitou reakci u dětí. Jedná-li se o četnější rodinu s více dětmi, musíme dbát na činitele růstu i přeměny v jednání podle toho, jaká je skladba sourozenců. Je to jiné, je-li hoch sám jen mezi děvčaty anebo jsou-li sami hoši jenom s jednou sestrou anebo vůbec s žádnou. Není tedy možné najít pro všechny stejně platnou šablonu, aby osobnost neutrpěla buď násilí tvrdou kázní nebo zcela volným způsobem výchovy. Musí však mít otec i matka stejnou lásku i k těm sourozencům, kteří už od prvních projevů nejsou podle jejich chuti. Někdy se stávají děti už ve dvou až třech letech zcela protivné. Tam se nesmí přibližovat s jakýmkoliv předsudkem. Dítě musíme brát tak jak je a na starší generaci je právě ta velká povinnost, aby se nepřizpůsobovali, ale brali

každé dítě s jeho kladnými i zápornými stránkami a hleděli je vychovávat pro kolektiv. Z naší strany žádáme, aby to zůstávalo v pohledu kolektivu Božího, tedy v dobrotě. První věc, která je velmi prospěšná a nutná, je dovést pochválit, povzbudit a to už při prvních projevech společenského zařazení i nejmenšího dítěte.

B/ Nezanedbejme i sebemenší příležitost k tomu, abychom si získávali důvěru dítěte, zvláště u hochů je to krajně důležité. Jakmile začíná samostatně i tím nejprimitivnějším způsobem realizovat své projevy do společenství rodiny, je třeba mu dodávat rozumně odvahy. Co už dokážeš? A v tom musím být vždycky krajně přítomný a odpovědně zasahovat při každém sebemenším projevu.

C/ Otec ani matka či jakýkoliv vychovatel v nejhorším případě, říkám v nejhorším, jestliže je dítě vychováváno někým cizím, nemyslím tím babičku, musí zachovat v každém projevu laskavý tón. Stejně úsměvným gestem odpovídat na všechny otázky, požadavky, uspokojovat rozumně jeho zájmy a v žádném případě neprojevovat pohrdání anebo nedůvěru, tím méně ještě se obracet hrubším způsobem k těm dětem, které jsou pomalejší. Tedy větší část námahy spočívá na rodičích. V tomto případě musejí nutně své reakce řídit požadavky dětí. Leč norma vedení musí zůstat v každém případě do nejmenších podrobností v pevné, ale v jemné ruce otce nebo matky.

D/ Otec a matka mají jednat podle rychlosti chápání a reakcí dítěte. Není možné, aby odkládali i odpovědi anebo mávnutím ruky či "dej mi pokoj" dítě vlastně od sebe odpuzovali. Není třeba k tomu mnoho let, aby dítě hledalo odpověď u někoho, kdo je přijatelnější, třeba i někdo cizí, který je pro nás nepřehledný a může vnášet rozkol ve výchovných zásadách. Není to pravda, že se každý naučí plavat, koho hodíme do vody. To je neodpuštělný hazard, protože reakce mohou být i tak závažně škodlivé, že dítě v nich může utonout. Proto nevidíme často po těchto popudech výborné plavce, ale děti, které utonou.

E/ Každé dítě potřebuje prostor pro své samostatné rozhodnutí. Proto není možné hartusit, pospíchat, vynucovat rychlé reakce. Krásně to vyřeší jemná otázka otce nebo matky "děti, jak vy byste to dělali" anebo "co myslíš"? Tím se dostává do prostoru, ve kterém jeden druhému daruje důvěru.

F/ Vychovatel, tzn. otec a matka v našem případě, musí znát hranice možností svých svěřenců. Nesmí se odvážit nikdy je překročit, mohlo by to znamenat pro děti, že se svezou do nedůvěry anebo do zoufalé bezradnosti a to už v raném dětství, protože je těžko požadovat od nich odůvodnění osobní kázně. Pamatujme na to, že odpor k dobrému může vycházet už i u těch nejmenších z některého naučeného zlovyku, u kterého otec nebo matka žádají, aby jej dítě buď nevidělo, neslyšelo anebo v nejhorším případě aspoň nenásledovalo. Slova jsou tuze málo, jestliže je příklad podkopává.

G/ Pocit nepostradatelnosti anebo naprosté výhradní pravdy může odbourat onu jemnost, která je nutná ve všech akcích výchovného procesu. Dítě se naučí velmi rychle napodobovat a jeho vychovatel musí mít na paměti, že má mít dost dobrého příkladu, jak vyrůst v osobnost.

H/ Za žádných okolností nesmí přivést situaci ať otec nebo matka ke konfliktně neřešitelnému bodu. Někdy je to jen neústupnost rodičů, kteří nepřiznají, že se mýlí. Proto je dobré, když si občas otec, matka nebo vychovatel uvědomí, že v jeho přítomnosti může mít každý pravdu a nechat každého mluvčího přednést všechny své názory i možná řešení.

Ch/ Vedení či ovlivňování rodičovské péče musí být přijatelně milé. Podaří se to tenkrát, když se doslova s dětmi domlouvají na postupu rozdělení funkcí i těch nejmenších povinností a osvědčuje se, aby ty úkony, které obyčejně bývají dávány za trest, se v naší rodině dávaly jako odměna (utření prachu nebo vyčištění koupelny, čištění botů pro všechny ostatní). Ve většině rodin bývají tyto úkony jako trestní funkce. Jakmile obrátíme tuto logiku směrem ke kladnému pojetí těchto povinností, stávají se něčím opravdu radostným a děti samy čekají, jakým způsobem budou odměněni. Je ale důležité, aby důvody přijaly jako samozřejmé.

I/ Otec, matka ani kdokoliv z vychovatelů nesmí, a to v žádném případě, vystupovat jako nervózní samovládce. Nejvíce odpuzuje i vlastní děti neusměrněné jednání otce či matky. Jejich funkce není absolutní, je přijatá z pověření jak si troufáme vždycky připomínat, z poslání Božího. Proto má v sobě něco autoritativního jako náboženské poslání.

J/ Žádný věkový stupeň není tak brzký, že by se dítě nemuselo vést k povinnosti poprosit a poděkovat. Čekajme na to, až se mu to takovým způsobem stane samozřejmým, že ať je to jídlo anebo podání kusu oděvu či obutí, vždycky žádejme poprosit a poděkovat. Nesmí to být považováno jen za něco mimořádného. Každé hodné dítě to takto dělá. Je to nejlepší výchova pro dospělý věk.

K/ Ať je vedoucí silou ve výchově našeho jedince anebo kolektivu kdokoliv ze starších, (z přirozeného poslání a postavení je to otec a matka) v soustavě družinové, oddílové (vlčata a světlušky) vedoucí. Je potřeba trvat na tom, že vychovatel musí sám spontánně vykonávat všechny povinnosti zcela přesně a bez dlouhého otálení. Dítě velmi brzy poznává, že otálením si jenom získává dospělý člověk prostor, aby mohl uniknout od splnění toho, co se po něm požaduje. Pravdivost i přesnost jemně podává nadšení ke společnému dílu. Zde už se dá počítat s dítětem jako pomocníkem v celém výchovném procesu.

Nedramatizujme tuze místně neuvážené nedůslednosti dítěte, ale motivujme další jeho jednání tak, aby se negace nemohly opakovat.

Kolik stačí ke štěstí

Šťastný je ten vychovatel, který vždycky si nachází důvod k tomu, aby mohl pochválit. Poslední motivaci k dobrému jednání zahodí, jestliže nespravedlivě anebo bez taktu kárá či sáhne k trestu. Sebevědomí už nejmenšího dítěte se posiluje každým úměrným uznáním. Děti musí mít kritérium pro správnost anebo omyl, dovedou správně hodnotit, jestliže vidí důslednost u starší generace. Úměrně dorůstání, tedy věku a zvyšování inteligence je možné přibírat už od útlého věku dítě jako spolupracovníka. Je dobré brát je skoro ke všemu, pokud je to jen možné, dávat mu vždycky takovou šanci, abychom jej mohli pochválit. To je vždycky nové povzbuzení a každé uznání mu prospívá do té míry, že srovnáme-li dvě rodiny, ve kterých se uznáním šetří a naše dítě, které hrdě přiznává všechny své úspěchy, vidíme, že koeficient je minimálně dvojnásobně výhodný.

Šťastná rodina, která má možnost volný čas zaplnovat ručními pracemi. Vede k dovednostem, které se dají použít v celém životě. Nezastírá jenom, ale zaplňuje všechna prázdná místa, která v pozdějším věku vždycky budou znamenat nebezpečí skluzu do prostřednosti anebo do nedobrého způsobu života. Je k tomu potřebí velkého sebezáporu, aby naši malí adepti byli bráni vážně jako skuteční poradci. Leč hlavní směr výchovy leží přece jen na otci a matce anebo na těch, kdo je plnoprávně mohou zastupovat. Od nejútlejšího věku je potřebí cílevědomě vychovávat, a to z každého dítěte, vůdčí osobnost. Jestliže otec a matka sebevědomě nejenom vynucují, ale jemně vedou, tedy bez násilnosti a hrubých zásahů k tomu, aby si dítě uvědomilo svoji velikost, je vyhráno právě pro to období, kdy dítě přijde poprvé do kontaktu se vším, co představuje ulice. Dokáže se postavit před každý šik svých vrstevníků jako vedoucí.

Nevychováváme tedy své děti, aby byly někým z množství, ale aby vyrůstaly mezi ty, kdo mohou být první, tedy stát v čele a to nejenom se postavit před lidmi, ale naučí se i před Nejvyšším ztížit, naslouchat a jednat podle poznanych pravd. Velmi brzy pochopí, že skutečnost nespočívá v tom, co lidé podávají jako svědectví, ale jaký jsem v tu chvíli, kdy hovořím s Bohem i s lidmi.

Že už i předškoláci dokážou velmi pozorně sledovat hovory starších, podává tento příběh: Šestiletý hoch stejně starému kamarádovi: "Jeňo, kolik my máme ještě do důchodu? Tatínek mi říká, že je to třeba sledovat včas" a Jeňo odpovídá: "No já si na to zasednu a řeknu ti". "Ty ale je tu jeden problém? Kdo se zeptá Otce, jestli nás připojistil? To bychom pak mohli brát o mnoho více. Přece jsme tu často a on nám tvrdí, že naše služba je stejně potřebná, důležitá a velká jako služba ministrů a ti přeci berou". Synci už od peřiny jsou plni starostí o zajištění. Tihle ale mají jedno navíc - ještě jsou vedeni k modlitbě, takže se pojišťují rodiče i tito synci nejenom u Klause, ale i u Santa Klause (sv. Mikuláše).

Proč jen synci?

Už šestiletí synci, které bereme ke spolupráci i v širší rodině - ve farnosti, přicházejí do problematiky on a ona. Dcery závidí a vyčítají "no vy, klučiska, můžete všechno, vy můžete i k oltáři a my můžeme jenom tenkrát, když tam necháte smetí a my je máme odstranit". A vyrostlo to v otázku doposud neřešitelnou, "proč nemůžeme my dcery ministrovat? To nás ani Pán Ježíš nechce vidět blízko sebe? On přece bude po nás chtít, abychom jako maminky vychovávaly pořádné, statečné a silné synky. Zatím ale s námi každý opovrhne, jako bychom byly ještě malé, nezralé". Je to závist, ale závist ušlechtilá a je jednou z těch vlastností, která pomáhá udržet čistou duši. "Pán Ježíš se dívá na nás celý život a ne jen tehdy, až mu to některá z nás bude slibovat, až budeme velké".

Úsměv - víc než hovor

Celý růst dítěte musí být provázen písni, úsměvem, laskavými gesty. Rodiče to musejí mít na paměti dříve ještě než dojde k prvnímu výkřiku do vesmíru jejich vlastního pokračování. Je to naprosté odmítání dnes už zvyklého přístupu k tajemství života vůbec - k dítěti, je to opačná logika, chceme-li to tak nazvat, i výchovy, jak ji provozuje většina našich rodičů. I postižené dítě je potřebné brát v přítomné podobě. Kdo z rodičů to dokáže, je méně nervózní a méně nespravedlivý ke svému vlastnímu pokračování a je spíše ochoten využívat všech možností k tomu, aby dítěti umožnil aspoň relativně možný rozvoj osobnosti. Je-li dítě tuze pohyblivé, děkujeme za to, protože je to obrovský dar vzhledem k tomu, jak by to bylo obtížné a těžko vychovatelné dítě, které bychom museli nutit do každého projevu života. Je lépe přibrzďovat, než pobízet k životu. Stejně tak je to i s modlitbou v nejranějším věku. Dítě není nuceno k ničemu, ale protože dýchá stejný vzduch jako rodina, pozná velmi brzy, že rodiče právě v tuto chvíli jsou ve všem zajedno, jsou šťastní a plní očekávání. A dítě to bere jako samozřejmost. Nikdy ať se rodiče nesnaží žádat po dítěti víc, než dokáží oni sami. Oni mají povinnost Bohem danou být před svými dětmi jako ukazatel i jako světlo.

Tužba po oltáři

Protože nám nejde jen o výchovu laickou, je třeba hledat všechny činitele, které by mohly umožnit radostný výhled. Zde je jistě namístě dokázat přivést dítě před farní oltář a učít ho od nejtělejšího věku čestné službě. V našem případě službě při posvátných úkonech. Jak brzo se vtěsná tato praxe do oné otázky dobrého nezkaženého hochy: "Tatínku a já též budu moct být až na nejvyšším stupni u oltáře?" Tato touha se oživuje již před 4. rokem věku. Může se rozrůst až do šíře skutečné formace pro tuto činnost, jestliže bude podporována rodiči a nebude zahlušena neusměrněnými anebo nedobrymi kamarády.

To, co první získá právě v tomto kolektivu, je pojem kázně. Není možné ale na cokoliv navázat, jestliže onen počátek si dítě nepřináší z domu. Jinak se všechny snahy budou tříštit. Nemůžeme v žádném případě přebírat onen omyl, že je možné počkat, až dítě dospěje a potom, že si zdůvodní i onu nutnou kázeň v kostele. Již 3 - 4 letý hošík snadno pozná, že kostel je místo, kde si nemůže dovolit tolik, jako doma, že je to místo, kde je potřeba se chovat tiše, soustředěně a stačí občas jen připomenout a vést k tomu, aby dokázal odzírat zbožné účastníky a synci vědí, že zde všechno cílí ke svatostánku. Proto je omylem vzdalovat tyto děti, které musejí dorůst do kázně, od těchto posvátných míst a úkonů. Má-li náš hoch vyrůst v osobnost sebevědomou, samostatnou, musíme, nikoliv rozkazem anebo až bude mít chuť, ale úměrně jak je to naší zkušeností od nejtělejšího věku, mu k tomu pomáhat.

Výchova ke společenství

1/ Vedme našeho hochy k tomu, aby za žádnou cenu se nesnažil přidávat rodičům anebo vychovatelům, tedy i knězi, nové starosti. Ať je průhledný ve svém přání a ukázněný ve svém počínání. Obojí je potřeba, aby přinesl jako základ ze svého domova.

2/ Sledovat a pomáhat k tomu, aby všechno bylo radostné, vedeno ochotou, aby dokázal být spoluvůrcem už v útlém věku a dobrým duchem kolektivu. Jaký je to rozdíl, jestliže přijde i mezi rozhádané, neukázněné hochy synek, který je veselý, přitom tichý a ukázněný.

3/ Velké úsilí je třeba vyvinout k tomu, aby každé dítě, které přijde s námi do kontaktu, bylo vychováno ke společenství. V každém případě bojujeme proti samotářství nebo vychováme a dovolíme, aby vyrostl sólo-jezdec, který bude otravovat všechny svými vlastními ohledy. I tento malý človíček musí vidět, že roste. Proto ne jako pomůcku, ale jako základ učít spoléhat ho na Pána. Nejenom častými připomínkami, ale nenápadnou praxí ve kterémkoliv koutku kostela jemně opakovat, že Pán Ježíš jej chce vidět, jak rád pomáhá, jak je čistotný, jak dovede poslouchat, jak dovede ochotně pomáhat tomu, kdo jej potřebuje a jak usiluje o to, aby jej každý z lidí mohl mít rád.

Už v nejtěleším věku berme každé dítě s vážností. Neodmítejme bez kritiky lehkovážně jedinou prosbu, najděme si vždy aspoň trochu času. Pomůže nám to, ať jsou to synci nebo dcerky, budou formování bez násilnosti, dětsky a cílevědomě tak, že nebudou muset odkládat nic z této praxe ani ve svém dospělém věku. Své povinnosti už musí poznávat i v nejtěleším věku.

Výrazná gesta

Učme, aby vždycky, kdykoliv podávají ruku, se přímo dívaly do očí. Neopomeňme, aby dítě vždy dostalo jako odpověď na prosbu to, o co žádá. V našich domovech se to málo zdůrazňuje. Poznáváme to v kolektivech dětí i z tzv. našich rodin. Nesmí opomenout poděkovat a to za všechno, i nejmenší. Od nejtělejšího věku musí vědět, že nesmí být hluché a kde jiní dospělí hovoří, nesmí skákat do řeči. Tím méně ještě, aby si vynucovaly tyto děti ohled na sebe hlasitostí svých projevů. Učme je, aby vždycky počkaly a odpovídaly jako poslední. Za žádnou cenu nepovažujeme za výhodu, že se chválíme s dítětem, že už je jako velké. Vedme je k tomu, aby využívaly času. I když si třeba ještě hrají anebo skotačí, je to víc, než abychom jim trpěli polehávání anebo již v těchto letech honění počítačových her. Pro každé dítě považujeme užívání magnetofonových nahrávek a přemíru televize za škodlivé. Jestliže dítě dovede v ruční dovednosti pomáhat svým rodičům nebo sourozencům, je to skvělá příprava pro lehkost v jakémkoliv řemesle anebo umění v dospělém věku.

Nic tuze dětinského

Voláme-li dítě, volejme ho jménem, neužívejme oněch slizkých zdobnělin a šetřme se vším, co můžeme nazvat mazlením. Netrpme ale tzv. řádění v pokojích nebo na chodbách, vede to k nevázanosti, která v dospělém věku neznámá nic méně než onen pud za každou cenu upozornit na sebe. Skvělá je metoda, kterou nabízí metoda Baden - Powel, tedy skautink, ať má dnes formu jakoukoliv, metodicky je to nejlepší metoda, jakým způsobem můžeme sladit podle rytmu přírody růst kohokoliv z našich nejmenších. Berme je sebou, jestliže sbíráme semena (bukvice, byliny), třídíme-li kameny, učme je rozlišovat v raném dětství aspoň hlavní byliny, brouky, zvířátka, žáby, motýly, stromy, mraky a hvězdičky. Jestliže po 8. roce chceme, aby synci vspívali řádně, musí být vedeni vychovateli, nikoliv vychovatelkami. Od 10. do 13. roku musí už systematicky zavádět všechny možné hry v přírodě

(zde je možno vyčerpávat všechny nabídky, které skautink pro děti má - hry indiánské, pirátské, pomáhat připravovat tábor, ohniště, vytvářet domácí koutek, učit bodování, pořádku, zručnosti, závodit, trvat na znalosti domácího prostředí i okolí). V neposlední anebo v přední řadě, pokud jsou předpoklady, ať se každý aspoň průměrným způsobem naučí ovládat jeden hudební nástroj - kytara, flétna, klávesy.

Od 13. do 16. let a výše je potřeba vést k rytířským ctnostem. Přitom samozřejmost dobrého skutku je něco tak přirozeného pro každého z nich, že neukončí den bez toho, že by nedokázal někomu z bratří či sester ulehčit nebo udělat radost. V tomto období se má trénovat ve všech možných nebo dostupných sportovních disciplínách a zároveň hledět, aby nebyl rušivým členem jakékoliv skupiny. Zde už nesmí čekat na přímou přípravu k vůdcovství.

Plánování

Výbornou pomůckou pro výchovu v kterémkoliv věku, pokud již děti dokážou psát a číst, je přesný deník. Patří tam denní plánování, zpytování se stanoveným programem. Už děti, které začínají školní docházku, jsou schopny rámcově pochopit hodnotu dne podle důležitosti náplně jednotlivých hodin. Tento zvyk je dobrý udržet ještě i v dospívání a až do dospělého věku, protože pomáhá v přesnosti chápání úkolů, ale též i v jeho plnění. Při zpytování se držíme víc formy radostného pohledu na to, co se podařilo a teprve dodatečně jenom otázka, za co se člověk musí omluvit, co vyrovnat anebo za co se stydět. V desíti a v jedenácti je samozřejmá neustálá zkouška síly a fyzické zdatnosti. Je možno vtěsnat do života dětí všechny druhy sportů. Jen z našeho hlediska pozor na to, aby věrné plnění sportovních závazků neodtahovalo od povinností, které my v každém případě musíme považovat za přednostní, tj. plnění nedělního příkazu bohoslužeb. Nepřehánět ani v tomto ohledu je příkaz každodenní. Ať je to házená, fotbal, pink-ponk, hokej, pochody - to všechno má svoje hluboké opodstatnění, je-li vedeno zodpovědným solidním vedoucím. Osobní zdatností se může vypracovat každý z našich hochů na vedoucího skupiny, družiny, oddílu. Každá zdatnost anebo každý mistrně zvládnutý úkol posiluje vůdčí sebevědomí. Každý z dětí ať je podporován ve všem, kde se dají vymýšlet různé zvláštnosti, nová řešení, čím je možné zlepšit úroveň. Ale v každém případě se jedná o systematickou výchovu, která musí být do důsledku nejenom tolerována ale podporována rodiči. Nic mimo ně, mimo jejich vzhled, přehled a schválení.

Ve dvanácti letech musíme už s velkou péčí hlídat možnosti zvyků, návyků a zlovyků. V tomto období by si měli už synci dokázat vytvořit houževnatý odpor k pití, ke kouření a měli by upevňovat své mravní zásady do té míry, že se nesníží k ničemu, co by znamenalo v jejich životě sešup do zla. Mravní zásady musíme nejenom slovně zasazovat do jejich života, ale dbát, aby volného času bylo co nejméně pro to, aby se nestal časem prázdným. Ten je ve většině případů důvodem, že dítě zapomene na povinnosti a sesouvá se k plochému životu. V těchto letech už je potřeba vést i k odříkání. Jednou malou pomůckou je starý zvyk ve středu a v pátek nepožívat masité pokrmy, jeden den nechávat volnější i co do stravování a každý den pevný čas. To má být zakotveno v jeho deníčku, má mít prostor pro uvažování, rozjímání, prospěšnou četbu.

Radím už v těchto letech, aby si vytvořili ve svém deníčku kratinké schéma těchto úvah. Tam patří nejdříve se ztišit, tzn. nechat všechny jiné starosti i zábavy, vyloučit se z hlasitých hovorů, vtěsnat se myšlenkově do jistoty přítomného Boha, přečíst text a aspoň chvíli, a to tvrdím každý den, tento text zvládat ke svému prospěchu. Má končit vždycky věcným ředsevzetím, aby věděl, že i v těchto záležitostech musí neustále získávat nové dovednosti. Výchova ke společenství je v tomto období už příkazem, nikoliv jenom možností.

Jedná-li se o naše hochy, které chceme vychovat ke službě oltáře, chrámu, farnosti, musí utužovat znalost, která se váže na náboženské předměty, budovy, funkce a různé úkony, které jako viditelná forma upozorňuje na důležitost toho, co se děje kolem něj.

Výchova liturgická

Alespoň primitivním způsobem je potřeba vysvětlit místo liturgie a sám pojem liturgie. Ať se podívají nezávazným způsobem na kostel, kaple, zmapují všechny kříže a Boží muky v nejbližším okolí s připomínkami, k jakému účelu naši předkové tyto stavby budovali. Není složité pochopit kostelní prostor s vytýčením hlavních částí a jejich posláním.

eucharistická - mnoho zkušeností z dřívějšího života svědčí pro časný anebo i velmi včasný přístup ke svátostem. Dříve než se zlé může usadit anebo než o něm dítě začne uvažovat, už je obsazeno jeho nitro tím, co všichni považujeme za jádro i vrchol našeho náboženského života. Kristus je tam a proto ďábel a jeho nástrahy nebudou mít šanci, aby se dítěte zmocnily. To je ta praxe, která prodlužuje Boží dětství v našem dítěti.

duchovní život (základy) - nikdy není dost brzo na to, abychom dětem nenápadným jemným způsobem přibližovali všechnu praxi, která mu v životě zůstane jako trvalá. Není pravda, že dítě je tímto způsobem determinováno k našemu pojetí, které je vzdáleno od nazírání dítěte. Je to splnutí s tím, co v člověku zůstává Božím. Denní modlitba - modlitba před jídlem, po jídle a svolávání požehnání na ty, které dítě potkává - tato praxe je výbornou pomůckou ke skutečnému duchovnímu prožitku již v raném dětství nenápadný apoštolát - připomínejme celým svým životním stylem zaujetí pro dobré, které mají vykonat jeho kamarádi. Tento malý apoštol má mít jako svoji tichou povinnost upozornit

na bohoslužby, na úkony, které souvisí s úctou k Bohu v potkávání kříže nebo Boží muky s úctou zmlkne. Apoštolát v 10 - 12 letech může mít podobu malého zvěstovatele slova Božího. Žádá obtíž, aby s magnetákem navštívil nemocné - třebaš spolužáky nebo jejich staré příbuzné a doslova jim přehrál neděli v jejich vlastním příbytku. Je to nejenom milé, ale povzbudí to k dobrému životu.

Zapojení k pracem společensky užitečným

Nepodléhejme onomu omylu, který oddaluje spolupráci 12 - 14 letých hochů na úkonech a podnicích, které zvelebují kostel a jeho okolí. Jsou platní a několik mladých párů rukou nejenom nahradí, ale v mnohem předčí všechny ty starce, kteří bohužel zůstávají ve většině našich farností jako jediné aktivní členové farní rodiny. Zcela hrdě se hlásí k oněm úpravám a opravám, při kterých mohou asistovat dospělým odborníkům. Nenápadná škola, která je bude formovat celý život. Trvám na tom, že pro naše desetiletí je schopna života jediné ta praxe, která spojuje slovo s fyzickou námahou. A dítě dovede mít zodpovědný přístup v mnohém před dospělými. Je ovšem rozdíl, a náš přístup musí být též rozdílný, jedná-li se o děti, které se pohybují jen v bytě, mnohdy jen v panelákovém nebo vyrůstají-li v prostředí venkovském, kde je mnohonásobně víc příležitostí k poznání i k získání mnohých dovedností. Není na škodu, že mnoho těchto našich dětí se těžko soustřeďuje na jeden předmět, protože jejich mysl je plna možných řešení, jak jsou zvyklé ze širšího prostoru, který je jejich výchovným kolbištěm.

přesné zachovávání desatera - a k tomu vždycky co udělám navíc. Napomínání a peskování za neplnění příkazů není ničím jiným, než jenom prodloužením nedůslednosti, kterou vidí u dospělých, že tuze lehce přecházejí věrnost k Božímu zákonu. V těchto letech se pevně usazuje vědomí zodpovědného přístupu ke všem povinnostem. Pro nás je povinnost hledat nejdříve Boží záležitosti tou výrazně první. Opakování slovní není ničím ve srovnání s laskavým vysvětlením, které jim otec i matka kdykoliv podává, jakmile zjistí, že se kontaktují s povinnostmi anebo s jejich zanedbáváním. zvyky, návyky a zlozvyky - vedme všechny děti k dobrému zvyku včasné vstávat, cvičit, používat pokud možno studenou vodu a bez velkých formalit a starání se vtěsnat okamžitě do všech těch malých dětských povinností, které musejí být vždycky připraveny. Prázdnota pozdějších let se naučí právě v tomto období, ale může znamenat náplň celého života, jestliže dítě dokáže se svými rodiči nejenom konverzovat o svých povinnostech a jejich zdolávání, nýbrž i vyplní doslova všechno to, co je potřebné, nutné, co pomáhá k růstu. Za žádnou cenu nezkoušejme děti uvádět do života dospělých tím, že jim nabízíme alkohol, cigaretu nebo dokonce i cigarety s omamnými látkami. Stejně tak je třeba bojovat, a zvláště v tomto období, proti bezuzdnému vyléhávání až do pozdního rána. vtěsnání do pracovně modlitebních kroužků - není na škodu, jestliže se děti dokáží sjednotit ke společné modlitbě. Ať je to růženec nebo u některé Boží muky či kříže vzpomínka na nemocného kamaráda nebo společná účast na duchovních úkonech ve farním kostele. Nevyhledávejme však žádné zvláštnosti, které vedou ke tvoření výlučných skupin skoro sektářských a pomáhají jen k nadutosti osobní a k přezírání jiných. Největší cenu má zbožnost osobní, která zůstává na ryze církevním poli. Tedy žádné úhyby směrem k protestantismu anebo k onomu modernismu, který všechno zplošťuje. Každý má mít alespoň nějakým způsobem oklečená kolena. Vnější projevy zbožnosti nejsou v žádném případě na škodu.

Nejlepším způsobem, jak zvládnout celou škálu možností životních projevů je systém skautinku. Má naučit lehkosti v akcích a radosti v životě.

Mnoho rodičů se omlouvá nebo vymlouvá na zkaženost prostředí, do kterého dítě přichází. Vycházejme však z jednoho poznání, že dobrý se nemůže zkazit, aby začal být naprosto zlý a jestliže naše děti budou vedeny k sebevědomému určování úrovně mezi ostatními vrstevníky, není možné, aby nabral na sebe něco, co neobstojí při hodnocení životních norem. V dobrém nikdy nesmí být velké mezery, velkým požadavkem je radost, život bez sporů a bez tvrdého ulpívání jen na svém mínění. Zde musí rodiče a vychovatelé pomáhat, aby dítě jasně vědělo, kolik unese. Tedy žádné rizikové zaměstnání nebo hazard. Je-li někdo náchylný k vytahování za každou cenu, nesmíme ho sundávat tím, že ho zesměšníme. Je-li někdo mluvka, je potřebí jej mírnit, aby nebyl najednou zklamán tím, že jej nikdo neposlouchá. Naším hlavním pojetím výchovy je usměrňování všech vůdčích schopností, aby naši hoši i dcerky mohli podepírat ty, kdo třeba pro své bolestinství nemohou stát v čele žádné, byť sebemenší skupiny.

Základy vědění o liturgii

Již nejmenším hochům, kteří mají jenom principiální chuť být s námi společně u oltáře, je potřebí vysvětlit základní pojetí liturgie. Náš hoch má vyrůst v ministranta, tzn. ve služebníka, který nesmí jenom přibližně vědět o věcech a jejich poslání, nýbrž zcela přesně musí zvládat všechno, co vede k hlubšímu pochopení věci i předmětu. Slovo liturgie přichází z řeckého. Znamená to tolik, jako služba lidu nebo veřejná služba. Starší pohanští Řekové rozuměli pod pojmem liturgie veřejnou službu státních úředníků. Později znamenala liturgie jakoukoliv službu občanskou státu. Znamenalo to asi tolik, že ve starých zákonech bylo určeno, kolik musí který občan v případě ohrožení státu

obětovat veřejným záležitostem. To byla jeho liturgie. Nikdo nemůže zdolat skupinu, tím méně celý národ, jestliže by si byl vědom toho, že jeho největší výsadou je služba jiným. V naší církvi znamená liturgie též veřejnou službu. Je to služba, kterou my křesťané nabízíme veřejně Božímu společenství, Pánu Bohu, jemu jsme dlužni celým svým bytím i zaujetím. Pamatujme na tři základní pojmy:

- liturgie je služba - je mnoho lidí, kteří obklopují i naše hochy, kteří již skoncovali s kostelem. Zdůrazňují, že z toho nekouká již žádný užitek nebo jednoduše odbudou - nemám náladu. Jiní zase navštíví liturgii jenom tenkrát, když jsou slavnostní příležitosti a potom jako kdyby se hladili po břiše, opakují, no dnes to bylo slavné. Takový věřící nevědí, že liturgie je služba. Nejsem tedy pro sebe ani na tomto posvátném místě, nýbrž jsem tu pro Pána. Nezáleží přece na tom, co z toho mám, Bůh musí mít od nás ono ujištění, že se nechceme vymykat jeho služebnosti. Nezáleží na tom, v jaké jsem náladě, anebo zda mě obřady uchvátily anebo nechaly lhostejným. Liturgie je služba, která oslavuje Boha. Toto musí už dítě vědět samo. Jsem tu proto, aby Bůh byl oslaven i mojí přítomností. Mnoho křesťanů to dělá naopak. Každý, kdo dává Boha na přední místo, přijde sám, nečeká ani na náladu, ani na pohnutky, kterými jej druhý k tomu přinutí, ale jde sám, protože cítí, že tím získává pro sebe nejvíc, jestliže nejvíc dovede ze svého Bohu obětovat (sloužit Bohu znamená vládnout).

- liturgie je služba, kterou jsme dlužni Bohu. Máme sloužit tak, jak je to vůle Boží. Jestliže někdo se rád modlí, jak tvrdí, v lese, v přírodě - tam sloužím Bohu nejlíp, vypadá zcela tak, jako kdyby sluha diktoval svému pánovi nebo zaměstnavateli, jak mu chce sloužit. Toto nepochopení si někdo z našich dětí nese až do dospělého věku, kdy chce reformovat jenom podle svých chutí všechno, co jej obklopuje. Jsme-li ale hříšnými lidmi, pak by nebylo správné, kdybychom svým diktátem chtěli předstupovat před Boha. Bůh je to, který nás zahrnuje požehnáním, dobrotou i ochranou. Proto tím malým liturgickým úkonem dokazujeme, že bereme zcela se zaujetím vážně svoji povinnost jméno Boží oslavovat. Naše oslava spočívá v životě, v modlitbě i v utrpení. Proto i naše malá účast při liturgii znamená někdy vzdálenou, někdy bližší přípravu na to, aby člověk z naší řady mohl být jako by předčítatelem modliteb díků i proseb za všechny ostatní. Je to vlastně už pokračování modliteb a obětí Spasitelových. Protože v nás ve všech je Kristus, má v nás žít a on po nás požaduje, abychom se dovedli obětovat i modlit, jak to konal On, proto nám nechává návod, jak se máme modlit anebo "to číňte na moji památku, - jděte, křtěte a učte". To tedy bude pro nás jako dospělé ona liturgie, která zvýrazní už dětskou snahu vtěsnat se do požadavků služby Bohu.

- liturgie je služba, kterou podáváme jako Boží společenství. Už děti musejí poznávat, že patří do většího společenství. Jsme nejenom členy vlastní rodiny, ale členy společenství Božích dětí. Proto je důležité, abychom považovali už v dětství za samozřejmé zúčastňovat se všeho, co podává větší společenství Bohu jako projev své úcty a oddanosti. "Kde jsou dva nebo tři shromážděni v mém jménu, jsem uprostřed nich" - to nepozná nikdo lépe, než právě dítě, které vyrůstá z dětských her a vtěsnává se do oné liturgické kázně společenství. Jestliže se kdokoliv z nás opravdu dobře modlí, pak nikdy to není modlitba samotáře anebo člověka usměrněného jen na sebe, modlí se s námi celá Nejsvětější Trojice. A my jsme Boha přijali ve sv. křtu. Máme úměrně postupně s věkem vrůstat právě do této Boží služby. K tomuto úkonu je potřebí mít i svůj vnější vztah, třeba znamením kříže, úklonou, pokleknutím anebo ztišením s upřeným pohledem na obraz Spasitelův. To je to zažíhání světýlka pro jiné, aby věděli, jakým směrem se mají ubírat bez rizika, že by se mylili. Kdokoliv z nás se modlí ve jménu církve, je zástupcem Božího společenství. Slaví liturgii, protože tím slouží celému společenství. Plná účast je ta nejpochoptelnější, jestliže v Božím společenství spolu s knězem je podávána veřejná liturgie. Církev dává směrnice, vyslovuje přání, jakým způsobem by měla být liturgie prováděna. Někdy jde o niterný výraz, jindy o kázeň, která si vyžaduje, aby všichni stejným anebo obdobným způsobem předstupovali před Boha. Skrze Krista a v něm - v jednotě s Duchem svatým ať je oslavován Pán.

Katolická liturgie je proto podle všech známek tím nejvyšším úkonem, který je možný na světě, je srdcem katolické církve. V liturgii je oslavován Bůh a tímto způsobem si přivlastňujeme stále víc vykoupění. Bůh se k nám sklání, my se k němu blížíme, přichází svým Synem ve Slově a svým bytím v Eucharistii. My však přicházíme se svým díkem i prosbami. Tvá vůle, ať se stane, Tvé království ať přijde. Proto není složité připomínat dětem ještě i to, co se týká denního chleba, protože snadněji pochopí, že je potřebí pokrmu obojího - pro tělo i duši. I malé dítě pozná, že musí prosit o odpuštění viny. Kdykoliv se věřící scházejí, přicházejí ke chvále Boží. Jestliže bude naše dítě formováno do této liturgie, která je zaměřena přímo na Boha, nezapomene na liturgii, kterou nabídne svým nejbližším.

Rodina - farní rodina

Církev je jako společenství utvořené podle Kristovy vůle. Nejdůležitější liturgické společenství je farnost. To jsou křesťané, kteří mají náklonnost nebo patří k určité farní svatyni. Kostel má být pro ně otcovským domem. Obec věřících, to jsou ale lidé, kteří společně dokáží volat k nebeskému Otci. V tomto případě patří k tomuto společenství ti, kdo jsou pokřtěni a přijímají stejné svátosti. Je to jako v rodině. Proto se nazývá rodinou farní. Mají žít jako bratři a sestry ve vzájemné shodě a pomoci. Je to velké společenství, které má též posvátnou úlohu. Musí pečovat o to, aby Bůh byl ctěn patřičným způsobem, důstojným jeho věřících. Farní společenství má úzkostlivě pečovat o to, aby v jeho mezích bylo možno, aby každý z jeho členů mohl dobře dokonale žít a usilovat o svatost.

Každý z jeho členů má mít pochopení pro každou horlivost, která posvěcuje celý tento jimi obývaný prostor. Vzájemně žít spolu znamená nést tíži jeden druhého. Předpokládá to, že se nedělá rozdíl mezi starým - mladým, starým - nemocným, ale jen podle potřeb se odpovídá na všechno, co je vyjádřenou tužbou kteréhokoliv člena. Má to být podle onoho hesla - konat dobré tak, aby velebili Nebeského otce za to. K tomu jsme povinováni všichni, kdo k tomuto společenství patříme. Je to doslova šik Boží, postavený do tohoto světa, kde nemá mít ďábel žádné místo. Ale jeden druhému má vzájemně pomáhat, aby dobře rozpoznával nebezpečí a prokázal svým životem, že Bůh je mocnější než všechny zlé mocnosti, které usilují o duchovní zkázu jednotlivců i celého společenství. Rozdílná odpovědnost

V každém farním společenství je rozdělena zodpovědnost na všechny, ale vůdčí povinnosti má ten, kdo zastupuje místo Boží, kdo může podávat jménem Kristovým obět' Nebeskému otci, kdo hlásá slovo a láme chléb. Má to být kněz jako otec rodiny. V každé farnosti je kněz povinen tento život budít, udržovat i pěstít. On je povinen, aby pečoval o soudržnost této rodiny a pomáhal každému členu, aby mohl žít, pracovat i trpět v milosti Boží. O to usiluje rozdávaním slova Božího a svátostmi, které buď udělují milost Boží nebo ji rozmnožují - křest a svátost smíření. Musí pečovat o obživu farnosti udílením všech ostatních svátostí. V jeho přítomnosti se má každý jednotlivý člen farního společenství cítit jako voják, který je jistým stylem veden k vítězství nad sebou i nad tím, co by mohlo ohrožovat jeho duchovní růst. Kněz to má být, který má zahrnovat dobrotou a láskou zvláště děti a všechny trpící, nemocné a staré. Všechnu liturgii má podávat s věřící obcí a v ní a pro ni. Tento úkol je nesmírný a nesmějí být brány žádné z těchto povinností jenom jako striktně nařízené. Chybí-li veliteli nadšení, jeho vojsko umdlévá. Zde nestačí jenom formálně plnit to, co je třeba, musí jít nad tuto normu právě svým optimismem, posilovaným častou přítomností před svátostným Kristem. Tam, kde jsou ještě ve farním společenství pomocní kněží, ať kaplani anebo jáhni, mají být k ruce ve všem, co centrálně uzpůsobuje farní rodinu k životu, který reprezentuje žijící církev. Tak, jak se jáhni dříve měli zvláště starat o chudobné, tak v nynější době mohou též rozdílet Boží slovo a svátostného Krista. Křtí, rozdávají sv. přijímají, hlásají evangelium a posílají po splnění přítomnosti u farní liturgie jednotlivé členy církve s požehnáním k jejich denním úkolům. Jak je to povzbuzující, jestliže řádek hochů nejenom zdobí svojí přítomností liturgický prostor, ale doslova plnoprávně zastupuje modlíci se věřící obec.

Diecéze je větším celkem, který soustřeďuje farnosti na svém teritoriu. Toto řecké slovo znamená tolik co prostor - území. V jeho středu stojí biskup, který má povinnost pečovat i o všechny kněze a hlasatele evangelia, nejenom sledovat, ale podporovat celý život a rozkvět živé církve. Jeho moci jsou odvozeny od samých apoštolů. Proto jedině biskup může udílením svátostí kněžství rozšiřovat svoji působnost na celé teritorium své diecéze. Jako symbol jeho moci je pastýřská hůl. Jestliže otec a matka mají ze své podstaty rádi své děti, biskup musí silou svého úřadu pečovat a mít rád všechny, kdo patří do jeho území.

Ve velkých diecézích má ještě biskup k ruce světícího biskupa, který mu vypomáhá udílením svátostí a jiných povinností v diecézi. Víc diecézí dohromady tvoří církevní provincii (Olomouc, Brno - moravská provincie - v čele stojí metropolita olomoucký). Nad všemi diecézemi celého světa stojí však ve světové všeobecné církvi římský biskup - papež. Jeho náruč musí objímat celý svět, protože Kristus - Vykupitel a Pán posílal do celého světa a přímo nařizoval křtít, kázat a přivádět k němu všechny členy lidského rodu. Svatý Otec - biskup Říma je hlavou celé katolické církve jako nástupce svatého Petra. Má jako hlavního pastýře nad sebou jedině Krista. Sv. Petr vyvolil za sídlo svého úřadu město Řím. Byl prvním biskupem římským, je tam pochován a od těch dob všichni biskupové římské, zvolení za papeže, až do nedávných dob většinou Italové, sídlí na stejném místě.

K ruce mu stojí kardinálský sbor. Původně to byli představení jednotlivých římských farností - dnes kardinálové. Jsou to mužové, kteří zastupují jednotlivé církevní provincie, kteří mohou volit nového papeže. V církvi rozlišujeme ještě část latinského ritu - římskokatolická církev a církve, které jsou spojeny s Římem a mají jiný obřad než latinský. Většinou jsou tyto církve na východě. Mají stejnou víru, stejné svátosti, poslouchají stejného papeže, jako vrchního pastýře církve, ale používají při liturgii jinou řeč než latinskou, v přítomné době užíváme v celé církvi řeči národní.

Farní kostel.

Farní kostel je pro naši družinu tou nejspolehlivější dílnou, kde může zdokonalovat každý, kdo má jen trošinku vůle, celou svoji vnitřní i vnější výzbroj. Proto je pro nás všechny farní kostel tou centrálně důležitou budovou v celé farnosti. Možná některá stavba je skvostným dómem, uměleckým, vyzdobena nejkrásnějšími obrazy, sochami. Jenže v těchto kostelích se málo dá mluvit o zbožnosti, spíše o množství zvědavých cizinců, kteří okounějí to, co dřívější generace dokázaly umným dlátem anebo štětcem nechat jako dědictví jejich vnitřního rozjímání i intelektuální výše. Oč lépe odpovídá duchu církve i vůli Boží nepatrný kostelík, s prostou výzdobou, s viditelným svatostánkem a farně rodinným křížem, kde všechno nabádá k tomu, aby se člověk ztišil a byl chvíli v soustředěné póze před Bohem. To nejdůležitější jistě není ani umění, ani umělecká výzdoba. Každé oko věřícího musí spočinout na středu a tím je svatostánek.

Kostel je dům Boží. I když Bůh sídlí všude a mnohý i z hochů už slyšel onu větu "já se mohu modlit všude, pro mne je celá příroda chrámem", přece jenom kostel je místem soustředěné modlitby proseb, díků i velkodušného darování. Můžeme najít Boha všude, všude k němu můžeme volat. Přítomen je v celém vesmíru. Ale tak, jak my považujeme za své bydliště, i když můžeme být leckde jinde, svůj

rodinný dům nebo byt, tak vlastním místem soustředění křesťanů je přece jenom tato stavba. To je to velké posláni, které má každý kostel a kaple - sjednotit všechny úmysly a všechna zaměstnání věřícího člověka a naučit ho oné jednotě, ke které musí dospět každý, kdo se upne na tajemství přítomnosti Boží. Kdykoliv chceme někoho přijmout, jako vzácnou návštěvu, vedeme jej do svého domu. Stejně je to tak jako když nás Bůh zve k návštěvě, kterou ho chceme uctít. Zve nás ke stolu Nejsvětější oběti a tou je mše sv. Tam se musíme cítit jako doma, jako u prostřeného rodinného stolu, protože dům Nebeského Otce je též domem jeho dětí - rodinný dům, který patří všem dětem Božím. Jen jde o to, abychom byli přítomni jako opravdové děti Boží, to znamená s duší, bez nevyrovnané minulosti, upřenou na Boha.

Kostel má být kusem nebe na zemi. Bůh přebývá ve světle nedostižitelném, v tom máme pravdu, ale Kristus sám prohlásil "království Boží musí být ve vás". Jak velký je to úkol a nedostižitelně krásné posláni každého z hochů a dívek, kteří mohou i v tom nejmenší přispět nejenom k údržbě, ale k zvelebení tohoto středu liturgického konání. Část nebe. Tisíce hvězd neznámá tolik, jako jedna zářící duše v blízkosti oltáře. Jak úchvatný je pohled na řádek čistých hochů kolem obětního stolu, na jejich zaujetí úkonem, který třeba ještě ani nechápou, tak jak jeho velikost nemůže pochopit ani nikdo z nás dospělých a oni mají odvalu i možnost přisluhovat tomuto úkonu, který přivádí Krista znovu ve svátostné podobě mezi věřící lid. Všude, kde Bůh přebývá, je nebe. Všude, kde Bůh je nám blízko a kde nás zve, udílí milost, aby člověk mohl být podoben jemu. Buďte dokonalí, jako otec v nebi je dokonalý.

Jak hrozná je to ale zodpovědnost i toto místo přítomného Boha jakýmkoliv způsobem pustošit. Ať se podívá každý z věřících na ty, kdo jej zastupují před oltářem a upevní v sobě víru i touhu zachovat před tváří Boží tento obraz tak čistý, jak jej představují tito, někdy neklidní, hoši. To už není jenom služebník oltáře, to již není jenom nezbedník, který před tím vychytával sovy, honil kocoury, lezl po všech možných plotech, nyní je ve službě, která vymezuje hranice lidského ducha. I tato přítomná družina, která je zvána až k samým branám onoho Božího úkonu mše sv., je celým svým zaměřením i podstatou kusem zpřítomněného Božího království. Jak je ale nutné dbát na to, aby tato krátká přítomnost před oltářem znamenala víc, než jenom pouhé stání, klečení, úklony anebo mávání kaditelníci. Je to splnutí dětské duše, nedotčené ještě zlem, s tím, co Bůh obmyslil dát nejkrásnějšího stvořenému světu. Jsou to synci vyvolení z množství, stateční, bez nejmenšího strachu, naplnění jednou chutí - přispět k oslavě Boží.

S jakou nádherně rozšířenou duší může každý z nich přijít zase po tomto společném liturgickém obřadu do svého domova - do rodiny a tam může dále sloužit Bohu tím, že se svým rozzářeným obličejem odzírání onu liturgii otce a matky. Zkus být podobně přítomen doma jako ve farním kostele. I doma jsi povinen žít život nebes, pohybovat se v přítomnosti Boží. To musí zůstat stylem každého, kdo se odvažuje vzít na sebe onu milou povinnost - zdůraznit víru ve všudypřítomného Boha. Zde stojím v blízkosti Krista, který ukazuje, že je možné své štěstí prožívat i v tom nejprostším kousku rodného domu. Proto ten prostý pokrm, který se stal přítomným Kristem je vždycky víc než připomínkou.

Je potřeba si vážit všech darů, i kdyby byly tak nepatrné, jako nejmenší úlomek nebeského chleba. Je to kus nebe, které objímá a může je nést zase k těm, kteří jej mají rádi. Ale musí zaznívat z celého jeho jednání a způsobu obcování s jinými - "jednám tak, abyste mě mohli mít rádi a žijí tím způsobem, že nemůžete jinak, než že mě musíte mít rádi, protože já sám nemám větší tužby v sobě, než každým krokem vám dokazovat svoji oddanost".

Pravým obrazem farního kostela (tak, jak slovo "kostel" - odvozené z řeckého slova církev, znamená společenství v Pánu), musí být též i farní společenství. Jestliže se dříve hovořilo o církvi, o kostele, znamenalo to vždycky společenství stejně smýšlejících a žijících lidí podle stejného vyznání. Kostel nikdy neznamenal jenom balvan. V prvních dobách se kostely nestavěly, nebylo jich potřeba, věřících bylo málo, byli pronásledováni, proto se museli ukrývat, podobně jak to známe z minulých 50. let, kdy bylo nebezpečné jakýmkoliv způsobem upozorňovat na posvátné liturgické úkony anebo na hovory o Bohu. Jen nepatrné komůrky byly tím pravým kostelem, ve kterém se shromažďoval věřící lid. Ale každý cítil, že toto místo je posvátné. A jestliže jsme na společných ubikacích šachetních baráků anebo společných celách v kriminálech našli aspoň chvíli a jakékoliv místečko, kam bachaři neviděli, cítili jsme tu obrovskou přednost - "kde se dva nebo tři sejdou ve jménu mém - já jsem uprostřed nich". A už všechna siroba a smutek opadl, protože jsme byli viditelným společenstvím v prostoru, který byl vyhrazen v tuto dobu jedině Bohu. Cítili jsme onu pravdivost věty sv. Pavla "a chrámem Božím jste vy" anebo zdůraznění sv. Petra, který učil, že Boží obec je skutečným přebýváním Hospodinovým v člověku. Bůh si postaví ve svatém člověku svůj chrám. Později, až opadlo zjevné pronásledování věřících lidí a úkonů, každá farní obec hleděla si vystavět zvláštní budovu, kterou nazvala eklézia - kostel. Většina starých chrámů byla zpodobněním církve - tedy vystavěna sice z balvanů, ale k zdůraznění, že církev Boží je vybudována z věřících lidí.

Jednota z množství

Tak, jak každá budova je vystavěna z mnohých součástí, tak každá farní obec je tvořena množstvím věřících, ale všichni dohromady musí tvořit jednotu. Nesmí tedy přicházet v úvahu nic, co by je rozdělovalo. Všechno musí být vázáno ne maltou, ale onou touhou žít úměrně Božím příkazům, tedy v obětavé lásce, spojení poutem víry. Tak jako Kristus svátostný přebývá v kostelích, vybudovaných z kamenů, tak též žije ve společenství všech věřících.

A tak jak zdobíme naše kostely všemi možnými květy a ozdobami, tak musí být každý z věřících lidí ozdoben dobrými skutky ctností. Zde můžeme do nemožnosti ne vymýšlet, ale rozprostírat všechny krásné možnosti, kterými zpřítomňujeme jistotu Boha mezi sebou. Je-li ale chrám, kostel, kaple něčím tak významně jednotícím, jakým štěstím může naplnit duši každého, kdo hledá spočinutí anebo úlevu anebo chce vyjádřit svoji velkodušnost v jeho prostorách. Všechno je důstojné jako ve velkém paláci, kde mocnáři upozorňovali na svoji někdy nadutou, bohatstvím oplývající moc, kde všechno v uniformách a ve výbroji a výstroji, které udivovaly, sloužilo jednomu cíli: mělo vzbuzovat čest toho, kdo vlastnil tyto přepychové budovy. Stejně mají tuto důležitost připamatovávat i ony družiny, které obdobě jako tělesná stráž papežova, tu stojí, klečí - někdy se složenými rukama, jindy s žehnáním, aby zdůraznily vznešenou důležitost prostoru, ve kterém zrovna přebývají.

Tvou největší výsadou, milý hochu, je v tomto věku právě tvoje poslání, tvůj úřad, tvoje liturgie při tomto posvátném královském obřadu. Sloužíš tomu Nejvyššímu v prostoru, který musí hřmět zpěvem a oddechovat zbožnými modlitbami ve vůni květů, ale spíše v jasu zářících čistých očí přítomných věřících lidí.

Farní kostel musí znamenat pro ono společenství, které se k němu vine, naprostou sounáležitost, tzn. společenství modlitby, vzájemné pomoci, ale též oné dobroty, která se dá v každém bodu života rozdávat. Místo, kde se nachází, bylo obyčejně voleno tak, že bylo viditelné z větší dálky, aby už samo umístění chrámu upozorňovalo každého z návštěvníků, že je třeba udělat ten pochod od lidského a tuze lidského k Bohu, do onoho prostředí, ve kterém je jediným výrazem zbožnost, tedy všechny druhy modliteb.

Mladý šik hochů má být tím vojskem Božím, který připomíná nutnost společenství. K ničemu většímu není potřebí, aby upínali svoji touhu k tito mladí adepti liturgie, než k nejvyšší autoritě - tedy k Bohu.

Od toho se snadno dá vycházet na nutnou spolupráci s Otcem, který musí mít tolik vůdcovských schopností, aby nepředstavoval jenom despotu, ale aby v sobě soustřeďoval všechny ty vlastnosti, které pomáhají všem jednotlivým členům tohoto společenství k sebevědomí, které nikdy neklesne pod úroveň - stojím ve službě Boží. Toto místo u oltáře jako by bylo vyvoleno k tomu, aby se všichni připravovali k bitvě se zlem. Je třeba tepat zlovyky anebo spíše neumožnit, aby mohly vůbec jakýmkoliv způsobem začít.

Už sama přítomnost uvádí k sebekázni, ve které roste onen pocit - jsem na místě zodpovědném. Jsou to malí pomocníci, kteří mají brzy vyrůst ve spolupracovníky. V prvotní církvi to byli jáhnové, v naší přítomné době nebudou ani jáhnové, pokud nebudeme mít dost těch malých dětských sepjatých rukou v prostoru oltáře. Hoší ve školním věku ještě docela sebevědomě zastanou roli kostelníka, sakristiána, cítí, že jsou plnoprávní členové onoho společenství, které představuje věřící lid. Je důležité, aby si byli vědomi, co všechno představuje chrám jako stavba, co je na něm zajímavého, velkého, k obdivu vytvořeného předešlými věky. Je to jedno, jestli je to obrovský dóm anebo kostelíček či kaple, jen když je tam oltář a na něm často ony obřady, ve kterých Kristus se sklání k těm, kdo s ním počítají a na něho spoléhají.

Krása chrámu - pobídka k řádu života

Proto tento dům Boží musí reprezentovat. Má být nejenom předobrazem nebe, ale ukazovat jasný cíl. Je nutné, aby v celém prostoru a celým uspořádáním upamatoval na jasný cíl, jímž zůstává Bůh v obětovaném Kristu. Musí být tím bodem, kde se člověk může orientovat v každé situaci. Dokonalý obraz farnosti jako by byl odzrcadlen v úrovni, se kterou je udržován tento stánek liturgických příležitostí. "Kde jsou dva nebo tři ve jménu mém". Je potřebí brát s vážností všechno, co představuje úpravnost, čistotu nebo umění. Protože je to místo soustředěné modlitby, rozjímání, radostného plánování pro každodenní život, proto je nutné, aby celým svým vzezřením nerozptylovalo nutnou koncentrovanost myšlenek všech přítomných. Proto je tak důležité, aby synci, kteří slouží kolem farního oltáře, byli ukáznění v každém ohledu. Zde není potřebí drilu, jen pochopení, co představuje jejich služba a co dokazují svojí přítomností.

Pro nutné pochopení prostorových daností i účelu, ke kterému jsou různá zařízení v chrámech, je potřebí, aby hoší a všechny děti, zvláště radostným způsobem zvládli všechno, co představují různé části kostela. Sem musíme vložit ono jemné uvádění do znalosti, co představuje předsíň, loď, kněžiště, co po nás požaduje místo, kde budeme tuto hodinu působit. Středem musí být oltář - rodinný stůl. Zde je namístě připomínat všechno to, co se podobá zcela liturgickým úkonům, myslím tím chování u rodinného stolu. Je to místo, kde se rodina shromažďuje nejenom k jídlu, ale k onomu milému sjednocení mysli. Tak, jak netrpíme žádné výklady, které by rušily při liturgických úkonech, tak vedeme všechny děti a zvláště hochy k úctě i k slovu, které pronáší otec, matka nebo kdokoliv starší u domácího stolu. Není možné, aby se trpěl lomoz, skákání do řeči, podávání jídla přes nádobí druhých, tím méně ještě, aby si někdo mohl dovolit i v dobu, kdy se nestoluje, dávat na stůl nohy po vzoru západáckých neukázněnců.

V žádném případě si nesmí nikdo dovolovat na stůl dávat předměty, které nejsou čisté, tím méně použít stolu místo sedací lavice. Ruce i nohy, mlaskání, srkání, skákání do řeči nesmí být u našich hochů ani jmenovány, tím méně ještě, aby si zvykali neblahou kritikou sundávat třeba hodnotu jídla. Vedme je k tomu, aby jako poslední vstupovali do hovorů a sami, aby udělali všechno samostatně, bez

zvláštního připomínání, co může zlepšit vzhled i úroveň stolování. Kdo dovede udržet viditelný pořádek v jídelně i v jiných místnostech, má předpoklad, že to pochopí, že je to nutné i v té budově, které se říká "já".

Všední den a svátek

Stejně jako v liturgii o svátcích, nedělích a význačných dnech je i výzdoba výraznější, tak to má být samozřejmě i v našich domovech. Stůl má mít výraz slavnostnější ve dnech, kdy si připomínáme třeba jen některé úspěchy anebo důležité mezníky života kohokoliv z přítomných. Je to důležité pro udržení vzájemnosti celé rodiny. Stejně tak je to potřebné i pro pořádek v rodině farní. Neděle musí být rozdílná od všedního dne. Proto je důležité vést i děti k tomu, aby zachovávaly řád v jídelně. To je asi to první, s čím musejí ukázněně vstoupit do širšího společenství. O jídle se nehovoří, nekritizuje se, nechová se neuctivě (hokej s knedlíky anebo házení s krající po lese). Stejně tak ten, kdo s jídlem plýtvá, jako by si říkal o bídu. S úsměvem, který není třeba cvičit, se bere všechno, co se předloží a s díkem si vezme každý svůj díl. Ať nám to připomíná místo ve farním společenství, kde vstupuje do farní rodiny sám proměněný Kristus. Proto většinou za obětním stolem je viditelný svatostánek, aby všechno soustřeďovalo myšlenky i vnější zjev ke středu, jímž je Kristus.

Sakristie jako zákoutí chrámu?

Naši synci musí vědět všechno, co skrývá sakristie, k čemu a jakým způsobem je připravováno náčiní pro bohoslužby i mimo ně. Vede to k úctě všech předmětů, které jsou doma bez toho, že by vystupoval někdo jako kazisvět ke kterémukoliv předmětu rodiny. Musíme synky stejně vycvičit, aby nebyli pohodlní tenkrát, když mají stát zpříma, aby se neklátili, neotáčeli, když poklekají, aby to nedělali se stařeckým opíráním se o souseda nebo o lavici, když klečí, aby klečeli bez toho, že by na nich bylo vidět utrpení. Když mají sedět, aby seděli zpříma, "nezvonili" nohama, když odcházejí a přicházejí, aby to byl doopravdy pochod, který důstojně reprezentuje vojenský oddíl. V úklonách jsou bez strojenosti, nenápadní, ale vždycky s uctivým pohledem. Jestliže se žehnají křížem, tedy ať je to znamení spásy a nikoliv odhánění hmyzu. Když podávají ruku, jejich zrak se musí téměř vpíjet do pohledu toho, kdo jim ruku podává. Jestliže se bijí v prsa při "Pane nejsem hoden", ať jejich výraz není rošťácký, ale skromný, aby nedávali pohoršení jiným. Hoši musejí zvládat úpravu svíček, mají vědět, kdy se zvoní, jakým způsobem se podává kaditelnice, nakládá kadidlo, jak jsou uspořádány konvičky a oltární prádlo.

Kolik to je zvláštností, kterými se dostanou svými poznatky před všechny ostatní kluky. Proto zdůrazňujeme, že je to cesta nejméně nápadná, nenásilná a skvělá právě proto, že se všichni téměř předbíhají, aby byli nenápadně přesní. Proto je potřebí systematického soustředování tak, jak se nám to osvědčuje ve společných sobotách, kde několik hodin prožívají nejenom v modlitbě, ale též při společné práci i zábavě. Nejlepší způsob, jak naučit všechny opravdovému soustředění na úkony, které konají. Žádná rozpustilost, žádný nemírný hluk, bezmezná pobíhání od ničeho k ničemu anebo zlobení těch, kdo vyžadují pro sebe určité ohledy. Znovu příležitost, aby byli společensky na výši a tak mohli pomáhat jiným.

Zdokonalování osobních schopností

Není na škodu, jestliže hochům od 8 - 10 let budeme dávat nepatrné instruktáže k tomu, jakým způsobem si mohou vycvičit soustředěný pohled, učíme je rytmický dýchat, přednášet. Nejlepší způsob, jak se doslova ostřílet pro veřejné působení je, když od nejranějšího věku, kdy zvládají výrazné čtení, necháme předčítat při obřadech různé části, třeba Písma sv. Tedy nesledujeme sobecky jenom výchovu pro farní oltář anebo pro slavnostní funkce ve farním kostele, nýbrž dáváme příležitost, aby rozšiřovali své znalosti ve všech jen možných šířkách lidského života. Upozorňujeme je často na to, aby se dokázali dívat rovně svému protivníkovi do očí. K tomu musí cvičit pohled do bodu, do zrcadla, na kořen nosu, nejdříve kterékoliv sochy a pak na živého mluvčího. Dává to jistotu a pomáhá k tomu, aby člověk mohl i svého protivníka udržet v mezích. Stejně tak dechové cvičení spolu s cvičením paměti. Čím dříve se začne cvičit náš mladý adept v pamětních úkolech, tím snáze bude zvládat třeba na vysoké škole i velké množství určené látky. Denně se zvyšují požadavky, denně se přidávají třeba po verších úkoly, které musí ukládat do své paměti. Za žádnou cenu neopustíme onen blahodárný zvyk dobrého denního skutku a týdenního dobrého skutku se sociálním zaměřením, tedy něco, kde už musí měřit své síly.

Vytvořme si svoji osobitou metodu pro každý kolektiv, který máme. Není k tomu potřeba nic jiného než jen pochopit mentalitu našich mladých svěřenců a připomínat jim nutnost, co musejí zvládat víc než ti, kdo nic nevědí o této škole u nohou Mistrových. Nemůže to mít jiný účinek než, že celý tento zástup, i když na různé intelektuální výši, bude zcela odlišný celým svým vystupováním, chováním i zvládáním úkolů než všichni, kdo je budou obklopovat. Jak mistrná může být tato škola, která mnoho nevyžaduje, pro celý jeho život zvýrazněný tréninkem v dětských letech.

Naši hoši to mají být, kteří jiným budou vtiskovat jemný, usměvavý, nevtíravý ráz vystupování. K tomu je ale přivede i ona nad všechny důležitá opatrnost, která se nějakým způsobem vytratila u naší studující i učňovské mládeže, takže velmi snadno sklouzávají do oněch zlovyků, ze kterých není celý život pomoci. Dítě musí mít odvahu přijmout, a tvrdím docela bez možnosti odporovat, že v dětských letech přijímá, i výtku, která je ostřejší anebo rozkaz, který je naléhavější bez toho, že by se dítě urazilo, zatímco v dospívání už může považovat každé upozornění na chyby za nedovolený zásah do svého soukromí. Jako kdyby se ozývalo znovu v dospívání to Evino: "Co ty nám do toho budeš mluvit, máme svůj rozum a vy si hlídejte svůj svět". Jenže my máme jednu nevýhodu, že se činíme odpovědnými za mravní úroveň těch, kdo jsou nám blízko nebo kdo jsou nám svěřeni. Proto je důležité připomínat též možné chyby, které by zvrátily celou naši dobrou snahu v žalostný výsledek. Vezměme vážně jen několik upozornění, aby dítě rozeznalo situaci, ve které může být zneužito.

Každé dítě má znát svoji sílu, ale též vědět o právech, jakým způsobem se ohradit, jestliže by kdokoliv jiný chtěl pytláčit v jeho revíru.

A každé dítě má být připraveno bez ostychu říct dospělým anebo se s nimi poradit, jestli není nějakým způsobem ohroženo druhými jedinci.

Rozeznat a hodnotit situaci. Kolik je to cizích lidí, kteří nám mohou nejenom zesměšnit, ale mohou se pokoušet zneužít po mnohých stránkách důvěřivost našich chovanců. Ať v žádném případě nedává své sympatie komukoliv z cizích mužů nebo žen. Předstírají leccos jako dobrou vůli, ale cítíme, že ve většině případů jde o zkažence, kteří rozbourají poslední zábrany, které dítě má a bez pomoci stojí potom před tím, kdo je zneužívá. Kolik je to jen zpočátku nenápadných hovorů, které každý z našich dětí má

rozeznat jako ty, které nejenom obtěžují, ale ve většině případů přivádějí do nebezpečí, že zapomene na ostrážitost a podlehne (podání cigaret nebo drogových přípravků). V žádném případě ať netrpí lísání cizího člověka, který většinou začíná pohlazením, podání ruky a končí zneužitím. Naším dětem sdělujeme při každé příležitosti nutnost, aby se dokázaly svěřit rodičům, učitelům, knězi nebo někomu z dospělých rozumných lidí a tím, aby zavčas postavili hradbu mezi těmi, kdo by je chtěli nějakým způsobem zneužít. Ať jsou citliví právě po této stránce, která nenápadně začíná, ale nebezpečně končí. Onen velký počet zneužitých dětí svědčí o tom, že se jedná ve většině případů o děti, které ztratily důvěru a nesvěřily se svým nejbližším. Jestliže se dostane do situace, kdy cítí, že může být zneužito, ať nepropadne nejisté panice.

Dítě není zmenšenina dospělého

Žádný dospělý, ať se neodvažuje dítě nějakým způsobem tvrdě napadat nebo peskovat. Chraňme soukromí každého z dětí a v žádném případě nezesměšňujme, abychom nezabavili dítě odvahy svěřit se jakékoliv autoritě. V mnohých případech přichází ono zneužívání jen jednotlivě a od určité poznání osob, kterým může každý z našich adeptů překazit další jejich zkázu. Děti vedme k tomu, aby si chránily svoje soukromí, nedovolily za žádnou cenu, aby se kdokoliv s nimi mazlil. Ať se zeptají dospělých, co si myslit o otázkách anebo řečech těch, kdo je potkává, ať dovedou odmítnout jakýkoliv dar. Ať se nebojí být i hrubí tam, kde se cítí bez pomoci proti vetřelcům, ať dovedou utéct nebo křičet anebo udělat scénu, aby upozornily na to, že jsou ohroženy a volají o pomoc. Těchto případů přibývá a nesmíme dovolit, aby kdokoliv z našich hochů, které chceme vést k Bohu, mohl padnout v takové bídné neštěstí.

Vedme je po vnější stránce k šikovnosti, aby věděli, jak používat telefon, jsou-li doma, ať mají pohotově v paměti čísla na rodiče nebo vychovatele, ať nedovolí při žádné příležitosti použít neznámému telefon a jestliže někdo chce použít náš telefon a nemůžeme ho odmítnout, ať zapíše číslo a podepíše se. V každém případě volej rodiče. Nikdy neříkej, že jsi sám a nikdy nesdílej nikomu, ať je to bezdomovec anebo docela nenápadně vypadající tazatel nic o poměrech, ve kterých žiješ. Učme se informovat rodiče i učitele o celé situaci. Tím můžeme pomoci i jiným, aby se nedostali do podobného nebezpečí. Jsi-li sám doma, neopomeň zajistit dveře a dveře, které míniš otevřít, nechej jištěny řetízkem. Použij co možná nejrychleji telefon k sousedům a přivolej si pomoc. V žádném případě nechoď jako průvodce s cizím člověkem. Jedná-li se o tuze důvěrné kroky někoho na veřejnosti, ohrad se tak hlasitě, jak je to jenom možné. A jak je to jenom možné, ztrat se v množství. Dej pozor na to, aby žádný neznámý řidič ti nenabízel svezení, třeba jen do školy, je-li deštivé počasí. Buď připraven na to, že jak si došel jindy, dojdeš též, zabrániš tím možná velkému neštěstí. Stejně jestliže jsi někde na hřišti, buď opatrný, aby kdokoliv z neznámých cizích lidí se k tobě mohl vlísat do přízně. Pokud je to jenom možné, vyhýbej se příležitostem, kdybys šel delší cestu zcela sám. Posílají-li tě rodiče, ať ti dají někoho, kdo tě doprovodí.

Máš-li sebemenší podezření, že můžeš být nějakým způsobem vtažen do nepříznivé společnosti, jak jen možno, rychle se vzdal. Na veřejném místě hled, abys byl mezi ostatními a nedovol nikomu žádné důvěrnosti. Každý z našich hochů ať má zápisníček pro jistotu. Je to nejenom vedení evidence o aktivitách, ale též o všech možných skluzech a nebezpečích, které mohou našeho malého adepta potkat. Nejlepší metodou, jakým způsobem se zbavit tohoto nebezpečí, je být statečným, pružným, aktivním stopařem, skautem. K tomu je potřebí tělesné zdatnosti i šikovnosti. Je dobré mít ke všemu vždycky povolení rodičů nebo vychovatele. Ti přece jenom z větší dálky dovedou lépe vyzorovat ať nebezpečí anebo možnosti růstu anebo neštěstí.

Nezačínej v zlovyku

Pozor na drogy! Tyto se značně rozšířily i mezi mládeží, která není rozdílná věkem našim synkům. Je důležité, abychom je upozornili na nebezpečí. Za žádnou cenu ani nejmenší předmět, který by mohl upamatovávat na to, že by se mohlo jednat o drogu, ať je to v jakémkoliv podobě. Naši hoši musí být odolní, aby nezačali ani s cigaretou. Netrpme to. Stejně ať mají zdůvodněné svoje zdrženlivé stanovisko, ať jsou v jakémkoliv stadiu, aby nepodlehli ani při domácích slavnostech nekontrolovanému pití. Je dost příležitostí i dost důkazů, ve kterých cítíme, že zklamává naše rodina. Stačí jenom několik hovorů o Novém roce, jakým způsobem oslavovali zánik roku starého. A cítíme, že nebezpečí je největší v začátku. Tedy ani ne začít. Nikdo z našich nesmí být jmenován mezi těmi, kdo takovým způsobem zklamává. Nejde o vyloučení těch, kdo už začali, ale nesmějí v žádném případě přijít k nám s nějakým naučeným zlovykem (pití, kouření, drogy anebo kus zpustlého sexuálního života). Musí hledat své prostředí, než se budou realizovat někde jinde. K oltáři nemá právo přistoupit nikdo jinak, než buď jako kající anebo jako člověk, který vyzpívává slávu Boží. O každém podezření informuj rodiče, vychovatele, kněze. Tvůj zápisníček musí mít přesné údaje o těchto možných nebezpečích.

Tak, jak každý z našich adeptů musí vědět o nebezpečí, ve kterém může být zneužit, tak je potřebí, aby houževnatým způsobem se stali imunními proti těmto způsobům ztráty sebevědomí. Pokud nevychováme své svěřence ke statečnosti, která má něco navíc, budeme neustále zápasit s negacemi, které zákeřným způsobem mohou přivést do záhuby všechnu naši snahu. Jak jen brzo je možné, vyučme je v rozeznávání ctnosti a hříchu, dejme jim příležitost, aby každý den dokázali udělat někomu radost a přitom sami radost neztráceli. Jen optimistům patří jistě celá budoucnost. Musí vědět o svobodě, kterou má. Ať naši synci i dcery dovedou od svých rodičů přijmout, i když nejsou ještě nakloněni k tomuto způsobu života, projevy náboženství. Rodiče je mají připravit systematickou výchovu na jejich cestu. Ať jsou srdatí proti všem nevlídným protivěncům a svým dobrým chováním následují ten způsob života, který jim radíme na jejich cestě. Zde se nedá k ničemu nutit, je třeba je jemně pobídky, aby měli odvalu nejen upozorňovat na chyby, ale též na všechno dobré a krásné, co by neměli zamítnout. Od začátku však nesmí mít pocit, že stojí sami.

Rodin, kde můžeme počítat s naprostou podporou své výchovné metody, není mnoho, ale nenaříkejme nad těmi, které nemůžeme získat. Věnujme celá svá úsilí těm, i třeba několika, kteří tvárlivým způsobem dokazují přítomnost Boží v sobě. Zvládnutí všech problémů výchovy a růstu se podaří jen tam, kde člověk nestojí sám. Nebylo by to ve svědomí zodpověditelné, kdybychom nechali některé z našich dětí, aby problémy řešilo zcela samo. Zde pevná páteř otcova, matčina a jemná podpora vychovatele nebo kněze je zárukou úspěšně zvládnutých problémů života mladého člověka. Jen nebýt sám. Ale též nepohrdat s přátelstvím, které je ryzí a vede ke stejné ryzosti života. Bez zacílení na Boha je tato snaha velmi často odsouzena k neúspěchu. Budme tedy Boží my, dokáže to i dítě a ve vzájemné radosti můžeme sledovat jen rychlý růst nahoru.

Tvůj úsměv - dar celému okolí

Při každé příležitosti si nastavme zrcadlo, abychom nikdy neopomenuli být v dobré náladě, tuto náladu prožívat a dávat ji dál. Není to možné bez osobní kontroly všech těch, kdo jakýmkoliv způsobem zasahují do výchovy. Doma je to otec a matka, v našich sourozenstvích je to především kněz a starší hoši nebo později vedoucí. Otec, matka i každý vedoucí musí mít čas, aby využil příležitost, kdy adepti mají chuť klást otázky a též si počkají rádi na odpověď. V žádném případě se nesmí počítat jenom s dobrou náladou, až budu mít náladu. Zde je potřebí být přítomen podle požadavků našeho svěřence. Rádi se podřídí, jestliže nevidí nevlídnost u těch, kdo jim představují starší generaci. Nejvýhodnější doba, kdy se naučí hoch hospodařit s časem, je 8 - 12 let. Musí vidět hospodárnost v celém systému rodinné výchovy a též každý z těch vedoucích, který přebírá po rodičích zodpovědnost, i kdyby jen na několik hodin v týdnu, má jedno velké zadání - hlídat, aby po dobu, kdy jsou dcery nebo synci s ním, byl čas naplněn nejen požadavky, ale vždy něčím, co je přivede výše. Hospodařit s časem je věno i kapitál.

Velká věc je umět si prodloužit den. Každý vyhrává možná polovinu svého příštího života, kdo nespolehá jenom na čas, který mu odklepne budík. Nikdo z našich synků nemá poznat hodinu lenošení. Je třeba naplnit čas buď užitečnou hrou, učením nebo cvičením v některé dovednosti a doporučuji každému aspoň trochu i třeba samoučným způsobem získanou způsobilost ovládat některý hudební nástroj. Ať zpívá nebo recituje, ale nikdy ať nespolehá na nudu, jak to vyjadřují děti, většinou z panelákových zařízení - "hrozně se nudím, nevím co s časem". Ve školních letech to nesmí být jenom výuka pro školu. Ve volném čase v žádném případě to nesmí být zase jenom civění do televizní obrazovky anebo jenom hašteření se sourozenci nebo s kamarády. V období před dospíváním je každý hoch uzpůsoben proto, aby začal chápat nutnost práce, ale též krásu z onoho vědomí, že něco absolvoval pro jiné. V tomto období trvejme na tom, aby byl naprosto samostatný, nedal si sloužit s tou blahou větou "už to dokážu sám" - od přišití knoflíku až zašití díry na ponožce. Pro každý den vždycky něco navíc. Povinnost rodiny je připravit všechny členy svého společenství pro společenský, tedy sociální způsob života. Výchova k všeobecnému pochopení společných povinností. V tomto období hrozí též největší

nebezpečí, že se dítě zakutá do sebe a stane se sólovým jezdcem. Takhle si nesmí zvykat ani žít, protože to je nejlepší příprava k tomu, aby se stal hoch či dívka škarohlídem. I když každá skupina bere svého člena s oním rizikem, pokud jej dobře nezná, že je možná neshoda, roztržka nebo nepřátelství, přece jiným způsobem, tzn. teoretickým, se nedá získat ona zkušenost potřebná pro obroušení ostrých hran a pro pochopení povah spoluhráčů.

Zvláštnosti společenství

Chvilí budeme hovořit o tvoření skupin, oddílů, společenství. Všimneme si různých typů, jejich vybavení, které nutně musí respektovat všichni vychovatelé, tedy rodiče a ti, kdo po nich budou mít povinnost vychovávat dál. Členové skupin hochů mohou ukazovat následující vztahy:

1/ buď jsou solidární, hledí si rozumět, dovedou zažertovat a představují, že jsou spokojeni. Jedno nebezpečí to nese, že jestliže toto je jenom v teorii, mohou to být herci, kteří předstírají tuto dobrou náladu. Z přesvědčení mají být rádi na světě.

2/ Mohou chápat a hledí jeden druhému pomáhat. Společenské zaměření je vede k radostné spolupráci s jinými. Tam mají rodiče usnadněnou výchovnou práci, stejně tak, jak ti, kdo budou po nich přebírat takto připravované členy skupiny.

3/ Synčí hledí, aby si s ostatními dobře rozuměli. Jde tedy o vzájemný souhlas, ve kterém se dokážou spojit v jednu jedolitou smečku anebo oddíl, který působí radostně i na prostředí. Tuto praxi mohou provozovat už v početnější rodině. Nevystupují jako protivníci.

4/ Dokáží přicházet s novými nápady. Šťastný otec a matka, kteří dovedou vystihnout tuto chuť ve svých dětech a podporují onu nápaditost, která obohacuje společenských život jiných nejenom v rodině.

5/ Děti se dokáží podělit o svůj vnitřní život. Nejsou tajnůstkáři, naučí se velmi brzy rozlišovat věci důležité od zbytečných.

6/ Jestliže poučují jiné, nedělají to s takovou naléhavostí, aby ty druhé urážely. Jejich naléhání je jemné a není jim zatěžko svou prosbu anebo rozkaz opakovat několikrát. Neunaví je ani tupější posluchač.

7/ Neostýchají se položit otázku a počkají na odpověď, i kdyby cítily, že je zahanbuje nevědomost. Je to velká přednost, protože se naučí i v těchto dětských letech prohrávat bez trpkosti. "Nevím, porad' mi, vysvětli mi to, jak se to dělá, jak mám na to jít? Nemyslíš, že to dělám špatně?"

8/ Poprosí o to, aby jiný zhodnotil jeho skutek. Nevychloubá se do té míry, že by si myslel, že dělá všechno nejlépe.

9/ Proto přijímá rady, nápady i návrhy všech jiných. Šťastná rodina, kde tuto část výchovy dokáží absolvovat za téměř zavřenými dveřmi. Naučí se jemnosti, s jakou přijme jakoukoliv radu, výtku nebo i pokárání. Je ochoten přijmout jakýkoliv návrh jiných.

10/ Nebojí a nestydí se vytknout druhým, že se mýlí, nebo že jejich názory nejsou opodstatněné. Zde se může naučit stát v pravdě. Ta má své klady i zápory.

11/ Může též pociťovat i osamělost a jakoby toužil po pomoci od jiných. Zde je třeba mít vnímavou duši, bez nechutenství mu stát jako opora blízko. A jakmile cítíme, že by jeho myšlenková hladina nebo vnitřní rozpoložení nabíralo katastrofických rozměrů, dovede zavčas rozpoznávat a zasáhnout nebo i pomoci.

12/ Někteří hoši však dělají naschvály, tzv. potvořiny, aby druhého dráždili, provokovali nebo aby ukázali svůj vzdor. Tam je potřebí zvláště citlivě přistupovat a neodradit dříve ještě, než si z něho vytvoříme spolupracovníka.

Pro každého vedoucího, počínaje otcem a matkou, v pokračování jejich výchovného procesu každý, kdo bude zasahovat do jeho vnitřního formování, zvyšování jeho vědomostí a dovedností, musí být jasna snaha pochopit každého jednotlivě. Tedy nebrát jenom oddíl anebo souručenství, i třeba ministrantské, jako celek. Musíme brát každého jako jednotlivce, osobnost, která může být potencionálně příštím vůdcem. Jakou citlivost a studium povah to vyžaduje, to cítíme sami. Proto se nesmí ani otec či matka nebo vedoucí bát vyměnit i ty, kdo vystupují jako starší, moudřejší nebo jako ti, kdo určují, jakým způsobem se má pokračovat dál. Je to druhý stupeň výchovného procesu, kdy ti, co stojí v čele, nenápadným způsobem, nevtíravými metodami a s láskou podávají metody i určují způsob, jak se bude vyvíjet společenský život jejich skupiny. Výborný k tomu je blokový záznamník, který musí mít několik částí. Obsahuje deník, zcela podrobně vedený (později vysvětlíme naši představu), druhá část je zpěvník, protože spoléháme na to, že nejméně nápadným vyplněním času je radostný zpěv, třetí část je tzv. vtípník. Tím učíme každého z členů naší skupiny, aby byl aktivní, protože žádný si nevnímá vtípů, radostných příběhů nebo veselých příhod jen pro sebe, ale proto, aby mohl zvedat náladu v každém okamžiku, kdy je spolu s jinými pohromadě.

Všechno je osobité

Poznáváme, že není možné dát jeden všeobjímající recept na to, jakým způsobem můžeme zvládat mentalitu skupiny. Pracujeme s osobnostmi, tedy stojíme na zásadě, že i velký zástož jednotlivců

musí být složen z lidí plně zodpovědných, aktivních, optimisticky naladěných pro práci pro jiné. I o proti neobtěžnějším typům má dokázat (a blahoslaven, kdo to dokáže), vystupovat snášenlivě, mírně, laskavě. A vždy bez toho, že by rušil chod celé skupiny, bez obtíží vést ke svému dobře vyzkoušenému cíli. V každé skupině, tedy i v našich ministrantských oddílech, musí být dobře vycvičen duch společenský, tedy žádné "já". Proto se netrpí ani tuze hlasité prosazování, ať je to v sakristii anebo i mimo kostelní prostor. Jaký je to rozdíl, jestliže rozduřeným způsobem najíždíme na některého rušitele klidu anebo jemným způsobem připomeneme "no teď můžeme dovést do konce to, co jsme si umínili". Nebude na škodu, jestliže si všimneme některých svérázných a osobitých druhů našich společenství.

a/ Jestliže máme ve své skupině ty, kdo se rádi hádají anebo zahanbují svého vedoucího tým, že přenášejí nevládné myšlenky, třeba svých rozhádaných rodičů do společenství našeho služebního, je dobré, když vedoucí neznatelně přejde rozhádanou skupinu a vývoj pracovní nebo studijní vede dále svým nekompromisním systémem. Brání ale každou skupinu proti pitomoučkým a hrubým vtipům, které jiného urážejí. Někteří hoši dovedou závistivě hodnotit každý úspěch jiných. Tam je třeba citu, kdo též i vnitřní a vnější kázně. Každý z našich hochů musí mít prostor, aby mohl vyjádřit svoje mínění, předložit své nápady a vedoucí, aby mu pomohl z oné nejistoty nebo ho zbavil pocitu méněcennosti, kterým trpí mladý člověk proto, že ho starší nepustí k vnějšímu projevu. Tím se zbavíme těch největších chyb ve výchově dětí. Je možné ale v rozhovoru mezi čtyřma očima doplňovat výchovu otce a matky.

b/ Někdy máme mezi sourozenci anebo mezi svými svěřenci oltářními typy, které všeobecně chtějí všechno znevažovat anebo brzdit. Oponují v každém ohledu svým "ne", chtějí zkrátka oddělat každého, kdo nějakým způsobem nad ně vyniká. Ty je třeba mít zvláště v pozornosti, protože jde většinou o nešiky, kteří, když nic jiného, aspoň nám upustí konvičku nebo tácek, aby byla i třeba při oltáři, nějaká vzrůša. Musíme navázat. Je třeba nějakým způsobem zaujmout stanovisko i k těmto, protože lidsky vzato by bylo škoda, kdybychom tyto iniciativní typy nějakým způsobem zdegradovali nebo se jich zřekli. Pokud to není zloba, nepřichází v úvahu nějaký ostrý výpad nebo zásah proti nim.

c/ Jiným způsobem musíme reagovat na ty, kdo se chtějí za každou cenu před ostatními ukazovat. Upozorňují při všech možných příležitostech i tím, že třeba ničí věci kolem sebe. Vždycky chtějí platit za prvního i v tom negativním ohledu. Je to jejich ubohé "já", které je nutí, aby ho nějakým způsobem suplovali. Musíme ale pamatovat na to, že mají o sobě samých chabé mínění. Ale bylo by nejhorším zásahem, kdybychom je zesměšňovali před ostatními, i kdyby to bylo jen před sourozenci. O kolik musí stát nad ním otec, matka nebo vedoucí, to cítíme, protože musí mít v rezervě možnosti, i třeba nepatrné, kterými může tento bloudící hoch mezi ostatními vyniknout. Má posílit svoje mínění o sobě.

d/ Jiní jsou zase neutišitelnými mluvky a přikrývají svým hlučným hovorem všechno i to, co chtějí jenom zmínit anebo vyjádřit své pocity či vynést něco, o čem není dobré hovořit z vlastního domova. Vtěsnávají to až do věty "vůbec mi nezáleží na tom, jestli zůstanu ve vaší skupině anebo nikoliv". Slova dvou desetiletých ministrantů, kteří se postavili ostře při kárání svého otce: "Nás nenaštveš, my jednoduše z domu utečeme" a příští den měli připravené svoje tašky s nabalenými buchtami a tričkem a chystali se z domova. Může to být gesto, které nakazí i ostatní k nepochopitelnému vzduchu proti druhé nejvyšší autoritě - proti rodičům. Z party jednoduše takovito mluvkové zdrhnou.

e/ Můžeme mít i teoretické snílky, kteří střízlivě pozorováno, vždycky při každé akci či úkonu, přemýšlejí o něčem úplně cizím. To se nám může přihodit i při obřadech, při promluvě nebo při pauze, která je nutná v liturgii, že se najednou probouzí takový uvážlivý typ v docela jiné myšlenkové krajině. Horší je to s dospívajícími, protože někdy je probudíme i z docela závadných myšlenkových kombinací a to i při posvátném úkonu. K těm musíme mít zvláště citlivý přístup, protože každé tvrdé slovo může pro ně znamenat definitivní rozchod s námi. Stačí někdy jedna nešetrná věta, kterou ho zlomí ve vztahu k nám.

f/ Typy, které jsou schopné být v čele. Tito hoši čekají jenom na příležitost, aby mohli stát před ostatními. Jen netrpíme za žádnou cenu, aby toto první místo si chtěli vydobýt tím, že donášejí na své sourozence nebo na své kamarády, přitom ještě jsou ochotni citovat nám příklad Jakubova Josefa, který podle nich též donášel na své bratry. Snad mají pravdu. Tímto způsobem si nikdo nesmí z našich svěřenců získávat oblibu. Jako vůdce musí mít patřičné vědomosti, zručnosti i šikovnost. Pak má právo na to, aby jiným mohl ukazovat, jak si mají vést.

g/ V každé skupině, tzn. i mezi více sourozenci, může být typ, který za každou cenu si vyžaduje ohledy. Jedná-li se v naší skupině o jedináčka, cítíme, že si vyžaduje pro svoji nejistotu víc ohledů. Je zmaten a chce ohledy vynucovat i tím, že na sebe žaluje. Stěžuje si třeba na svoji nešikovnost nebo upozorňuje tím, že zrovna není naložen na to, aby mohl spolupracovat při hrách anebo při školeních, i třeba v posvátných věcech. Toho je třeba tvrdším způsobem přinutit ke spolupráci. Není dobré, jestliže jim budeme věnovat přemíru svých ohledů. Bolestiní potřebují povzbuzení víc, než rozmazlování. Je-li někdo choulostivý, musíme ho vyzbrojit patřičnou srdatostí, aby si nevyžadoval všechny ohledy skupiny jenom pro sebe. Potřebuje samostatnost v myšlení i v chování a ne, abychom mu dovolovali vždy hledat někoho, na koho si může stěžovat nebo se vymlouvat. Těmito typy trpí nejvíce každé společenství.

Vedení ve společenství nebo i v rodině.

Poznáváme, že i v početné rodině se velmi snadno vytvoří jakási skupina, je-li více sourozenců, a z nich jeden, který vyniká na důkladnosti, pohyblivosti již jako by s předurčeným titulem

vedoucího. Je poznatelný jako ústřední osobnost a to o to víc, jestliže budeme skládat skupinu hochů nebo dívek ve volnějším souručenství. Zde musí být velmi citlivý přístup dospělých k těmto přirozeným vůdcům mladých. Tento vztah je rozhodující, aby dospělý uznal, potvrdil a přátelsky přijal tuto vedoucí roli, někoho s kým stejně musí počítat, aby jeho místo nezůstalo prázdné. Jestliže jeho vztah bude tvrdý, nešetrně se dotkne tohoto aktivního hochu nebo dcerky. Je navždycky vyloučena možnost, že tyto dva světy si budou moci stát pomocně blízko. Složitá situace nastává většinou tam, kde někdo jen o málo starší věkem je určen jako vedoucí skupiny a nezáleží na tom, jestli je to v rodině anebo mezi malými služebníky oltáře. Může to být pravda, že jeden, který je rovný jiným, stojí v čele, ale těžko se vyhne nebezpečí, že v konfliktních situacích bude též uznáván. V každé skupině však musí být někdo, kdo je aspoň brán jako starší, tedy předpokládáme i rozumnější a zkušenější, který rozumí a rozumně dovede chápat a reagovat na všechny pocity a způsoby reakcí všech členů skupiny.

Není tedy možné, abychom pracovali s většími skupinami než 8 pod jedním vedoucím. Snad jen v oddíle je to možné, kde jsou rozděleni na družiny, z nichž každá má svého rádce. S přibývajícím věkem však musí přirůstat i pocit samostatnosti jak u jednotlivých členů, tak u vedoucího a musí být každý den přesně ztvárňován do podoby, která dává záruku, že ani jeden den nebude scházet z těch, kdy se naši adepti připravují na vedoucí osobnosti. Podotýkám znovu, že chceme vychovat z každého z našich členů budoucího vůdce nebo vedoucího. Za tímto cílem musí však mířit i celé naše snažení. Naše vzájemné porozumění nesmí být jenom něčím vyumělkovaným, ale musí vycházet ze samé podstaty našeho vedení. Nikdo z členů našeho souručenství nesmí být svědkem neurvalých výpadů vůdců a podvůdců nebo rodičů a dětí, protože tyto rány zůstávají jako trvalá jizva ve všech, kteří jsou svědky tohoto jednání. Proto je dobré, aby všechno to, co se týká celého společenství, ať je to v rodině, či v ministrantském oddílu nebo skautském týmu, bylo vždy doopravdy aspoň prohovořeno, když ne odsouhlaseno všemi členy, aby tam nikdy nemohla vyvstat otázka - k čemu a pro koho jsou dobré tyto zásahy.

Osobní přehled

Za velmi důležité považují ono plánování, kterému jsme byli dříve zvyklí říkat zpytování. Ale při večerním přehledu, tak jak je vedeme od neútlejšího dětství v přítomnosti Boží, je nejenom nutná úvaha nad tím co minulo, ale důležitější je ještě večerní plánování a program, jakým způsobem budeme plnit příští den ony požadavky, ve kterých cítíme nutnou strukturu našeho výchovného snažení. Zvláště tam, kde musí vedoucí zodpovídat za větší kolektiv, je třeba do podrobností promyslet, když ne písemně zpracovat všechny podrobnosti našich akcí, ale též i našich vzájemných vztahů ke komukoliv ze zmíněné družiny. Každý, ať je vedoucí anebo poslední podřízený v naší družině, je skutečně odkázán na všechny ostatní členy. Proto je důležité, abychom nepomíjeli anebo nepřehlíželi kohokoliv i z těch tzv. slabších členů. Ti, kdo jsou silnější, musí mít tolik taktu, aby s láskou dělili svůj optimismus, svoji iniciativu. Ti kdo jsou slabší, nemají být v žádném případě zahanbováni neustálým vyptáváním anebo srážením, protože jsme povinni nejslabší přivést na onu výši, na které jsou první. Ideální spolupráce mimo rodinu je nepřesahuje-li naše družina 12, při nejhorším 15 členů. Jestliže je rozdělujeme ještě na menší družiny a v oddíle mohou být 4 - 5, je nutná naprosto důsledná spolupráce mezi všemi, kdo jakýmkoliv způsobem stojí v čele. Vlastní páteří porozumění mezi členy i mezi družinami je ono přátelské prohovoření všech možností. Není to však možné bez spolupráce s těmi, kdo mají schopnosti podělit se o to, co sami dávají jako aktivní příspěvek. Tyto malé družiny podmiňují zase růst celku. Proto není snesitelná žádná bojová mentalita, vyskakování nebo upřednostňování ať jednotlivců nebo jednotlivých družin.

Jakým způsobem je možné podle znalců přírodní výchovy Baden Powela a Seatona využívat přírodních možností, ale též i v přírodě se vyžívat, zmíníme ve zvláštním oddíle. K tomu je dobré si pořídit literaturu, která podrobným způsobem rozpítává všechny možnosti zdokonalování zručnosti, zvyšování zdatnosti a růst schopností závislých na nejrozmanitějších cvičení. Rovněž i prožívání společného života ať v prázdniny anebo v dobu školní docházky berme jako odměnu za již výborným způsobem absolvované minulé akce, tedy nikoliv jako akci vykrmování anebo vyžívání se bez toho, že by jednotliví členové nemuseli cokoliv přičinit, aby si zasloužili tento pobyt.

Hnutí nebo spolek?

Žádné společenství nesmí být jenom nějakým strnulým spolkovým zařízením, které bylo založeno, tím méně ještě, aby bylo vedeno jenom jakýmsi strnulým strachem z možných konfliktů. Ať se jedná o jakkoliv velký oddíl nebo družinu, všichni členové mezi sebou musí mít především vzájemnou úctu a úctu k tomu, kdo stojí v čele. Ideální společenství mezi dětmi a mladými by bylo málo platné, kdybychom budovali na nějakých neskutečných předpokladech nebo na očekávání, kde cítíme hned na začátku možnost skluzu do negací. Vypracovali bychom se k věčně nespokojeným typům a stejným způsobem by byla formována i celá skupina. Nesmíme se bát hovořit i o všech možných nebezpečích, které by mohly vyvolávat konfliktní střety. Všechny věcné možnosti, které jsou uskutečnitelné, berme jako Bohem nabízené k rychlejšímu mravnímu růstu.

Jaký je rozdíl mezi jednotlivými členy, kteří už déle žijí v tomto ovzduší proti těm, kteří přichází teprve do prostředí, které je pro ně zcela nové, tedy zásahy i způsob jednání je pro ně nečekáný. Teprve si vypracovávají pocit bezpečí a svobody. Nepočítejme s tím, že je možné sladit jakékoliv divočáky s našimi už jakýmsi způsobem ukázněnými družinami. Pro ně bude vždycky náš program jenom něčím, co je zbavuje svobody. Neubrání se pocitu cizoty a svoji nechuť budou přelévat i do všech ostatních a to je škoda. Tedy není možné počítat jenom s množstvím, které se nedá zvládnout. V žádném případě, tedy ani v ideálním prostředí nechtějme formovat stovku dětí stejnými předpoklady. Ať je to při hrách, při liturgických příležitostech nebo v táboře, zodpovědnost za jednotlivce je totožná se zodpovědností za celek.

Pro každé souručenství by bylo dobré nejdříve v tiché rozjímavé hodině nechat defilovat všechny členy našeho společenství a rozložit si možnosti, které jsou uskutečnitelné v našem výchovném procesu. Nemůžeme jít docela nešetrně hned doprostřed věci bez vzájemného naprostého poznání. Někdy stačí hovor, jindy musíme podrobit jednotlivé hochy ještě delšímu spolunažívání. Všechny zásahy do jejich osobních návyků a způsobů jejich reakcí dávejme do souladu s celkovým cílem. Přizpůsobit se je velmi málo. Počítejme s nutností spolupráce. Jen ohledy a občanská slušnost jsou mělkou odpovědí na všechno, co má znamenat pro ně usměrňování k systému vnitřního přerodu. Bez důvěry všech členů k sobě navzájem, ale též k onomu příslutí ke způsobu, k metodám i k osobnosti vedoucího není pokroku.

Nebojme se hned na začátku odmítnout ony vykřičené individualisty, sobce nebo chceme-li to říct moderně - panelákové rozmazleny či neukázněné jedináčky, kteří by znamenali jenom brzdu a snad i rozklad všech našich výchovatelských snah. Nepřecházejme nutnost výchovy občanské, tzn. kázeň, pořádnost, pořádkumilovnost, vnějším způsobem projevovanou radost z úspěchu jiných a pohyblivost, která naše hochy vede k samostatné činu v družině, protože na nich je možné teprve stavět to, co považuje každý duchovní vůdce za základní. Na tomto podkladě můžeme teprve budovat to, co je přerodem ve vlastní duši. Někdy musíme jen jako menší zlo, (i když je to pro nás pro všechny krajní případ), rozpustit i třeba celou družinu, která by nabrala způsoby pro nás neúnosné. Zvláště v táboře dbejme na nutnou dobrovolnou kázeň a radostnou náladu.

V každé družině dojde nutně i ke konfliktně vyhodnoceným situacím, obzvláště tam, kde nemáme přesný plán pro využívání volného času. Je to chyba vedení anebo starších, kteří jsou svojí podstatou a svým postavením povinni naplňovat všechno, co by jinak ve volném čase se mohlo jako bezbarvosť rozplynout a vzít nám nejenom čas, ale též i možnosti uspořádat záležitosti až ke zdárnému bilancování radostného výsledku.

Těžká situace nastává v každém prostředí, jestliže cítíme, že se pohybujeme mezi členy, kteří zamlčují nějaké zlořády. Netrpme nikdy žalobníky, ale nedovolme, aby se mohly ututlávat věci, které najednou přerostou až k likvidačním silám v našich družinách. Někdy poradíme, aby hoši odešli sami, jindy doporučíme vyloučení. V žádném případě neberme ohled na vysoce postavené rodiče, na jejich sliby anebo nabízení úplaty. Rozložilo by nám to celou naši snahu do takových jednotlivostí, že bychom se sami v nich ani nevyznali. Není možné, aby vyrostly někdy jakékoliv podoby sebemenšího šikanování. Stejně nebezpečná je praktika, ve které vedoucí uhýbá od zodpovědnosti a omlouvá svoje vlastní zlozvyky. Celou naši zásadní snahou je zcelování družin a formace jednotlivých členů až k oněm mravním silákům, kteří jsou si vědomi, co dokážou, kolik si dovedou odříct a do jaké míry je možné na ně spoléhat.

Bohatství života - volný čas

Chceme-li hovořit o katastrofách, které potkávají mladého člověka, ale stejně naléhavě připomínat i nádheru, kterou může každý jedinec prožívat, potom nemůžeme brát jenom jako zběžně velkou otázku využívání času. Do této systematické praxe nutně patří všechno to, co dovede mladého člověka zaujmout. Zkusme aspoň několika poznámkami doporučit skauting - systém přírodní výchovy se všemi dovednostmi, které jedinečným způsobem a jistě nejlepším ze všech praktických zásahů do výchovy mladého člověka utváří osobnost a dává ono velké sebevědomí, ze kterého vycházíme při výchově jednotlivce, družin či oddílů. K tomu doporučuji jako podrobné studium knížky: Baden Powell - Scouting for Boys a The official Boy scout Handbook od By William Hillcourt. V těchto spisích nejde jenom o pouhý systém skautské výchovy jako takové, aby skautským způsobem zpracovávaly jen jako by pro sebe ty, kdo se o to zajímají, nýbrž znamená to do nemožnosti rozšířené dovednosti ve všech ohledech, které lidský život může mladému člověku nabízet.

Jde především o výchovu občanskou, od které odvíjíme i my všechny ony úpravy nitra mladého člověka a nebojíme se tvrdit, že jediné do vyladěného vnějšího způsobu života může být napojen i čistý vztah k Bohu a ke všemu, co s tím souvisí. Skauting je metoda, která vychovává uvědomělého občana, jemného charakteru, fyzicky zdatného a v myšlenkovém ohledu i morálně vynikajícího nad obvyklý průměr. Tento systém se snaží, a je to jeho podstata, vytvořit nejstatečnější a nejhledanější členy občanského souručenství. Vede k tomu, jakým způsobem může člověk být přítelem všem a přitom zůstat vždycky žádoucně přijatelný a jemný. Jaká by to byla krása, kdybychom i naše všechny synky mohli zachytit tímto systémem! Zde jde o systémovou přípravu do života.

Nezáleží nám tedy, jestli tyto výchovné vzorky budou dávány pod ryze skautskou lilku anebo jestli ji přijme i jiné společenství jako třeba Orel. Jen není možné počítat s tím, že bychom zůstali věrní odkazu zakladatelů a jejich intencím, kdybychom podlehlí onomu bludu, u nás obvyklému, že je možné, ba že je lepší vychovávat bez jakéhokoliv vztahu k Bohu a k mravnímu zákonu. Jde nejen o dozor,

ale o vedení a skauting ve všech zemích a ve všech podobách usiluje o to, aby všichni jeho členové zatoužili po tom postavit se do čela těch, kdo potřebují vedení. Proto vede nenápadným způsobem k houževnatému zvládnutí lehkého cvičení všech kategorií. Jde o běh, plavání, šplhání, náradí. Jde i o stopování, ale též o hluboké poznání rostlin, květín, stromů, hvězd i mračných soustav, stejně jako napodobování všech metod, ve kterých indiáni dokázali přírodní dary používat.

Proto i v našem vedení musí být nutně umístěny všechny složky, které učí naše hochy i dcery dovednostem potřebným pro vedení domácnosti, služba pořádková, vaření, pečení, nakládání různých potravin, základy šití a ručních prací, kde se uplatní i vybudování domácí dílny, z které vychází všechno to, co je potřebné především pro rodinu, její jednotlivé členy ale i pro širší společenství. Jak je to nádherné využívat všech těchto nabídek a jemným, téměř bezhlesným způsobem se plížit loukami, lesem, pozorovat a chránit všechny druhy zvěře, jemně zacházet s rostlinami i s houbami, napodobovat všechno to, co oslavuje Tvůrce. Zde se nedá už hovořit o tom, že někdo z hochů by se mohl nudit, tak jak to slycháváme od dětí, které přebývají většinou v panelákových aglomeracích, které tvrdí, že je to nudné a nemají co do volného času dát kromě učení pro školu. A to je i z našeho ohledu jenom to minimum, které by vytvářelo z našich hochů, můžeme říci, synky zcela méněcenné. Skauting je systémem, který dokáže otevřít dokořán všechna okna i dveře přírody, života a jeho zvláštností. Není to jenom hledání příležitosti, kde můžeme divočít v přírodě anebo vyžívat se v nedobře vedených táborech. Tuto cestu považujeme za skutečnou cestu k správnému životnímu cíli. Zdůrazňuji opět, že je nutné vytvořit z našich synků systematickou výchovou opravdu zodpovědné muže. Jedná-li se o dcery, stejně plné zodpovědnosti, charakterově na výši, statečné ženy a obojí musejí být připraveni k tomu, jakým způsobem je nejlépe možno sloužit společnosti. Proto i slib a zákon jsou tím pravým vůdcem, jak se stát plnoprávným člověkem. Připomínají v každém ohledu to, co se může očekávat od našeho mladého člověka. Zaostřují se na povinnosti podle hesla - "Být připraven" - tzn. mít péči o všechno to, s čím se setkáme, zvláště být připraven pomáhat každému, kdo je v nouzi. Proto onen vážný příkaz - neuzavírat žádný i sebemenší úsek života jako den bez vědomého dobrého skutku. A my přidáváme vždycky nutnost alespoň jednou za týden vykonat něco, co může povzbudit, posílit anebo dovychovat kohokoliv z našich potřebných bratří. Tato příprava učiní z mladého člověka bytost, která dovede spoléhat na své síly, protože je zná, je k tomu veden, umí je využít. Ví, že jeho praktický život i záměry budou skutečným požehnáním pro všechny, ať budou v občanském životě stát kdekoliv, anebo ať jejich rodina bude sebepočtetnější. Proto vychováváme mladého člověka k sebevědomému vůdcovství, kde zodpovědně hledá využít všechny příležitosti tím nejkrajnějším způsobem. Je správná zásada hledat za každých okolností to, co je velké, krásné a čisté, ale následovat i praktikovat to, co je nejlepší.

Chvalme Pána !

Připomínáme, že je nutné zcela splynout s dobře vedenou partou, družinou nebo oddílem a cele se oddat všemu tomu, co udělá z každé akce jeden velký chvalozpěv na toto společenství. Zde poznáváme, že je nutné mít hochy zhruba stejně staré. Podle všech zkušeností, které jsme mohli s hochy získat, je nejlepší řešení formovat zvláště děti do 6 let, pak do deseti let, od deseti a půl do patnácti a pak do 18 let a přitom mít na paměti všechny zvláštnosti těchto vývojových období. Jestliže mají naši synci vedení již od předškolního věku, pak nás nepřekvapí ani ony převratné události, které přeorávají zcela jejich duše v době dospívání fyzického. V tomto období je důležitý vedoucí, který má naprostou důvěru svého oddílu a důvěryhodně podává všechny ty záležitosti, které nejenom pomáhají překlenout nejistotu, nýbrž dávají správnou odpověď na všechno, co jsou hoši i dcery ochotni odhodit jako nepotřebné. Z těchto věcí první bývá náboženský názor.

Vědomí přítomného Nejvyššího nad námi musí nutně zůstávat stále tak živé jako v období, kdy ještě jsme přijímali všechno z dlaní vlastních rodičů. Již v 10 - 12 letech může mít hoch i dívka správný názor na svůj život, na vztah k jiným, na vztah k Bohu, ale též musí nutně už vědět o všech nebezpečích, kterými může tuto krásu vnitřního života zcela rozplýtvat. Jen nedopustit vznik jakéhokoliv zlého návyku, kterého není možné se zbavit celý život (pití, kouření, drogy, volný sex, popř. hrubost v řeči nebo v projevech, tím méně ještě nešetřnost vůči rodičům anebo vůči kterékoli autoritě). Chceme-li působivě zasahovat do jejich života, nemůžeme za žádných okolností působit jenom kolektivně v období desetiletých. Má mít každý před sebou autoritu, které si váží a která bude vždycky útočištěm ať v nesnázích anebo tenkrát, když potřebuje řádné instrukce, jak dál. Tak, jak je dobré, když se neustále opakuje nutnost zachovávání desatera, tak zjemňuje tento způsob nazírání na život desatero další, které přijímá, aby se stal i viditelným a platným členem lidské společnosti.

Zase začínáme od oněch občanských ctností - být uctivý a to v každém ohledu a ke každému člověku. To projevuje pozdravem, prosbou i díkem, ale též oním uctivým tichem, kterým provází každý společný rozhovor s jinými. Poznat nejdříve sebe úměrně věku, ve kterém se pohybuje a z toho hledat pochopení všeho toho, co je náplní života těch, s nimiž jsem nejvíc pohromadě. Je zcela vyloučené, aby hoch nebo dívka, kteří jsou zcela zaujati systémem tohoto výchovného procesu, si mohli stěžovat na nevytíženost anebo na nudu prázdných hodin.

Ve skautingu však není možné dojít k větší dokonalosti bez praktického života. Je to systém, který se nedá vyčist, jen četbou se dá potvrdit to, co hledáme. Je to opravdový vír událostí, který naplní mladou duši něčím tak ušlechtilým, jako je poznání všech možných náležitostí vesmírných, ale též i sebepoznání, které je důležité proto, aby jeden každý se mohl postavit do čela i v celonárodním svazku. Jestliže naříkáme v přítomné době, že není velký výběr vůdců, pak hledejme mezi těmi, kdo nám jsou nejbližší právě ty typy, které odpovídají našim požadavkům a mohou vyrůst až v ony pilíře,

o které se bude moct každý opírat. Není zcela přijatelné, abychom se stále vylouvali na minulou nepříznivou dobu, která likvidovala, a způsobem zcela nemravným, všechny hodnoty, ve kterých jednotlivci mohli vyrůst v osobnost. Nyní ty možnosti jsou. Předešlé generace můžeme někdy jenom s lítostí vynechat jako zasažené morem marxismu, ale ti, kdo přicházejí na svět a žádostivě touží po čisté vodě skutečné nauky, ne smí odcházet od nás bez uspokojení.

Věřit či odmítat Boha

Tendence, která mladého člověka odvádí od záležitostí posvátných, tzn. od víry a od praktikování všeho, co vztah k Bohu vyžaduje, je tím nejškodlivějším jedem, kterým mladý člověk může ztratit zcela pevnou půdu pod svými vlastními chodidly. V naší vlasti celé kulturní dědictví je dědictví vyrostlé ze vztahu k Bohu a z bliženských vztahů, které napomáhají citu ke každému člověku. Proto není vůbec přijatelné, aby se do našeho výchovného systému, ať se jmenuje jakkoliv, vloudil způsob výchovy nevěřícího člověka. Jestliže máme mezi sebou vedoucí vůdce, rádce nebo řečníky, kteří se otírají i dnes ještě o víru a o praxi, která dvě tisíciletí spoluvytváří i kulturní dědictví, zavčas je odmítneme.

Upadli do stejného pohodlnictví, které neprobudí ani v době tak skvělé pro mladého člověka, kdy se může uskutečňovat jeho ryzí vztah k tomu Nejvyššímu, co ve světě je při společných, třeba prostých nebo i slavných bohoslužbách. Z úcty k sobě vyplývá úcta k člověku a přes něj úcta k Bohu. Nedá se přejít k jakémusi jenom společenskému zjemnění tím, že místo jména Bůh budeme užívat jméno Manitou. Mohlo by to představovat v našem životě jen jakýsi neupřímý manévr, který dřív nebo později je průzračný pro každého. Jestliže v našem ohledu náboženské výchovy zdůrazňujeme nutnost žít v přítomnosti Boží (Boží oko všechno vidí, Boha nikdo neošidí), pak ono heslo, které nosí na viditelném místě - Buď připraven, neznamená nic menšího než tutéž jistotu, že mohu být v daný okamžik povolán k jakémukoliv úkolu, tedy i k účtování na věčnosti. Kdo chce jakýmkoliv způsobem poznávat, musí spolu žít. Kdo touží využít příležitosti, které nabízí i tato přírodní výchova, musí dokázat aspoň několik let plnit svůj volný čas těmito nádhernými prostředky, které naučí poznávat, žít a dávat. V našem ohledu rodinném podporujeme každou snahu dětí, které dorůstají nebo vyrůstají, aby byly skutečnými spolupracovníky ve všem, co potřebuje otec, matka, sourozenci, farnost nebo obec. Všechny dovednosti, ať jsou jakéhokoliv druhu, jsou skvělým vkladem pro celý život vlastní, ale též i pro celou příští praxi, kterou náš zatím mladý adept jako vůdce bude moci dávat dál. Více našich zásad už by bylo jen opakováním toho, o čem jsme se zmiňovali. Zde musíme nechat uchopit svoji ruku dlaní odpovědného vedoucího nebo vychovatele a dát se zpočátku vést, než budeme schopni sami tutéž službu požadovat od našich hochů. To nejkrásnější přichází teprve prožitkem, který zoceluje, ale nedělá z člověka slabocha. Nepodléhejme ani v nejmenších věcech oněm pohodlnickým názorům, že dnes je to jiné, že všechno to, co člověka nějakým způsobem omezuje, je již zastaralé.

Čerstvý vzduch

Každý z našich hochů má být veden k tomu, aby poznal, kolik síly může vyvinout, čeho se může odříct bez toho, že by utrpěl nějakou škodu a jakou radostí může odbývat všechny svoje povinnosti.

Jednou ze skvělých příležitostí, ve kterých se může dotrénovat všechno to, co se nedalo stihnout v běžném roce, jsou prázdninové letní tábory, ovšem pod tou podmínkou, že jsou skvěle připraveny, výborně organizovány a utužovány dennodenně jemnou nenápadnou řádnou kontrolou. Uvádím tři vyzkoušené skautské tábory, ve kterých pod přísným vedoucím tábora vrátili do rodin statečnější, odvážnější a celým svým přístupem přijatelnější děti. Jednalo se o vlčata, skauty i skautky, kteří byli vedeni bdělými metodami, v tomto případě s náboženským podtextem. Strukturu i jejich realizaci vytvořil ing. Kalocsányi.

I. vzor tábora - Malý princ

Jednotlivé příběhy jsou vybírány tak, aby každý den byl kladen důraz na jiné lidské vlastnosti, které jsou nadepsány v názvu bloku na harmonogramu. Uvedení do děje před samotnou hrou se uskutečňuje zpěvem ústřední písně tábora O malém princí a následným úryvkem z knížky.

1. den: Cesta poušti

Hra: Putování poslepu

Cíl: zkouška odvahy a vytrvalosti, orientace za tmy, setkání s Malým princem

Obsah: Putování družin pouští. Proti písečné bouři je potřeba chránit si zrak - všichni kromě

vedoucích mají zavázané oči, drží se za ruce a vedoucí je vede 1 km poslepu na romantické místo osvětlené svíčkami. Tady si mohou rozvázat oči a čte se první úryvek o setkání s Malým princem. Návrat do tábora možný dle vlastní orientace s rozžatými svíčkami za pomoci vedoucích.

2. den: Péče o růži

Hra: Boj o vlajky

Cíl: poukázat na nutnost chránit vzácné hodnoty

Obsah: Stejně jako musel Malý princ pečovat o svoji růži a chránit ji, musí družiny chránit svoji vlajku. Najdou si pro ni úkryt, ve kterém ji chrání a přitom se snaží získat vlajky soupeřů. Boj se odehrává pomocí šišek.

3. den: Boj s baobaby

Hra: Běh s poetickými překážkami

Cíl: překonat sebe samého při důsledném plnění úkolů.

Obsah: Malý princ musel důsledně každý den vytrhávat kořínky baobabů, které ohrožovaly jeho planetu. Skauti běží vyznačenou trasou, na které musí plnit úkoly zaměřené na jejich důsledné splnění, přičemž dál mohou běžet až po precizním splnění úkolů. Mezi ně patří např.:

- navléknutí korálek
- naučení básničky
- naplnění skleničky vodou pomocí lžičky
- naházení kuliček do krabičky
- vyšití jednoduchého ornamentu.

4. den: U krále

Hra: Cesta zpátky

Cíl: spolupráce při překonání náročných překážek

Obsah: Vytvoří se míchané 5-ti členné družstvo od nejstaršího po nejmladšího, které mají zdolat 5 náročných překážek. Na začátku jde každý člen k jedné překážce, zjistí, co tam má jeho družina dělat a vrátí se zpět. Po poradě celé družiny si vezmou z tábora maximálně 5 pomůcek, které jim mohou pomáhat u zdolání překážek. Na poslední překážce se dozví, kde je ukryt poklad. Hra je podrobně popsána v knize "Zlatý fond her" na str. 29.

5. den: U domýšlivce

Hra: Nou verbum

Cíl: předvést hlavní rysy různých lidských vlastností

Obsah: Družstva si vylosují na lístečcích napsané vlastnosti. Po domluvě v družstvu jeho jednotliví členové předvádí vylosované vlastnosti ostatním družstvům způsobem, který je uveden na lístečku (mimikou tváře, rukama, celým tělem, intonací hlasu) a to bez použití slov a nepovolených zvuků. Ostatní hádají předváděné vlastnosti, např. lenost, chytrost, namyšlenost, pýcha, laskavost... (uvedeno ve Zlatém fondu her str. 120).

6. den: U byznysmana

Hra: Bazar

Cíl: vyzkoušet si obchodování na trhu se smluvními cenami

Obsah: Každý skaut obdrží lístečky s určitým typem zboží (např. potraviny - chléb, mléko, máslo...). Během stanoveného času má potom za úkol vyměnit své zboží za zboží ostatních obchodníků tak, aby měl na konci hry co nejširší sortiment zboží.

7. den: U lampáře

Hra: Námezdní dělníci

Cíl: vyzvednout svědomitou práci

Obsah: Na začátku je vyhlášen ceník prací potřebných pro tábor (např.: nanosit a naštípat dříví,

uklidit tábor, upravit ohniště, nasbírat šišky...), za jejich svědomité splnění dostane skaut vyhlášenou odměnu ve formě hracích peněz. Na konci první části má tudíž každý různé množství peněz. Za ty si ve druhé části hry nakoupí různé počty šišek a soutěží ve střelbě z praku na terč.

8. den: U zeměpisce

Hra: Úkolovka

Cíl: prokázání znalosti okolí, důvtipu a všímavost.

Obsah: Ve stanoveném časovém intervalu mají skauti zmapovat okolí tábora a splnit co nejvíce požadovaných úkolů, např.:

- přinést určenou květinu a list ze stromu,
- zjistit údaje o počtu obyvatel v nejbližší obci
- sehnat otisk určeného razítka
- vyhotovit sádrový otisk zvířecí stopy, atd...

9. den: Země - rozhovor s liškou

Hra: Epikurovo poselství

Cíl: formou hry předložit skautům jednu z hlavních myšlenek knížky

Obsah: V určené části lesa jsou na stromech připevněny lístečky s písmeny, které vepisují členové družin do předtištěných křížovek podle stanoveného klíče. Obsahem tajenky je zpráva: "Správně vidíme jen srdcem. Co je důležité, je očím neviditelné".

10. den: Hledání studny

Hra: Studna

Cíl: zkouška vytrvalosti, schopnost kolektivního překonávání překážek, útrap a strádání. Orientace podle mapy.

Obsah: Místo večerky jsou skauti rozděleni do skupin (od nejstaršího po nejmladšího tak, aby každá skupina byla přibližně stejně výkonná). Pak se musí sbalit, nabrat si do igelitových sáčků pitnou vodu, která po celou dobu bude jedinou použitelnou vodou pro občerstvení i ke splnění závěrečného úkolu - naplnění vyprahlé studny. Poté se družiny (družstva) odeberou na určené místa, kde přenocují. Za svítání se vydají na trasu dlouhou asi 10 - 15 km, na které je čekají nejrůznější překážky, např.:

- zdolání příkopu po lanech
- zdolání vodní překážky
- prolézání hustníkem bez doteku země
- koupení zprávy výměnou za vodu
- naplnění studny do požadované úrovně.

Přitom v průběhu celé trasy nesmí členové družstva sáčky s vodou nikdy odložit. Podrobně jsou pravidla popsána ve "Zlatém fondu her" str. 191.

11. den: Ukončení tábora

Likvidace tábora a odjezd účastníků.

II. vzor tábora - Bohemia sancta

To bylo opět léto, rok pátý. Ani se to nezdá, že už popáté balíme na tábor. Letos nám bylo zapůjčeno tábořiště střediska z Brodku u Přerova. Je to krásné místo v "Černém lese". Abychom byli konkrétnější, tak tábořiště se nachází asi pět kilometrů od Bělotína. Skauti z Brodku zde táboří už od r. 1968 a pořád něco budují. A tak zde kromě klasických poschodových domů, hlídkové věže a táborové brány stojí ještě velká zděná budova s kuchyní, klubovnou, jídelnou, umývárnu, pak pět malých chatek a ještě jedna stavba, která v letošních vedrech nejvíce těšila skautiky - táborníky - velký kruhový bazén. Ty zděné stavby moc okrasu tomuto místu nepřidávají, ale nějak to tu přežijem i s elektřinou, elektrickou troubou a mražákem.

1. den

Letos poprvé odjíždíme na tábor vlakem. Sice máme před polednem, u T. Mokasína necháváme kufry a spacáky, které se povezou autem. A my musíme pěšky na nádraží, vlakem do Oder a pak přes pár kopečků a už jsme na místě. To vedro nám ale dalo zabrat. Po vybalení věcí, večeři a seznámení s tábořištěm nastává naše první setkání u táborového kruhu. Přichází kníže Bořivoj (Mirek) se svou družinou a rozdělují všechny do čtyř rodů. Vlastně je rodů pět, pátí jsou roveři a rangers, těch už se většina připravených her bude týkat jen ze strany organizování. Do čela každého rodu je stanoven a pasován

rytíř. A všichni podepisují přísahu věrnosti. Dostávají přiděleno jméno rodu, rodovou barvu, kterou mají na stuhách s koženými plackami, kterými jsou všichni označeni, látka na vlajku, štít pro erb, kronika a každý malou mošničku přibližně také ve své barvě. A pak už vás čeká první večeře, první noc.

2. den

Dopoledne se ve velkém maluje na štíty, vlajky i placky. Našich pět rodů má taková jména a rytíře:

Lučané - Indián

Hájovci - Lesanka

Brodané - Akéla

Vršovci - Mateřidouška.

Odpoledne k táborovému kruhu opět přichází kníže Bořivoj a vypraví o tom, že na Moravě hlásají nové náboženství dva věrozvěstové a že by chtěl o nich slyšet něco víc a proto posílá jednotlivé rody, aby si šly ty dva taky poslechnout. Rody jsou postupně vysílány po trase v okolí tábora, kde hledají lístečky s hlaholicí a nakonec luští odkaz Cyrila a Metoděje napsaný právě tímto písmem.

3. den

Dneska se setkáváme se svatou Ludmilou. Ludmila (Jitřenka) si hraje se svým vnoučkem Vašíkem a Drahomíra (Rosa) je chce připravit o život. Pro všechny je připravena trasa s různými kontrolami, na kterých jim sv. Ludmila připravila všelijaké učení, tak jak svému vnukovi. Všichni se učí vyšívát, sloku písničky, jména kytiček a plno dalších potřebných věcí, až se jedno naučí, může každý běžet k další kontrole

Večer potom máme malý táborák. Před každou etapou celotáborovky zpíváme: Naši svatí držte při nás ruku ochranou, abychom jednou se vítali za nebeskou bránou. Sestro Ludmilo, ty jsi došla k Bohu do nebe, sestro, chcem radu pro svou cestu najít u tebe (náp. Prosba k Duchu sv.).

4. den

Dneska se setkáváme se sv. Václavem, jak udobřuje kněze latinského a staroslověnského obřadu (Mokasín, Mrož, John) a rozhoduje o stavbě rotundy sv. Víta. Rody mají za úkol také budovat své rodové rotundy s obrazem světce, svíčkou, květinami, křížem a místem pro celý rod. Vznikají rafinované stavby z větví a provázků. Dokonce Hájovci se pokoušejí o kamennou stavbu, ale brzo to vzdávají. Nejkrásnější rotundu postavili Vršovci.

5. den

Ctihodná Milada se chystá na cestu do Říma, aby zde žádala jménem českého knížete a jeho lidu o zbudování biskupství v Praze. Mezi našimi rody má být vybrán nejlepší pro Mladin doprovod. Každý rod může zdolat různé překážky, za zdolání v časovém limitu získává pomocné slovo, ze kterého skládá závěrečné heslo ROTUNDA. Při správném rozluštění hesla mohou jít rody k pokladu a nohama si nabírat "zlatáky" - kuličky, které výsledně určí jejich pořadí.

6. den

V pátek se setkáváme se sv. Vojtěchem, který je pražským biskupem, ale hříšnost lidu ho trápí a on odchází do Říma a chce se vzdát svého úřadu. Rody mají dopoledne za úkol vyrobit z papíru mitru, berlu a dopis, ve kterém prosí Vojtěcha o návrat. Odpoledne pak putují za Vojtěchem a hra vrcholí Vojtěchovým přemlouváním k návratu. Hru v mluvení suverénně vyhrávají děvčata. Na závěr rody předvádějí své mitry a berle - a předčítají své zvací dopisy. Rangers a roveři mají toho dne volno a jedou na Helfštýn.

7. den

Poustevník sv. Prokop zve všechny, aby také okusili život poustevníka. Rody po snídani odcházejí na celý den z tábora. Dostávají čaj, brambory, vločky a obilí, ze kterého si mají zkusit upéct placky. Jsou k nim přiděleni také roveři a rangers. Večer mají přijít v určitý čas na smlouvané místo, odkud se už mysleli, že půjdou do tábora. Namísto toho koulí oči na své sbalené karimatky a spacáky. Dostávají svačinu a spolu s vedoucími pokračují v poustevníčení až do nedělní snídaně.

8. den

Sv. Radim, bratr Vojtěchův, slibuje nad svým mrtvým bratrem, že na Vojtěcha lidé nikdy nezapomenou. Kolik od pátku zapoměli skauty a skauti? Rody teď mají za úkol sepsat legendu o sv. Vojtěchu. Po obědě se předčítají legendy a pak se hodnotí ještě včerejšek, okoušejí se "kvalitní" placky a také pluhu, které byly určeny pro výrobu rodům. V podvečer přijíždí kněz z Bělotína a slavíme krásnou nedělní mši svatou. Potom máme u bazénu malé překvapení. Vedoucí nacvičili Rusalku. Toto "umělecké" dílo některé až rozplakalo (smíchem). Po večerce pak máme hned budíček a prskavkovým maratonom půlíme prázdniny.

9. den

A začíná druhá polovina prázdnin. Dneska se vrátilo z Dánska našich pět Rangers. My se dneska máme se sv. Anežkou naučit pomáhat nemocným a chudým. Je nachystána trasa s kontrolami, kde dvojice rozdělávají oheň, přišívají knoflík... Večer nás čeká slavnostní slibový táborák.

10. den

Dneska se děcka s blahoslavenou Zdislavou vydávají do okolních vesnic. Mají za úkol tak jako ona pomáhat obyčejným lidem. Každý rod jde do jiné vesnice, kde má pozjišťovat něco z její historie, na hřbitově najít nejstarší pomník, zjistit komu je zasvěcen kostel a vykonat dobrý skutek. Rangers a roveři jsou po dvojicích a mají úkoly náročnější.

11. den

Svatý Jan z Nepomuku byl zajat a spolu se svým arcibiskupem Janem z Jenštejna odvezen na hrad, tam byl umčen a pak hozen do Vltavy. Rody se mají pokusit o jejich záchranu na cestě plné překážek. Děcka zdolávají určenou finskou stezku jako štafeta.

12. den

Dnes vrcholí naše celotáborovka. Za Janem Sarkandrem přicházejí holešovské ženy, že se k jejich městu blíží kozáci. Kněz Jan bere eucharistii a v průvodu jdou kozákům naproti. Ti se potom Holešovu vyhýbají. Nás také čeká velký útěk před kozáky. Jdeme všichni společně. A "kozáci" - roveři se ženou za námi. Kdo se nedostane přes překážky včas, je kozáky zajat. Hra končí krásnou lanovkou do "Holešova". Nakonec jí projíždějí všichni i zajatci, kterých je většina a kozáci.

13. den

Zítřka už budeme muset jenom balit a tak ten dnešní den je vlastně poslední táborový. Dopoledne dva odjeli koupit táborový dárek pro všechny - kytaru. Už jsou tady i skauti z Brodku a začínají balit. Odpoledne pak probíhají rytířské turnaje ve střelbě lukem, hodu míčkem, ovládnutí koně ap. Vítězní rytíři jsou odměněni lahví "medoviny" (cola). Pak probíhá pasování všech zúčastněných na rytíře, rozdání pamětních medailí a utrácení pracně nasbíraných "měďáků" v tombole, kole štěstí a táborové prodejny. Po setmění pak máme závěrečnou polní mši a po ní táborák, kde už zůstávají jen ti nejodolnější. Většina jde raději vychutnat poslední noc do spacáku.

14. den

Od rána už se všechno jen balí a balí. V poledne už stojíme jen na holé louce s branou a strážní věží, trochu poobědváme, už ani ne u stolu a pak batohy do auta a hurá na zpáteční cestu. Jdeme zas pěšky do Oder a pak vlakem do Studénky. Tam už na většinu čekají rodiče s auty. Tábore "AHOJ". Po úporných vedrech, které provázely celý tábor začíná přšet asi dvě hodiny po našem příchodu domů.

III. tábor - Příroda je Boží dar

Opět nastal den, kdy byly u konce všechny přípravy. Tentokrát příprav bylo víc než jindy, protože jsme poprvé jeli na tábor, který vybudovalo středisko Albrechtičky - tedy především vedoucí a rádcové z Albrechtiček, Studénky a Petřvaldu. My pouze střídali Studénku a po nás pak měl tábor Petřvald.

1. den

Odjezd autobusu byl v 10 hodin dopoledne. Cestu do Poteče jsme prozpívali. Před polednem jsme byli pod horou a nejtěžší část cesty nás teprve čekala. Všechny kufry i batohy, jídlo a jiný materiál se musel vynést "do hory", protože dále to šlo jen pěšky, nejvýše pomocí dvoukoláku.

V půli těžkého výstupu jsme potkávali skauty a skautky ze Studénky, táhnoucí svá zavazadla zase dolů k autobusu. Všem, s kým jsme se dali do řeči, se na jejich táboře líbilo (ale ten "náš" bude ještě lepší). V táboře ještě balili vedoucí ze Studénky poslední zbytky v kuchyni. Pár rad od končících táborníků a tábor je "NÁŠ". Zabydlení a ještě několik výstupů se zbývajícím materiálem (rádcové, rádkyně a vedoucí se překonávali zapřažení do dvoukoláku) a to nejtěžší z dnešního dne je za námi.

Po jídle a večerním nástupu jsme zahájili naši celotáborovou hru a to cestou za "vandalem". Vandala zahrál Zefír, kterého všichni táborníci stopovali po jeho prohřešcích v přírodě - rozházených papírcích, střepech, konzervách. Vše bylo snášeno do pytle. Nakonec byl "vandal" nalezen u svého auta, rádia a piva. Děcka mu nic nedarovala - každý věděl, co se v přírodě dělat nesmí. "Vandal" byl pozván na tábor, aby se dověděl z naší celotáborové hry, jak ta příroda vznikla a jak o ni máme pečovat.

Večerní zamyšlení na vrcholku a první táborová noc.

2. den

Po snídani a nástupu všichni kromě služby v kuchyni odcházejí za "Božím duchem" na nedělní mši sv. do Valašských Klobouků.

Oběd se nám trochu opozdil díky pozdějšímu příchodu táborníků ze mše svaté.

Odpoledne jsme hráli netradiční hry, které připravil Mokasín. Inspiraci si vzal z televizních "Her bez hranic". Zahráli si i rádcové a rádkyně, protože vždy názorně předvedli danou soutěž závodícím skupinám.

Večerní zamyšlení, poděkování a druhá táborová noc.

3. den

Dopoledne družiny měly svůj program se svými rádci. Po obědě a odpoledním odpočinku nastaly tzv. AKTIVITY. Aktivitu měli na starosti naše vedoucí a rádcové.

Mokasín - práce se dřevem

Jitřenka a Wandy - národní písničky
Pomněnka a Jarek - rostliny, jejich poznávání
Jeřábina a Kopretina - ruční práce (korálkování)
Andy, Minehava a Zefír - netradiční hry.
U aktivit se družiny střídaly.

Odpoledne jsme hráli celotáborovou hru. Byla motivována stvořením světla. Táborníci se rozlosovali do skupin. Zazpívali jsme si pro povzbuzení dnes již dvě sloky celotáborové písně:
Ref.: Chvála, Tobě patří chvála, dobrý Otče chvála, že miluješ nás. Chvála, Tobě patří chvála, dobrý Otče chvála, věčný tvůrce krás.

1. Chvála, za hlínu a za kamení, chvála, za lásku co všechno mění, Tvá je, Tvá je, Tvá je země.
2. Chvála, že den světlem osvětluješ, chvála, noc zase tmou zahaluješ..

Každou skupinu dostal na starost jeden z vedoucích. Všichni (kromě vedoucího) si museli zavázat oči šátkem a vedoucí je odvedl na určité místo vzdálené od tábora půl hodiny normální chůze. Každá skupina byla odvedena jiným směrem. Úkolem táborníků bylo si pamatovat cestu zpět podle charakteru cesty (les, pole, louka...) dle směru, slunka, kaple... Po půlhodinovém pochodu skupina udělala čelem vzad a šla zpět. Všichni se museli držet za ruce. Vedoucí šel potichu opodál a směl zasáhnout jen v nebezpečí života. Po čtvrt hodině se si mohl sundat někdo ze skupiny na jednu minutu šátek a zkontrolovat, zda jdou směrem do tábora správně. Právě v tuto dobu bušily tamtamy (naši rádcové) v táboře, což měla být pomoc k navedení směru. Totéž se odehrávalo ještě dvakrát po další čtvrt hodině. Byla to hra velmi těžká. V plánovaném čase se vrátila pouze jedna skupina.

4. den

Dopoledne proběhla celotáborová hra - tentokrát do byly stavby. Každá skupina měla za úkol vyrobit deštník, na jehož stavbu dostala látku, špagát a potřebné nářadí.
Před zahájením stavby jsme si zazpívali celotáborovou píseň prodlouženou o 3. sloku:
Chvála, za mráček co nebem pluje, chvála za vodu, co očištuje...
Odpoledne se vrhli jednotlivci včetně vedoucích a rádců vydovářet se na opičí dráze, kterou postavili vedoucí během dopoledne.

5. den

Po snídani, budičku, rozcvičce a nástupu byl dopoledne program v družinách. Během těchto zaměstnání vedoucí nachystali celotáborovou hru a to alternativní závod zaměřený na poznávání moří, řek, stromů, rostlin, souší - prostě motivován dalším Svořitelovým dnem.
Přibyla i další sloka celotáborové písně:
Chvála za louku se zvonečkami, chvála za jabloň i za kaštany...
Po večeři a večerním nástupu byla ještě jedna hra a to večerní s baterkami. Táborníci měli za úkol přenést z jednotlivých ostrovů semínka rostlin tak, aby na nich rostlo co nejvíce druhů (přenášely se papírky z obálek). Bylo ale nebezpečí tajfunů (roverů), kteří řádili kolem ostrovů.
Večerní zamyšlení na hřebeni, poděkování a opět další táborová noc.

6. den

Dopoledne - celotáborová motivace hry. Každá náhodně losováním sestavená skupina měla za úkol vyrobit sluneční hodiny.
Navíc měli těžký úkol i ti menší ze skupiny - ti měli sestavit zvěrokruh z jednotlivých znamení, která museli najít v okolí tábora, a pak tento zvěrokruh sestavit a nalepit. Před úkolem jsme si zapěli naši píseň prodlouženou o 5. sloku:
Chvála za slunce, že dny nám zlatí chvála, hvězdy svítí, když jdu spát...
Po večerním zamyšlení John povídal o hvězdách, souhvězdích. někteří se pohodlně lehli do sena a pozorovali oblohu až usnuli. Povídání bylo moc hezké.

7. den

Dopoledne byl družinový program. Po obědě a pravidelných odpoledních aktivitách se odehrála celotáborová hra - tradiční FINKA, jejíž překážky využívaly hlavně cestu potokem.
Před závodem jsme si zazpívali celotáborovou píseň se šesti slokami:
Chvála za kosa co ráno zpívá, chvála, voda v říčce, že je živá...
Po večerním vyprovázení slunce, zamyšlení a poděkování nastává další hvězdnatá noc.

8. den

Dopoledne bylo motivováno stvořením živočichů, kdy soutěží byla PANTOMIMA. Každý měl předvést zvíře, jehož jméno si vytáhl z klobouku. Soutěžilo se opět ve skupinách, kdy jeden ze skupiny předváděl a ostatní hádali, o které zvíře se jedná. Na předvedení měl každý jednu minutu.
Před soutěží jsme přidali poslední sloku celotáborové písně:
Chvála za zvěř skrytou v černém lese, chvála, že člověk Tvůj obraz nese...
Odpoledne bylo také velmi rušné, neboť bylo třeba docvičit scénky a písničky v družinách, což byl program k večernímu slavnostnímu táboráku.
Připravit táborák a fakule, to také nebylo hned. Zavítal mezi nás Otec z Valašských Klobouků p. Šimeček - rodák z Příbora, který ochotně zájemcům o svátost smíření posloužil. Zpovíдалo se pod

stožářem. "U obrázku" jsme nazdobili oltář k večerní mši sv.

9. den

Díky tomu, že nedělní mši svatou jsme měli v sobotu večer "U obrázku", neděle dopoledne se dala prožít podle přání táborníků. Kdo chtěl, mohl jít hrát softbal na horní louku, kdo chtěl mohl jít na výlet do Poteče a koupit si zmrzlinu nebo jinou dobrotu.

Motivace neděle - odpočinek a život v ráji. Dopoledne jsme si zahráli opět v rozlosovaných skupinách "dovádění zvířátek" v edenu. Byly to souboje zvířátek.

Večerní rozloučení se sluníčkem, poděkování za prožitý den a nastává další táborová noc.

10. den

Po klidné neděli nastalo pondělí, které zaznamenalo vyhnání z ráje. Naštěstí jsme dostali darem nádhernou přírodu. A v této přírodě jsme měli strávit dva dny. Cíl naší cesty byl u Lačnovských skal, ale cesta k nim nebyla jednoduchá.

Skály byly krásné, svými přírodními děrami připomínaly ementálský sýr. V blízkém lesíku bylo stanovené místo k přespání "pod širákem".

Odpoledne bylo věnováno lezení po skalách a též hrám, které využívaly překážky v lese (klády, pařezy, šišky).

Večer byl nádherný. Hvězdnatá obloha, měsíc, skály, černý les.

Po večerním zamyšlení a poděkování tomu Nejvyššímu táborníci zalehli do spacáků a nastala noc v přírodě, na které se nezapomíná.

Noční hlídky si rozdělili vedoucí a rádcové a ti ostatním mohli spát celou noc.

11. den

Ráno jsme zjistili, že čaj podlehl horku a zkazil se. Raději jsme ho vylili a snídaly se přesnídávky, rohlíky a jablíčka. Musíme něco vydržet. Dopoledne jsme ještě chvíli ložili a pak jsme se vydali na cestu domů do tábora. Nejprve odešli ti menší, rádcové si mohli ještě založit.

Cesta zpět byla také náročná, ale měli jsme si všimnout okolních krás. Nejhorší vždy bylo to vedro. Do tábora jsme dorazili všichni beze ztrát.

Po odpočinku, řádném umytí a jídle byla vyhlášena soutěž o nejhezčí obrázek přírody. Malovat jsme mohli pastelkami, pastely, tužkou i uhlím.

Z malířských "děl" byla uspořádána výstava a 10 nejkrásnějších vyhodnoceno.

Večer jsme opět vyprovázeli sluníčko na našem kopci. Po zamyšlení, modlitbě nastala další noc plná hvězd na táboře.

12. den

Dopoledne bylo věnováno "pomoci přírodě". Sešli jsme se se starostou Poteče a lesníkem, kteří nám umožnili brigádu. Naším úkolem bylo shrabat seno a nanosít je na kopy k lesu. Též jsme louku vyčistili od náletových keřů, stromečků a dřeva.

V Beskydech je nyní opět snaha pravidelně kosit louky a ne je nechat zarůstat několik let rostlinami, které si umí vybojovat své místo na slunci. Takže o jednu malebnou louku jsme se zasloužili i my. Nad hlavou nám hrozila bouřka, ale zas odezněla, i když místní obyvatelé by si dešť velmi přáli. Doufám, že všichni naši táborníci mají k přírodě vztah ten nejlepší a ve svém dalším životě se stále budou řídit **EKOLOGICKÝM DESATEREM**:

1. Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, který stvořil nebe i zemi. Pamatuji, že máš být mým spolupracovníkem na stvoření. Pečuj tedy o vzduch, vodu, zemi, rostliny a zvířata, jako o své bratry a sestry.
2. Pamatuji, že jsem ti dal - tím, že jsem ti dal život - svobodu, zodpovědnost a omezené zdroje země.

3. Nebudeš žít na úkor budoucnosti! Važ si dětí tak, že jim umožníš dlouhý život.

4. Vzbuzuj v dětech lásku k přírodě.

5. Pamatuji, že lidstvo dokáže vytvářet techniku, ale jednou zničený život už vrátit neumí.

6. Budeš chránit život ve všech jeho podobách, zejména život bezbranný.

7. Snaž se o to, aby se v tvé obci, ve tvém městě, ve tvé zemi vytvářely skupiny, které budou usilovat o zastavení hrozící katastrofy.

8. Cvič se v sebeovládání i při malých rozhodnutích ve svém životě.

9. Ve svém týdenním shonu si najdi čas s přírodou žít, nejen jí využívat.

10. Pamatuji, že nejsi majitelem Země, ale jejím správcem.

Odpoledne jsme si zahráli úkolovku. Byli jsme rozlosováni do družstev. Vždy z každého družstva vyběhl jeden a formou štafety závod probíhal dále. Ten, kdo doběhl, mohl radit, jak nejlépe odpovědět na úkoly, které ho na cestě čekají.

Úkoly: - přinést list lísky, javoru, lípy, buku

- určit stanovené kytky nebo se je na místě naučit

- vyjmenovat 3 živočichy, kteří se nalézají jen ve neznečištěné přírodě,

- říct tři body ekolog. desatera nebo se je naučit,

- uvázat určené uzly,

- určit světové strany pomocí buzoly,

- který bod skautského desatera je o ekologii?

13. den

Dopoledne opět bylo věnováno ekologii. Dostali jsme za úkol vyrobit papír pomoci tzv. recyklace.

Papír jsme dle návodu vyráběli z novin. Všem se to povedlo.

Odpoledne bylo věnováno přípravě zítřejšího závěrečného táboráku, jeho stavbě, výrobě fakulí a též přípravě programu. Každý táborník si vylosoval z klobouku, jaký program má připravit, např.: píseň, báseň, scénku, pantomimu atd.

Po večerním zamyšlení nás čekala závěrečná hra večerní až noční: CESTA ZA SVĚTLEM.

Všichni táborníci se uchopili lana (každý měl svůj uzol) a šli potichu temným lesem.

1. nejprve jsme došli k malebnému světýlku, kde jsme si měli zatančit pospolu,
2. u dalšího světýlka si celé společenství navzájem předali část oblečení (svetr, bundu),
3. u dalšího světýlka se všichni rozdělili o krajíc chleba,
4. u dalšího se podělili o vodu,
5. u dalšího si všichni zapálili svá světýlka (svíčky) a šli až k poslednímu stanovišti - ke stromu hojnosti. Pro každého tam visel banán. Nakonec tedy světlo všichni našli. Jen aby zůstalo v každém z nás.

14. den

Dopoledne byl družinový program. Vedoucí připravovali odpolední jarmark, dražbu a bingo.

Odpoledne byly přiděleny "peníze" z táborové "EKOBANKY" všem táborníkům podle výsledků celotáborových her.

Každý pak měl možnost tyto peníze utratit na jarmarku, ve hře bingo a v dražbě. A něco utratit, to nebyl pro naše táborníky problém. Všichni utratili vše, neboť tyto ekopeníze platily jen na našem táboře. Každý si pořídil něco na památku nebo dárek domů, ale i něco dobrého "na zub".

A ještě jedna zvláštnost tohoto odpoledne. Asi dvě hodiny pršelo - přišla bouřka - a to byl jediný déšť na celém našem táboře.

Nádherným zakončením tábora byla večerní mše svatá "U obrázku" a závěrečný táborák.

Mši svatou nám odsloužili saleziáni, kteří měli týdenní soustředění v domečku poblíž našeho tábora.

Na začátku mše svaté (při Pane smiluj se) vyzval kněz všechny táborníky, aby poprosili o odpuštění ty kamarády a vedoucí, kterým během tábora ublížili a navzájem si na usmířenou podali ruce. Všichni to správně pochopili.

Prosby jednotlivých táborníků, kázání (promluva) se scénkou, písničky ke mši svaté a hlavně přítomnost Pána Ježíše, kterou si každý více uvědomoval.

Byly to nádherné díky Bohu za celý tábor, za všechny zážitky a za to, že všichni jsme.

Program u závěrečného táboráku se též velmi vydařil. Mladší táborníci postupně odcházeli do svých spacáků, ale ti starší vydrželi dlouho. Všichni vedoucí se shodli, že to byl ten nejkrásnější tábor.

15. den

Všechno má svůj konec i náš tábor. Nastalo balení a svážení věcí "z hory" na křižovatku, kde pro nás přijel kolem poledne autobus, který zároveň přivezl skauty z Petřvaldu.

Rozvrh - nenápadný od nejtěplejšího dětství

Otec i matka si musí za každou cenu nechat čas, aby využívali všech příležitostí a nálad svých dětí a mají je uvést zcela nenásilným způsobem do rozvrhu zcela přesného od jejich prvních krůčků v životě. Sem patří ono jemné objetí, ve kterém dítě získává z pohledu matky a z vyprávění otce již od peřiny zájem o svět a zároveň vtěsnává do svého nitra onen řád, který mu bude osnovou pro celý život. Sem patří i ony nenápadně jemné práce, zábavy, ve kterých může otec i matka spolupracovat. Totéž vyžadujeme od vychovatelů, kteří přebírají z náruče rodiny dítě do další péče.

Největší věno, které rodina může dát dítěti, je naučit hospodařit s časem.

- umění prodloužit si den alespoň o chvíli - čtvrt hodinu, půl hodinu proti nucenému rozvrhu. Žádné dítě nemá poznat chvíle lenošení. Čas má být naplněn podle rozvrhu, jak ji rodina nebo vychovatelé dávají - někdy hra, jindy píseň nebo ruční práce, ale žádná prázdnota, ve které by dítě mohlo říct "já se nudím, nemám co dělat". Pohyb mu musí zůstat jako první pobídka pro všechno, co bude žít dále. Něco pro ty ostatní sourozence, rodiče, kamarády. Co možná nejčastěji s tímto pohledem na jiné. Tedy ono nadšení přichází ze zaměstnání, které jiným přináší ulehčení nebo radost. Proto má být dítě vedeno k samostatnosti úměrné jeho věku a dospívání. Za žádnou cenu si nedat sloužit. "Už to umím sám". Tato věta rozzáří hošíka nebo i dívenku do té míry, že bez naší spolupráce a pochvalného souhlasu dítě od nás neodchází neuspokojené.

- rodina je prostředím, které připravuje dítě pro jakékoliv další společenství. Je-li sourozenců víc, dovede rodina vtěsnávat své členy do skupin, které zůstávají vzorové i pro skupiny mimo domov. Žádné dítě nesmí žít jako osamocený jezdec. Ona příprava pro společenství má mít na sobě punc vlastní rodiny. I když jsou některé skupiny, a to i mezi sourozenci, důvodem roztržek, neshod nebo začínajícího nepřátelství, přece jenom jsou výhodnou přípravou pro celý život.

- jakým způsobem vytvořit z jednotlivců skupinu, družinu, oddíl, společenství? Mezi cizími členy, se kterými se má sblížit, budeme často pozorovat cizotu v pohledech, ve vztahu a budeme svědky někdy tvoření protiskupin. Kdo však má povinnost vychovávat jako otec a matka a po nich vychovatel jakéhokoliv jiného ražení, by měl dbát na následující zásady.

Povahová pestrost

Různé skupiny mohou vytvářet následující vztahy:

- 1/ jsou solidární, rozumní, dovedou vzájemně žertovat, jsou spokojeni,
- 2/ pochopí druhého a navzájem si pomáhají,
- 3/ usilují ve všech případech vzájemného soužití o souhlas myšlenkový i akční,
- 4/ přinášejí nové nápady,
- 5/ jsou sdílní, podělí se o své zkušenosti a dovedou rozlišovat mezi tím, co stojí za námahu a co je potřeba vyloučit,
- 6/ starší jemně poučují a nestydí se ani opakovat ty zásady, které považují za naprosto správné,
- 7/ jednotliví členové se nestydí zeptat se na možné lepší řešení,
- 8/ jsou skromní a poprosí o hodnocení svého jednání,
- 9/ rádi přijímají cizí nápady a návrhy a řídí se tím, co je lepší,
- 10/ nebojí se za žádnou cenu vyjádřit nesouhlas, je-li na místě.
- 11/ někteří členové skupiny vzdorují, oddávají se pocitu osamělosti, žádají si pomoc,
- 12/ dovedou dělat i naschvály, aby rozčílili buď vedoucího nebo sebe navzájem.

Jestliže se pokoušíme anebo doopravdy pracujeme se skupinou či větším souručenstvím, musíme znát každého jednotlivého člena osobně a usilovat za každou cenu zachovat osobní rozdílný přístup. Ten, kdo vede skupinu, v tomto případě už ministrantskou, se nesmí bát přehazovat jednotlivé členy do různých skupin, ale nikdy ať nepřesahuje jejich počet číslo, které se doporučuje pro jednotlivé družiny.

Kdo dovede naplnit volný čas, má přednost, že každým okamžikem roste k větší dokonalosti. Velké umění prodlužovat si život tím, že nezačínáme ani s možným pohodlím. Výborným prostředkem je sledování tabulky, můžeme ji nazvat přemýšlivou, do které si děláme poznámky před ukončením dne - tedy večer.

Denně večer:

- závěr dne je pohledem už na rozvrh příštího dne,
- ztišením odložíme všechno stranou a ve svém koutečku se podívám na následující body, které označí prožitky uplynulého dne. Body si známkuji podle následujících pohledů:
- 1/ ranní vstávání promyšleně, ne se spěchem, ihned, s úsměvem, na první signál,
- 2/ začínám znamením sv. kříže - Pane díky za to, že mohu vstát, proto Ti nabízím dnešní den za sebe i za ty, kdo Tě ještě nemají rádi.
- 3/ krátké tělesné cvičeníčko,
- 4/ samostatně se obléknu do oděvu připraveného od večera,
- 5/ sám sebe obsloužím při snídani, popř. posloužím i jiným,
- 6/ ranní čtvrt hodinka pro četbu Písma sv., z toho heslo pro den,
- 7/ s úsměvem a pozdravem do denního zaměstnání, i dítě musí mít již přehled o tom, čím naplní první půlden,
- 8/ učení, práce, sám všechno na sto procent,
- 9/ kolik jsem pomohl jiným?
- 10/ moje denní nálada,
- 11/ jak jsem přemýšlel v půli dne (částečné zpytování)
- 12/ radostný návrat domů s úsměvem všem, které potkám,
- 13/ uctivost a díky před i po jídle,
- 14/ neposuzuji jídlo, nehovořím o něm, mezi jinými při jídle hovořím jen zůstává-li pro mne prostor,
- 15/ mám na zřeteli povinnosti pozdravit, poprosit, poděkovat, umět být nenápadně tichý mezi ostatními,
- 16/ ve škole nebo v zaměstnání všechno důkladně, vesele, přátelsky. Můžeš pod všechno, cos vykonal, napsat své jméno?
- 17/ příprava na příští den, jak?
- 18/ co jsem udělal navíc?
- 19/ osobní čistota, úpravnost, pořádek v okolí,
- 20/ za co děkuji, v čem se omlouvám, co lituji.

K tomuto schématu si nutně vytvořím anebo použiji čtverečkovou metodou zhotovený kalendář. Celé zpytování netrvá déle než dvě minuty a do jednotlivých čtverečků vpisují zrovna známky. Schéma si nechám po ruce a kontroluji jednotlivé body zcela běžně bez ztráty času.

Hoch, který se bude řídit tímto schématem se uzpůsobí velmi čile pro službu oltáře. Každý má být pohyblivý, čilý, veselý, ochotný, schopný se přizpůsobit všemu, co je pěknější, čistší, lepší. Rád přijme kázeň jako samozřejmost. Tento ukázněný hoch pak nezlobí a nevyrušuje jiné, snadno a rychleji se naučí to, co považujeme za základ - nejdůležitější modlitby, vyžadovaná pořadová cvičení, abychom vystupovali před oltářem jako jednotka, nedere se sobecky k úkonům, které jsou přiděleny jiným, chová se nenápadně, tzn. pro nás u oltáře zbožně. Jestliže má čist, výrazně odděluje slova i věty, mluví hlasitě, srozumitelně, vystupuje bez zbytečné frajeřiny, aby na sebe upozorňoval. Není mu proti mysli, aby se zařadil za členy své družiny.

Chce-li vynikat mezi ostatními, přijde i ve všední dny a ukázněně pomáhá všude, kde je třeba. Pak je možné začít v prostoru sakristie a kostela. Jeho pohled je přímý do očí toho, kdo mu podává ruku. Svědčí to o upřímnosti, žádné bezbarvé nastavení jen ruky. Je potřeba tuto příležitost využít, je to nejlepší škola, která je protkána zrovna úkony celoživotní praxe. Často jim opakujeme nutnost uctivého pozdravu, podání ruky, ztišení a přímý pohled.

Po každém setkání s námi musí on - tedy hoch - ale též i jeho rodiče nebo vychovatelé poznat, že se vrátili silnější, lepší, jako spolupracovníci.

I sebe dokonaleji vypracovaný systém nemůže mít takový vliv na převýchovu dětí jako se vyvíjí ve vřelém vztahu.

Každé dítě potřebuje mít před sebou viditelný vzor života. Kdo chce i sebenepatrněji působit na vývoj dětí i pokud se jedná o organizování času, her, zábav i ručních prací, nemůže to dělat bez toho, že by je neměl rád,

- nesmí se bát ztrácet s nimi i čas, je třeba býti s nimi neustále.

- kdo chce na ně zapůsobit, musí umět každému ze svěřenců posloužit,

- ušlechtilý dobrý vztah musí mít ke všem členům, jinak jedním nevyřešeným vztahem se může zatížit vztah ke všem ostatním. Jestliže však vedoucí a v prvním případě je to otec a matka, nevedou život solidní, ale počítají s tím, že řadu zlovyků dítě nevidí, nehodnotí, nenásleduje, musí si pamatovat, že dítě dovede ze všech tvorů nejlépe a nejvěrněji napodobovat. Proto je třeba i v rodině dávat pečlivě pozor na oblékání, na hlasitost a způsob hovoru, na grimasy i na gesta, kterými dovedou jeden druhému odporovat. Žádný hovor, ať sebetišší nesmí obsahovat hrubá, nevlidná, urážlivá, popř. ošklivá slova.

Štěstí pro děti, jestliže jsou otec a matka pohybliví a ochotni kdykoliv být k dispozici tomu, co dítě v daném okamžiku považuje pro sebe za důležité. Přebírá-li po rodinném prostředí své svěřence z rodiny vychovatel, kněz, vůdce nebo rádce, nesmí vázat děti na sebe, ale upamatovává je ve všem na Boha. Opět musíme zdůrazňovat ono Janovo "člověk musí ztrácet svoji důležitost tam, kde chce pomáhat jinému výše". Důležitá je změna každého prostředí, ve kterém se pohybuje dítě i vychovatel, aby i pracovní bylo prostředí příjemné, přijatelné a neodpuzovalo něčím, co je proti zásadám etiky. Každé dítě snadno poznává, jestli rodičům nebo vychovatelům záleží na tom, jakým způsobem vnitřně i ve vnějších ohledech roste. Proto musí být s nimi neustále nebo co nejvíce, musí si dávat čas, protože dítě pozná, jestli je pro své vychovatele tím nejdůležitějším. Není na škodu, jestliže vychovatelé používají i slov Písma, která usměrňují jednání dětí stále stejným způsobem ke stejnému cíli.

Jak je to možné, že je slýchat často výmluvu - už nemám odvalu, ztratil jsem chuť, nebudu vám to stále opakovat. Proto nejdříve vychovatel musí, a to zdůrazňuji doopravdy musí - se řádně připravit. Proto na tomto místě bych rád opakoval onu povinnost připravovat se i na toto největší poslání v životě, dát život a usměrňovat ho směrem k cíli. Každým ušlechtilým skutkem rodiče neustále přikládají polínka do onoho ohníčku, ve kterém se děti budou moci hrát celý život. Velmi pomáhá společná modlitba. Je to ono sjednocování podle Písma - upnout se na jeden předmět, k jednomu cíli a potom s důvěrou nechávat, ať Bůh to zařídí, jak to vidí nejlepší. Možná, že v některých oblastech rádi vyjedou. Tvrdím však, že není dobré udělat ze svých družin, oddílů anebo souručenství církev výjezdovou, výletní, nakonec i poutní, kde se zavodí mnohdy s tím, kolik grilovaných kuřat dovede která družina spotřebovat. Snad pro pobavení citát biskupa Hloucha: "Nevěřím, že může být spasen ten, kdo jede ročně na víc než na tři poutě". Myslel tím jistě ono znevažování důležitosti setkání s posvátným Tajemstvím - většinou tajemstvím zjevení Matky Boží.

Nikdo neví všecko

Dobrý vychovatel se nebojí poradit se s jinými. Nebojí se přijmout na sebe ještě tento cizí kříž, protože starat se výchovně o děti, kterým jsme život nedali, je natolik zodpovědné, že znamená obtíž, která vždycky není připravena na naše ramena. Někdy to žene k onomu bludu, že chceme po dětech mnoho věcí najednou. Je dobrá zásada, že každý týden se má kontrolovat u dětí i u dospělých jeden krůček dopředu. Nepřetěžovat ani přespřílišnou zaměstnaností, i když budeme vždycky zdůrazňovat, že každý den musí obsahovat i určitou fyzickou námahu, ale může mnohost znamenat odvedení od onoho řádu, který upamatovává na Boha. Velká věc - jestli se dokáží podělit se vším, co družina anebo i vlastní děti prožívají radostného nebo i bolestného. Velkou brzdou nadšeného vychovatele je upadání do staromládeneckých úvah anebo způsobu života, stejně jako do pohodlnosti, tak jako u vychovatele je to možné, aby i matka v rodině zoctovatěla do podoby nenapodobitelné staré panny. Nepřehánět tedy vnější akce a dopřát odpočinku. Proto je působivější kratší zaujetí dětí a dětmi a častějšími setkáními, pokud možno družinovým systémem.

Velkou důležitost má rodinná pohoda. Může být rodinné prostředí sebeskromněji vybaveno, je třeba vytvořit atmosféru takovou, že se tam každý cítí dobře. Tato pohoda je tvořena vlídností muže a ženy, tedy otce a matky a nutně ji musí ozírat i děti. Tedy v žádném případě není možné, aby si hověli rodiče a hověli i svým způsobům, které někdy hraničí s požívačností, tím méně, aby děti byly svědky jejich volného vzájemného vztahu.

Každé dítě by se mělo cítit dobře ve svém koutku, se svým pracovním stolíkem, nad kterým mohou viset osobní symboly, značky anebo oblíbené předměty. V tomto prostředí musí být i oblíbený, a to jakýkoliv, hudební nástroj. Dnešní dítě je více rozptylováno mnohými hotovými záležitostmi jako

obrázkové časopisy, televize anebo hlučné zábavy. Z toho vyrůstají větší požadavky a jestliže dítě nevidí skromnost v užívání u svých rodičů nebo vychovatelů, dokáže velmi snadno napodobovat v tom, co jej bude v celém životě provázet jako nekázeň. Dnešní dítě je podrobováno větší úzkosti, setkává se s mnohou hrubostí v prostředí, kam zachází, je jistě neklidnější než dítě před 50 léty. Jistě se nemýlíme, když budeme bránit všemi možnými rozumnými důvody, aby děti nezačínaly tuze brzo navštěvovat diskotéky nebo místa hlučných zábav.

Podle zkušeností, jak děti později hodnotí nevyužitý čas výchovy, je vedme k tomu, aby se nezabývaly videoklipy, rockovou hudbou. Sami ať se cvičí ve zručnosti, kterou mohou využít svůj příští věk pozdějšího dětství a dospívání. Tedy i přemíra vyprávění i akcí, které znázorňují násilí a volný sex, nemá být ani jmenována v našich solidních rodinách. Každý týden musí přečíst aspoň malý spis, ale ukažme jim, co mají číst, ale též co si má z četby vybrat. Nejde to jenom zadat úkoly jako ve škole. Děti i rodiče nebo děti i vychovatel musí ve vzájemném porozumění využívat těch výtvarných děl, které jsou vloženy do různých spisů. Cítíme velmi naléhavě ono velké pozhánání početnější rodiny, kde je možno ve stejném čase získávat nejenom sledováním, ale i vzájemnou pomocí velkou řadu záležitostí, které obohacují vnitřní i vnější život našich svěřenců. Nikdy nám nesmí vadit, že je nás málo, kteří se formujeme podle určitého norem. Řekněme si vždycky - opravdu bychom nemohli docílit více? Co zmůže naše družina nebo náš oddíl? I v malém počtu je toho velmi mnoho a celá společnost se může podílet na tomto jenně získaném bohatství.

Přijímání do družiny

V životě každého z nás zůstávají některé okamžiky tak světlými, že dovedou vést i v dospělém věku. Jednou z takových krásných možností je i slavnostní přijímání do družiny. K tomuto bodu radím, aby byli všichni účastníci dobře připraveni formálně, tzn. ty požadavky, které na ně klademe, ať se týkají pořadových, kázně, modliteb, vystupování společného či osobního. Při dostatečném získání bodů je zařadíme do možných uchazečů o důstojnost služebníků oltáře. Nezáleží na tom, jestli jsou synci velmi anebo jenom trochu pohybliví, jestli dovedou jako skautíci, orli anebo členové sportovního klubu vyniknout nad ostatní. Zde máme požadavky tak typicky rozdílné od všech těchto organizací, že je nutno počítat ještě s jejich vnitřním klidem, tzn., že všichni ti, kdo už byli u svátosti, musí projevit i vřelý postoj v otázkách víry a duchovní praxe.

Hoši, kteří ještě jsou malí a nedošli do věku, aby mohli být považováni za natolik vyspělé, že je připustíme k svátostem, musí aspoň vědět, že středem celého našeho snažení je vystupování při mešní oběti. Velmi dobře se osvědčil způsob přijímání do družiny.

Všichni kandidáti, kteří přicházejí v úvahu, musí osobně před farností vyjádřit svoji chuť sloužit tak, aby byli ozdobou farní rodiny. Je velmi dobré, jestliže připravíme oběžníkem a instruktáží jejich rodiče a myslím, že není dobré a rozumné kohokoliv z nich vynechat, ale je zkontaktovat srdečným způsobem, zainteresovat na program, nikoliv jenom na nějaké ukázkové vystoupení, aby to nebudilo dojem, že se jedná jenom o další divadélko v jejich životě. Zde jde o víc. Jde o systém, který dostává své potvrzení právě splynutím s řádem, který dovoluje spoluvytvářet onu skvělou kulisu kolem oltáře. A to může být i váš hoch!

Po přípravě ve všech všedních formalitách, po účasti na svátosti smíření se hoši seřadí před kostelem nebo v sakristii, kde jim netrpíme žádné divokosti anebo tuze hlasitý hovor. Po jednom nastupují v řadě před oltář. Nejdříve prosloví každý z nich svoji dobrou vůli - "chci sloužit" a dostávají jednotlivé části oděvu, které jim kněz překládá na jedno, na druhé rameno (většinou jejich oblečení je ze dvou částí) a s improvizovanými slovy jim kněz připomíná stejně naléhavým způsobem jako při křtu: "Přijmi tento šat jako odznak služby pro Pána. Ať tě chrání od všeho, co by mohlo tvoji duši ohrozit zlem a připomínalo ti to nutnost být oděn ve stejném rouchu, které jsi přijal při svatém křtu". Přistoupí další a postupně, jak přijímají šat, po těchto slovech a podání ruky knězi, už oblečení, přijímají další odznaky - hořící svíci, sáhnou pravicí na konvičky, na mešní knihu, na lodičku s kadidlem a na kadidelnici, dotknou se kroupáče se svěcenou vodou, přežehnají se, nejlépe všichni najednou, s hlasitým "Sláva Otcí, i Synu, i Duchu svatému" a sborově prosloví - "Pane budeme ti dobrými služebníky. Ty si z nás učiň přátele".

Jen ne povrchnost!

Nezavádějme jakýkoliv formalismus. Nic nesmí být mezi hochy jen jakoby, či-li jen na oko. Všechno má mít hluboké odůvodnění, ale žádným tklivým tónem. Musí radostně a sportovně pochopit nejenom úkony, ale též i symboly. To potřebuje neustálou přítomnost starších a kněze. Nespoléhejme na to, že synci sami nahradí nepřítomného kněze. Netvořme z nich jenom ozdobný špalír, bylo by to málo. Je nutné zavést pravidelné půlhodinky a je dobré, když je budeme instruovat společnou mší svatou v sobotu a krátkými setkáními, ne v tuze velkém počtu - nejlépe členové vlastní farnosti, kde je možné nejenom sledovat jejich růst, ale též zvětšovat jejich znalosti. Týdně jim dávejme další rady, instrukce nebo aspoň průpovědky, aby se mohli cvičit vždy v něčem, co je pro ně v tuto chvíli nové, ale trvalé. Vedme je k tomu, aby od dětství brali na sebe část námahy. Snad jim stačí vysvětlení, že to budou oni, kdo budou doprovázet Spasitele po kamenité cestě Golgoty. Nebojme se přijímat hochy od čtyř let. Potřebují více péče, hlavně ohleduplnou dobrotu, zájem a stálou péči, ale ti nejmenší jsou nejdělejšími účastníky svatého úkonu. Na nich je vidět nejlépe všechny pokroky, které je

mají zdokonalit až k úplné samostatnosti služebníků.

Předpoklad pro čtyřleté:

- 1/ základní kázeň, mlčení v sakristii,
- 2/ na slovo poslechne staršího,
- 3/ nevrtil se u oltáře,
- 4/ své potřeby nevyřizuje při mši svaté, neodbíhá,
- 5/ dovede aspoň některou modlitbu opakovat,
- 6/ sám se oblékne, svlékne, uloží oblečení.

Tito nejmenší hoši dovedou být skutečnou radostí. Proto je třeba spolupracovat úzce s jejich rodiči. Každý z rodičů, jestliže pozná, že jejich synci jsou zahrnováni ohleduplností kněze anebo ještě někoho ze starších spoluslužebníků, bude usilovat o to, aby podporoval tyto zjednodušující snahy.

Předpoklad pro pěti až sedmileté:

- 1/ už umí nazpaměť Otčenáš a modlitbu před a po mši sv.,
- 2/ vidí nepořádek kolem kostela a likviduje ho,
- 3/ nedá se napomínat v sakristii a modlí se s věřícími před obřady sv. růžencem,
- 4/ je dochvilný (pět minut před začátkem),
- 5/ v sakristii se nebaví.

Předpoklad pro 8 - 11 leté:

- 1/ stává se malým pomocníkem, pomáhá staršímu připravovat věci k oltáři,
- 2/ dostrojuje nejmladší,
- 3/ měsíčně svátost pokání,
- 4/ učí se zacházet s magnetofonem.

Předpoklad pro 12 - 14 leté: (tyto hochy nazýváme pomocníky farnosti):

- 1/ je naprosto samostatný,
- 2/ doma pravidelně cvičí, otužuje se, cvičí dýchání, pohled do bodu - koncentrace, výdrž v běhání, nebojí se studené vody, v zimě 10 metrů přeběhne po sněhu,
- 3/ denně kontroluje dobrou náladu,
- 4/ poprosí, aby jej uvedli do umění vařit jednoduchá jídla, péct buchty, zhotovovat a vařit knedlíky,
- 5/ sám si spraví jízdní kolo,
- 6/ ovládá všechny důležité modlitby,
- 7/ zná aspoň dvě písně - všechny sloky zpaměti,
- 8/ přivede jednoho kamaráda.

Kostelní klan

Kdo se z našich hochů zařadí do skupiny KK, tzn. kostelní klan, musí na sebe vzít i určité povinnosti, které z něho mají vychovat vůdčí postavu pro ty, kdo přijdou za ním. Mezi sebou se mohou považovat 14-15-tiletí hoši za staršiny před těmi nejmladšími, ještě ve vydání fazolovém, a jim mají znamenat nejenom oporu, ale též nejnужnější instruktory. Aby dostáli všem těm povinnostem, které na ně klademe, požadujeme následující:

- pravidelnou výchovně pracovní péči,
- při každém týdenním setkání aspoň kousek práce se společenským zaměřením,
- každý týden kontrola duchovního růstu a chvála ve zdokonalení v rukodělných dovednostech,
- povzbuzení pro službu jiným (vedená přesná evidence)

Nutnosti, kterým se nesmí vyhnout:

- v neděli vždy na mši svaté,
- ve všední den aspoň jednou,
- dobrý skutek denně,
- při setkání na vedení na společný úmysl v modlitbě (kde jsou dva nebo tři...)

"Jste to, co nyní předvádíte? Ne to, co já si myslím, že z vás udělám". Proto žádný instruktor a ani vlastní rodiče nemohou přistřihovat svého svěřence podle našeho budoucího pohledu na ně. Zadání úkolu je vždycky projevem důvěry. Nejenom slovně se s nimi sjednocujeme, ale akčně spolupracujeme. Nikdy, ani před sourozenci, nemáme připomínat nešikovnosti ani žádnou jinou negaci z jejich vystupování.

Převaha vedoucího může spočívat jenom v jeho mravní úrovni, tedy na příkladu, který dává. Nebojme se sklonit se na dětskou úroveň.

Jestliže je dělíme na šídlo, záčka, pomocníčka, apoštola, tedy všechno má svá specifika, která musí být naplňována a to u každého a vždy. Za žádnou cenu si nezvykneme mít zvlášť oblíbence a ty, které za každou maličkost sekýrujem.

Moudrý učí

Pro získávání spolupracovníků dává Dave Stone následující pravidla:

- 1/ já to udělám a ty se budeš dívat,
- 2/ já to udělám a ty to uděláš se mnou,
- 3/ ty to uděláš, já se budu dívat a pomohu ti,
- 4/ ty to uděláš a já si budu dělat něco jiného.

Nikdy žádné velké skupiny. Je nutný osobní kontakt a to s každým.

Úkoly nemají být sborové, ale osobní.

I služby v kostele, v sakristii, na farním dvoře - každý týden obměňovat.

Vedme rozumně osobně všechny své svěřence, aby ať jdou kamkoliv, svolávali požehnání tichou modlitbou na všechny, které budou potkávat. Ať se jiní starají, odkud přichází úlevy anebo Boží dobrodiní. Pokračuj jen po krůčkách, stačí malé žabí přískoky, než velká salta mortale.

Ať každý získává spolupracovníky pro společný úkol mezi svými nejbližšími, myslím tím prověřenými přáteli. Všechny prostředky, které máme k dispozici, ať slouží bez rozdílu všem.

Nyní můžeme považovat za náš pracovní prostor sakristii, popř. místnost, která bezprostředně přiléhá k liturgickému prostoru. Výzdoba i vybavení musí mít v každém případě takový ráz, aby nebylo pochyb o centrální myšlence a tou musí být, jak sv. Pavel připomíná, Kristus, a to ukřižovaný. Místnost vybavená křížem, popř. patron hochů - ať je to sv. Tarzicius, Don Bosko nebo sv. František Saleský nebo některý ze sympatických veselých svatých. Už pohled na ústřední stěnu má hochy povzbudit k soustředěno

sti. Na viditelném místě má být zarámována modlitba, kterou hoši odřikávají před tím, než jdou do kostelního prostoru, stejně tak druhá modlitba, která uzavírá jejich liturgickou službu. Není na škodu, když se tyto modlitby během roku několikrát střídají. Co je důležité, aby se hoši připravili modlitbou na ústřední obřad a neodcházel nikdy bez díkučinění. Dá se od toho snadno navázat na praxi v rodině, kde též se nic nemá přijímat bez prosby, bez díků, tím méně ještě bez ochotné nabídky osobní služby.

Máme-li všechny hochy pohromadě, tedy ve větším počtu, není na škodu, když jeden předřikává a ostatní jako chór odpovídají nebo je rozumné, jestliže kněz spolu s nimi odřikává ty modlitby, které je mají soustřeďovat. Dbejme přitom, aby už i ti nejmenší od znamení kříže před začátkem až po druhé znamení v závěru, všechno dělali takovým způsobem, který jim zůstává pro celý jejich život. Je docela rozumné, jestliže pro každou důležitou dobu církevního roku má i tato modlitba svůj osobní ráz. Dávám aspoň několik myšlenek, které by mohly vést k samostatné modlitbě v různých dobách církevního roku.

Advent:

Před začátkem adventní doby neopomeňme vysvětlit alespoň základní pojmy tohoto období posvátného čekání na Vykupitele. Můžeme uvést třeba touto myšlenkou přede mší svatou:

"Pane Ježíši, i když je venku chladno a tma, jsme ochotni stát ve službě u posvátného obřadu mše svaté. Stejně bylo temno a v duších lidí, chlad, když jsi Ty přišel na svět. Ale dnes je i v tolika našich rodinách stejně pusto, kde nejsi Ty. Buď s námi, pojď s námi všude tam, kde se budeme pohybovat a dnešní službu nám připočti jako přípravu na Tvé narození. Naše služba ke Tvé větší cti".

Po mši svaté:

"Pane, advent je velmi důležitá doba a my chceme využít každý den ke svému posvěcení, ale též i k radostem všech, ke kterým se vracíme. Byli jsme Ti velmi blízko. Oplat' nám tuto naši službu tím, že Ty s námi zůstaneš ve stejné blízkosti. Vypros nám u své Matky milost, abychom radostně očekávali závěr adventní doby".

Vánoce:

Přede mší svatou:

"Pane Ježíši, Tys byl stejným dítětem, jako jsme my. Chceme na to celé vánoce myslet. Proto Ti chceme sloužit s velkým zaujetím, dokázat podobnou službou jako Ti prokazovala Tvá nejsvětější Matka a sv. Josef. Chceme být tak čilí jako pastýři anebo mudrci, kteří s touhou hledali Tvoji blízkost. Jsi dítětem, které nám má vždy připomínat nutnost zůstat v dětství Božím neustále. Ať všichni poznají, s jakou vážností bereme svou službu u Tvých jeslí".

Po mši svaté:

"Pane, Tys přišel na svět, když ses stal člověkem, abys nás učinil dětmi Božími. Svatým křtem jsme se stali Tvými, Ty nám ale pomáhej, abychom nikdy nebyli lhostejní k tomuto velkému tajemství v

nás. Jako děti nechceme zůstat nedospělí, nýbrž s přibývajícimi léty a službou u Tvého oltáře chceme růst, abys nás musel mít rád".

Postní doba:

Přede mší svatou:

"Pane, v této posvátné postní době chci lépe nejenom ministrovat, ale všechno dokonaleji zvládat než v jiné době. Umiňuji si, že tuto letošní svatopostní dobu prožiji soustředěně a ochotně budu každému pomáhat, abych se podobal Šimonovi, který Ti kříž nadlehčoval. Každý prostor, ve kterém se budu pohybovat, ať je svědkem, že jdu za Tebou s úctou až na horu Golgotu".

Po mši svaté:

"Pane, skončili jsme onu službu ke Tvé cti. Všichni, ať jsou to rodiče, učitelé i ostatní děti, nechť poznají, že jsme Ti stáli blízko v těch okamžicích, kdys vláčel za nás kříž. Chceme věnovat kus svého dne, aby se z nás stali opravdu stateční mužové. Pane, pomáhej nám k potřebné statečnosti".

Velikonoce:

Přede mší svatou:

"Pane, v tuto radostnou velikonoční dobu i my pocítujeme velkou radost z toho, že jsi vstal z mrtvých a pomohl lidstvu překonat smrt hříchů. I my chceme v sobě překonávat všechnu zlobu i to, co je nízké a řídit se Tvým příkladem. I my chceme sloužit s větším zaujetím a radostí. Tuto radost nás nauč dělit se všemi".

Po mši svaté:

"Pane, provázej nás tento den, jako jsi provázel apoštoly celých čtyřicet dní po Tvém zmrtvýchvstání. Uč nás dobrotě, vytrvalosti i věrnosti ve slovu, abychom přinášeli všude pokoj a radost. Potřebujeme neustále vědomí, že jsi s námi, jako jsi doprovázel dva učedníky do Emmauz, abychom se stali opravdovými bojovníky pro Tvé království mezi námi. Dej nám odvahu, abychom i my mohli zvěstovat jiným onu radostnou zprávu o Tvém zmrtvýchvstání".

Po seslání Ducha svatého:

Přede mší svatou:

"Pane Ježíši, stojíme v době, kdy se má osvědčovat naše víra. Tím, že ses stal člověkem, jsi i naším bratrem a vysvobodil jsi nás z nejistoty svým zmrtvýchvstáním. Nyní nám dáváš podíl na oné moudrosti, kterou přináší Duch svatý. Náš přístup ke všem Tvým tajemstvím v domě Božím Ti dokáže, že Ti chceme opravdu sloužit všude za všech okolností".

Po mši svaté:

"Pane, sloužili jsme Ti dnes se stejným sebevědomím jako apoštolové, kteří v moudrosti Ducha svatého hlásali všechna tajemství, která jsi jim předal. Učiň i z nás odvážné, statečné muže, abychom mohli i všem svým kamarádům, přátelům a známým s celým svým životem pomáhat k dobrému. Všichni svatí andělové vezměte nás do své družiny věrných služebníků".

I/ V mezidobí:

Přede mší svatou:

"Pane, jestliže na našich polích všechno dozrává, nauč nás čekat na splnění všech našich tužeb, jak čekají na úrodu i naši hospodáři. Chceme stejně zářit u Tvého oltáře jako sluníčko, které rozehřívá a posiluje k životu celou naši přírodu. Dej nám vědomí, že záleží na každém jednotlivci z nás. Ať jsme vždycky na tom místě, kde Ty nás potřebuješ".

Po mši svaté:

"Pane Ježíši Kriste, prosíme Tě po této čestné službě u Tvého oltáře, abys pohlédl na naši družinu a vybral si z nás všechny, kdo by mohli zastávat u oltáře tuto vznešenou službu. Chceme být Tvými dělníky při pořádání věčné žně. Dej, ať zůstáváme stále věrní, odvážní ve všem, co je naší povinností. Ať jsme vzorovi pro všechny, kdo nás pozorují. Pomáhej našemu růstu, ať nikdy nezapomínáme, že je to naše čest nejenom Ti sloužit, ale bojovat o víru i chránit ji v sobě i v jiných".

II/ V mezidobí:

Přede mší svatou:

"Pane, děkujeme Ti, že můžeme sloužit u oltáře, kde se koná nejsvětější Oběť - mše svatá. I když si to nezasloužíme, Ty nás voláš. Zbav nás pochyb a povrchností, půjdeme za Tebou do večeřadla, ale též na Kalvárii. Pomoz nám, ať tak zbožně sloužíme, aby Tě všichni měli rádi. Jdeme za Tebou".

Po mši svaté:

"Pane Ježíši, jsme Ti vděční, že jsme mohli sloužit u oltáře, kde se konala Nejsvětější Oběť. Věříme, že jsi přítomen ve způsobách chleba a vína. Ved' nás tak, ať všem dokazujeme, že Tě máme rádi. Všechnu svou službu budeme vykonávat poctivě a všem dělat radost. Buď s námi".

Tímto nebo podobným způsobem je možné vyvolat u všech jednotlivců našich malých služebníků onu spolupráci, kdy si každý z nich, a to s velkou láskou, připraví podobné modlitby sám. Vedme je k takové samostatnosti, abychom měli jistotu, že jejich volný čas je naplněn, ať jej prožívají kdekoliv a v jakýchkoliv okolnostech, jejich neustálou snahou být skutečnými dárci radosti.

Chvilé nebo dny soustředění

Každý, kdo třeba sebekratší dobu pracoval s mládeží ví, jak je to důležité, aby stejně smýšlející hoši nebo dívčiny byli čas od času zváni ke společným akcím. Nesmí to být jenom sdružení kytarové, sportovní nebo jednoduše shluk, který utíká z domovů. Každou příležitost, kdy mohou být s námi, mají oni sami považovat nejenom za výhodu, ale za dar a milost a to, co jim má zůstat jako poslední dojem z každého setkání, je radost, že se bude tato příležitost v nejkratší době zase opakovat. Neuberu ani jednu hlásku z oné jistoty, že to musí být naši synci, kteří vyrostou v muže nadějně, statečně, silné, neochvějně věrné ve víře. Ale k tomu musí mít prostor a okolnosti uspořádané tak, aby měli nejenom kolbiště pro své zápasy, tedy ne jedno pískoviště pro deset paneláků, ale prostor, který je celý k jejich dispozici, ovšem pod solidním vedením a to vždycky. Tak jak žádáme poctivost jejich služby u oltáře, tak naši synci musí být čerství, i třeba rošťáci, ale s milostí Boží ve vlastních očích. Proto je pro nás zásadně důležité mít vedoucího, nejlépe, může-li to být kněz. Musí mít pro ně čas a širší srdce. Nepovažujeme za nevhodné jim nabídnout i občerstvení, ale v našem případě se velmi osvědčuje celá desetiletí jako součást jejich setkání i příprava všeho, co bude požadovat i jejich stolování. I když ne ve všem, ale ty základní přípravné práce mohou pochopit už i začínající školáci. Slavnostní mše svatá, při které spolupůsobí všichni, kdo mohou, dá víc jejich výchově a sebevýchově než sebedelší vysedávání v různých školeních anebo ve velkých shromážděních, kde se domníváme, že počtem vyřešíme prázdnotu duší. Tedy prostor, který mohou ovládnout.

a/ Pro občasná setkání, pro malé kurzíky, je důležité vyvolit vhodné místo. Je nejlépe, je-li to v místě jejich služby, aby nebylo ono očichávání prostoru ztrátou času. Čím blíže je prostor, ve kterém k nim můžeme hovořit anebo s nimi provozovat jakoukoliv praxi, kostelu, ve kterém slouží, tím je účinnější i začátek - tedy od oslovení až po naplňování jejich paměti tím, co považujeme za důležité bez ztráty času, se zájmem, ihned a naplno. Ten, kdo hovoří, musí být viditelný pro všechny. Netrpme žádné překřikování, přecházení nebo posedávání na klíně. Všichni musí mít své místo, které jim zůstává určeno pro celou dobu setkání. Pro menší příležitosti a delší dobu působení považují za vyzkoušené nemít víc než 12 - 15 synků nebo dívek. V žádném případě není rozumné mít jich třeba 50. Nedají se kázeňsky zvládnout, tím méně ještě působit na ně tak, že odejdou přesvědčení těmi pravdami, které jim předkládáme.

b/ Program je stejně důležitý jako místo setkání. Každou čtvrt hodinu musíme mít připravenou, naplánovanou a to s velkou pečlivostí, nejlépe s pomocí schématu, které vytváříme na počítači, který je k dispozici vedoucímu. Je lépe jim něco dát do rukou, protože i studenti, tzn. i naši starší hoši, nejsou vedeni většinou ve školách k abstraktnímu domýšlení problémů a jejich řešení.

c/ Vedoucí, řečník nebo kazatel musí doslova dokázat zaujmout a to všechny. Proto tvrdím, že je důležité zbavit rušitele jejich možnosti zasahovat do rozhovoru nějakým neukázněným způsobem. Není potřebné dávat řečníky ozdobené různými hodnotami, to na naše hochy nepůsobí, spíše je to rozladuje a vynucuje si to řadu vtípů. Zde musí být skutečný otec, který je nejenom chápe, ale chce je mít rád.

d/ Větší počet hochů rozdělíme do družin. Systém skautský je nejlépe propacovanou praxí pro práci s mládeží. Tedy jeden vedoucí pro 4 - 5 družin a každá družina má být zvládána jedním rádcem, který je nejvýhodněji šestý v dané družině. Tím se snadněji zvládne i kázeň i program. Při družinovém rozdělení můžeme přesněji dělit i podle věku a zájmu.

e/ Pro větší družinu musí být ze starších vytvořen kádr vedoucích, s nimiž před začátkem akce se domluví všechny podrobnosti.

f/ Není rozumný kazatelský přístup, tón, v žádném případě tvrdost, kterou vyžadují některé příležitosti v kostele. Je užitečná spolupráce účastníků tím, že jim dáváme příležitost k otázkám i k odpovědím. Pokud můžeme, používejme i symboly, kresby nebo předměty, které jim oživí naše přednášky.

g/ Při našich setkáních nechejme oblečení praktické, sportovní, volné.

Šikovnost v nutných věcech

I přípravu společného pohoštění nepovažujeme jenom za ryzí zvláštnost. Jde o dovednost, kterou mohou děti okamžitě nastartovat svoji pomocí rodičům. Umět základní věci z kuchařiny považují za dobrý start do jakéhokoliv společného podniku (tábory). Upéci buchty, uvařit knedlíky nebo připravit několikerým způsobem brambory není žádná věda, kde by museli zvláštním způsobem hartusit vedoucí k mladé družině. Pro nás je to věc zcela jednoduchá, potřebná, tedy nutná. Stavíme na tom jako na umění využívat volný čas. Není na škodu, když to umějí kluci i dcery. A v těchto našich setkáních je to o to působivější, že oni hrdě prohlašují - my to dokážeme též.

Za zcela samozřejmé anebo ještě nutnější musíme vidět úklid ve všech jeho podobách, kdy nikdo nesmí odejít bez toho, že by za sebou neudělal pořádek, ať je to s nádobím, s koberci anebo obutím. Tyto záležitosti tak nízkého řádu pomáhají budovat řád pro celý život a my nesmíme ani v těchto příležitostech povolovat tam, kde vidíme, že i mezi těmi, kdo už jsou jakoby naši, přicházejí jako chytráci, kteří využijí, ale nepřiloží ruku k dílu. Nesmí nám vadit ani některá věta jejich rodičů, kdy považují za výhodné poslat je k nám, protože doma budou mít méně práce. To je ale nízký důvod ke spolupráci s námi.

To je naše metoda pro častější setkání, která netrvají déle než čtyři hodiny a berou v úvahu většinou místní děti. Pokud se jedná o celodenní anebo dvoudenní setkání, je třeba zcela jiným způsobem přistupovat k požadavkům i speciálním způsobem k jejich vyplnění. V každém případě je dobrovolná kázeň a poslušnost vlastností, která musí ovládnout celý kolektiv. Neupadněme nikdy do bludu mít jich hodně a přitom se domnívat, že jsme jim něco osobně jako bohatství mohli nabídnout. Většina i našich dobrých zásad v těchto případech jde nad hlavy anebo pod stůl.

Odměna nebo trest?

Důležitá otázka vedení jakéhokoliv souručenství je náš vztah k odměnám nebo k trestům. Žádný z našich hochů, a to si můžeme prověřovat každý den, nesnese, abychom jej vyznamenávali za něco, co si nezaslouží anebo není pravda. Jestliže však některý z našich hochů něco zavinil nebo nějakou nešikovností zničil, je to samozřejmě věc a to téměř u všech, že se pravdivě přihlásí. I mezi nimi už mohou být křivé postavy anebo některý velmi chytrý, kdy jeho pokřivený charakter je zaviněn nesolidním vedením v rodině. Budme bdělí, aby toto ovoce nemohli používat i jiní. Každý z hochů, tak jak jsme je vyzpozovali, až na velmi malé výjimky, touží víc než po pohodlí po tom, aby se mohl předvést, co dokáže. Proto není potřebné, abychom odměňovali více než pochvalou i jeho účast i ve všední dny nebo při příležitostech, kdy okázalost není uskutečnitelná. Jako velkou nespravedlnost však pociťuje každý z našich hochů, jestliže vidí nadbíhání anebo protěžování někoho ze svých kamarádů, které není spravedlivé. Je důležité ustavit určité stupně ve službě u oltáře, abychom se vyhnuli i negativnímu hodnocení, ale též zbytečnému hněvu, který zapříčiňují rodilí nešikové, kteří se však tlačí ke každé akci, kterou podle svých možností pokazí. Spolehlivý služebník je též poslušný. Nečeká na odměnu, nevyhýbá se pokárání, když si je zaslouží. Tím se stává u hochů všechno zcela novým a je to o to toužebněji vykonáváno, oč méně okázale vyzvedáváme jeho šikovnost. Zavést určité stupně považují za správné i za nutné, aby se vyzvedla též důležitost služby oltáře. Je však zbytečné podle našich zkušeností vymýšlet nové odznaky. Zde stačí, když se podívá hezky rovně do očí svému duchovnímu a podá mužným způsobem ruku. Tento pohled je výmluvnější než všechny formality, kterými tolikrát trpí ještě i církve.

Služba u oltáře nesmí být považována jenom za věc raného dětství. Zde mají největší vinu vlastní rodiče a příbuzní, kteří udělají všechno pro to, aby jejich dítě bylo viděno, aby se mohlo ukázat, ale v nejmenším nedokáží důsledností výchovy to, co považujeme za ukazatele živější víry - poslat je třeba o čtvrt hodiny dříve anebo včas k nedělním bohoslužbám. V přítomné době je velmi nesnadné najít způsob, jak vyzvednout účast při všedních bohoslužbách bez konfliktních střetů s rodinami.

Pohled na službu našich hochů

1/ Je možné postavit vycvičené, inteligentní, věkově starší hochy k oltáři a nevšímá si nikoho z těch, kdo podle starších zvyklostí nedosáhli ještě věku, kdy se přistupuje k prvnímu svatému přijímání, tedy 8 - 10 let. Pochybuji, že tato metoda je nesprávnější. Snad napohled je možná řada našich služebníků ukázněnější a působivější. Pro nás však zůstává, i když jenom skryta, velká touha od prvních okamžiků setkání s námi, formovat všechny možné jednotlivce do té míry dostředně k oltáři, že počítáme s každým z nich jako možným služebníkem evangelia a Božího chleba. Chceme-li zachytit hochy ještě s ryzí, čistou duší, pak nesmíme otálet. Musíme v každém okamžiku, kdy projeví chuť být s námi, vzít ho do vřelé optimistické společnosti. V nás musí najít druhého tátu, který nejenom pochopí, ale dovede všechno vysvětlit takovým způsobem, že nás považuje za osobnost, která mu zůstává vzorem a to od svých prvních setkáních s námi.

2/ Celý výcvik, ať se ubírá vnější cestou (skoro tělocvičnou), stejně jako péči o duši bereme s onou jistotou, kterou od začátku budeme pěstít k oné dokonalosti, ve které člověk cítí "já a můj Bůh". Jemná statečnost, ohleduplnost, ochota a čistotnost začíná již od prvních společných krůčků v našem společenství. Je tedy správné heslo: "od stolu oltářního, tedy obětního ke stolu rodinnému". Tím se dojde až ke kořenům lidské povahy u každého jednotlivce. Počítejme však s tím, že jediné v nenápadné spolupráci s rodiči. Jestliže bychom měli však bojovat s rodiči o zásady, budeme těmi, kdo většinou prohrají.

Chyby, které se projevují při příchodu nových synků, jsou většinou nechut' ke sdílení svých pocitů, pasivita ve všech úkonech a obavy ze samostatnosti, které si přináší hoch z vlastního domova. Nepustí dítě k ničemu, co by si mohlo vyzkoušet a kde by mohlo prožívat onu první radost - "já to umím, podařilo se mi to". Všechny opravdové lidské dravce držíme stranou. Toto nebezpečí vyvstává vždy, jestliže se do našeho společenství dostanou děti, které jsou bezohledné až drzé, jak se to ukazuje ve všech případech, kde se věnujeme barevným dětem, které většinou strhávají celou ohleduplnost na sebe. Tam je třeba taktu, ale i rozhodnosti vedoucího.

Nejsem proti mít přehled v hodnostních družinách, v sakristii a před oltářem. Nepovažují však za dobré podporovat onu soutěživost obvyklým spolkovým způsobem, tedy odměňováním různými odznaky, snad některý obrázek ochránců dětí je přijatelný, ale nepřehánějme to i s dobře vymyšlenými dary. Hoch musí poznávat, že je jedním hlasem před Nejvyšším, hlasem, který chce být slyšen. Proto i každé slovíčko, které promlouvají, musí být přijatelně srozumitelné a to pro všechny stupně. Proto odmítám pěstování tzv. bodrého ducha v sakristii, kde se syni nezávisle vybavují o všech možných zábavách a předmětech jako někde na pastvině. Pro zvláštní úkoly je třeba zvláštním způsobem oslovovat a věnovat se dospívajícím po způsobu našeho Spasitele, který vychovával všechny, jakýmsi komunálním způsobem všechny udržoval v pozorném střehu, ale ke svým speciálním posláním se věnoval zvláště několika apoštolům.

Starý a mladý svět

Pro nás pro všechny, kdo se jakýmkoliv způsobem snažíme dostat do podvědomí nejmladší generace, se jeví o mnoho jednodušší hovořit o věcech, které jsou krásné, povzbudivé a tím se snažit strhnout své svěřence k úkolům, které je přivádějí k větší dokonalosti. I naše setkání, i když netrvá ani hodinu, musí být strhující svojí tematikou i svým provedením. Dobré vzory můžeme odzírat z dobře vedených skautských družin a oddílů. Naše týdenní hodina nesmí být jenom hodinou školní, protože škola většinou každému hochovi znamená dlouhou chvíli a ono bezmezné nucení - "musím". Naše hodiny setkání nejsou jenom instruktivní v náboženství - podobaly by se vyučování katechézí, nejsou též jenom zkouškou obřadů, kde bychom tvrdším způsobem vynucovali přesné odřikávání modliteb a formulí. Každé toto setkání je skutečnou pracovní společenskou příležitostí, kde naši nejmladší aktivní křesťané nejenom získávají, ale též mají právo se projevovat svobodně. Je to samozřejmé, že si nedovedeme představit žádné setkání bez třeba nepatrného pracovního nasazení. Zde se ztrácí ono "musíš" a propracováváme "Pane, já chci".

Jen ne zevšednit!

Bylo by velkou ostudou pro všechny hochy jednotlivě i vcelku, kdyby považovali službu u oltáře jenom za mechanickou povinnost bez porozumění a bez zaujetí. Žádnou modlitbu nesmí jenom bezmyšlenkově odříkat, mají ji rozumět aspoň myšlenkově, když ne každému slovu. Víme přesně, proč probíhá liturgický obřad tímto způsobem a ne jinak. Je to pro nás velká čest, vyznamenání, že to můžeme být my, kdo neseme k oltáři chléb i víno, že je smíme podávat knězi, kterému odpovídáme jasným hlasem "I s duchem tvým", tzn. má být s knězem, kterému my můžeme přísluhoval. Hoši se naučí znát i farní společenství utváření jednotlivých aktivních okruhů nositelů aktivity farnosti. Velmi brzy se považují za nutné ohnívko z onoho řetězu, který je upevněn v jejich farním kostele a spojuje je s knězem, představitelem děkanství, s biskupem, se sv. Otcem. Hoši dokáží prožívat jednotlivé části církevního roku a jsou aktivními spolupracovníky při instruktáži všech ostatních dětí, které stojí opodál. Potřebuje to ovšem znatelný rozdíl mezi obyčejnými dospělými laiky ve farnosti a mezi knězem. On zkrátka musí být jiný, i když vystupování nesmí mít jiné než jako nejlepší přítel, přece jenom je třeba zachovávat onen odstup, který nedovolí hrubosti k tomuto nepoznanému bratrovi. A jestliže osloví své malé spolupracovníky "bráskové", zní to jako vyznamenání, kterým už tyto malé služebníčky povyšuje do své Boží rodiny. Jestliže něco slíbí, všichni vědí, že to splní, jestliže podává ruku, je to tak, jako kdyby jim podával ruku už v dospělosti a dává důraz na to, že je potřebí slovo držet. Nesmí však nikdo z hochů chtít, aby nevybuchl, jestliže nezachovávají disciplínu, kázeň a jsou velmi rozvázáni ve svém počínání v sakristii, zatím co se před oltářem věřící lid modlí. S velkou péčí pozoruje, na koho se může z hochů zcela spolehnout. Nikoho neosloví jako nepotřebného. Nikoho nepeskuje veřejně. Všechno je třeba vysvětlovat bez zaujetí a bez vzrušení. Chceme sloužit Pánu Bohu. Jak ale vypadá naše služba, když my se na ni nepřipravujeme a jsme nejenom rozptýlení, ale rozhádání, rozjívění jako kluci, kteří se dohadují po vyučování?

Nepřichází v úvahu, aby se spoléhal na někoho, kdo mu donáší. Musíme se mít všichni vzájemně rádi, tzn. předcházet všemu, co by mohlo vrhnout jenom stín na kohokoliv z družiny. Zkusme hochům vyložit jejich posvátnou službu jako světlo, které se zapaluje při slavnostních příležitostech. Je povzbudivé, jestliže kněz neopomene spolu s nimi ve Jménu Božím každé setkání začínat. Zde musí stačit jenom otázka: "ještě nedáváte pozor"? a dbá na to, aby se nikdo neurážel, když se začne ještě jednou. Dobré musíme být hotovi opakovat třeba víckrát, jen aby ukázalo skutečný vztah ke službě i k životu. Dostáváme-li úlohu, musíme ji poctivě vyplnit. Nyní je našim posláním a úlohou předstoupit jako zástupci farnosti před farnost i před Boha. Všechny prožitky se stávají skutečností bez jakékoliv grimasy, která by znamenala ztrátu kázně, ale s radostí, protože předstupujeme před Boha, který nám znamená radost.

Dříve, než budeme hochům vysvětlovat všechny důležitosti a zvláštnosti liturgického oděvu, potřebných předmětů a chování při různých úkonech při udílení svátostí nebo jiných důležitých úkonech, je dobré, když jim řekneme vždycky aspoň několik slov, které mají být tvarovány podle liturgického období. Snad několik nápadů, jakým způsobem se k nim obracet:

Nešťastná metoda, jestliže se pokouší kněz anebo vedoucí našich synků je docela hovorem udolat. Nejlépe je používat výrazné myšlenky z Písma svatého. Je to Slovo Boží a je důležité, aby si naši malí služebníci osvojili chápání církevního roku. Podle něho jsou též myšlenky z četby Písma svatého rozděleny a nabízeny. Zvláštní péči potřebuje příprava četby pro nejvýznamnější svátky církve. Podávám jen několik myšlenek k důležitým nedělím a svátkům církevního roku. Je nejlepší, jestliže každý z pracovníků podle stavu družin a úrovně farnosti vybírá a nabízí myšlenky z Písma svatého. Podotýkám, že by bylo bláhové chtít přesvědčovat své posluchače, kdyby nejdříve kněz sám nebyl přesvědčen naléhavostí myšlenek, které chce nabízet jiným.

Jen několik slov

1. adventní neděle:

"Odložme věci temnoty a oblečme se v Pána Ježíše Krista". Použijme hovorového způsobu a otázkami vyprovokujme doslova spolupráci svých posluchačů. Proč obléká kněz při náboženských úkonech posvěcená liturgická roucha? Proč kněz říká důležité modlitby při oblékání jednotlivých částí liturgického oděvu? Předložme k tomuto účelu zmíněné modlitby všem hochům. Ať se podívají do textů a zamyslí se chvíli. Posvěcený kněz představuje při liturgickém úkonu samotného Krista. Není jenom hercem, který by v královském rouchu představoval krále věků, ale silou posvěcení žehná a proměňuje všechno v Boží skutečnost. Ptejme se proč ministrant bere na sebe slavnostní oděv? Na znamení toho, že svojí službou podepírá velekněze - Ježíše Krista. Je služebníkem Kristovým. Tak jako uniforma označuje vojáka, který nasazuje svůj život za vlast, tak oděv ministranta ukazuje před celým lidem, že je zvláštním služebníkem Kristovým. To si představuje apoštol, jestliže žádá, aby se oblékl v Krista. Šat je ale tuze málo, jestliže by duše nebyla oděna v Krista, kdyby byla bez milosti posvěcující. Považujme každou takovou účast za obcházení služebních povinností. Patřím Kristu, tzn. vnitřně jsem s ním zajedno, stojím v tvrdém nepřátelství ke hříchu, protože ten, kdo si nedovede odříct zjevný hřích, patří ne Kristu, ale ďáblu. Jestliže začíná nový církevní rok, zamysleme se co máme odložit a jakým způsobem se máme odívat dobrými skutky a kterými, abychom se připodobnili Kristu.

2. adventní neděle:

"Posílám svého služebníka před tebou, aby ti připravil cestu". Svátý Jan Křtitel byl ukazatelem cesty ke Kristu. Stejně tak otvírá ministrant, který jde před knězem, cestu pro všechny ostatní tím, že slouží před celou farností a upozorňuje při liturgii tím, že stává, žehná se, uklání hlavu, podává konvičky anebo knihy. Každý, kdo chce vystupovat jako zvěstovatel, jako posel, musí mít sebevědomí, že to nečiní ze své vlastní moci. Žádný rozmazlený, pohodlný, líný hoch nemá právo, aby nosil toto jméno.

Nebyl by ani rákosem, který je zmitán, ale byl by páchnoucím jezírkem, které by jenom varovalo před pokračováním na cestě jiné. "Jak to tedy stojí s tebou hochu? Co děláš v adventě navíc? Komu ze svých blízkých ukazuješ cestu ke Kristu?"

3. adventní neděle:

"Uprostřed vás stojí ten, kterého neznáte". Je to pravda i o našich ministrantech, že neznají Krista, který je mezi nimi? Ale podle čeho poznají naši věřící, že jsi služebníkem oltáře? Jak vyhlížejí tvoje skutky mezi ostatními, jaké užíváš výrazy, jaká je tvoje ochota pomáhat jiným? Poznají tě, i když nemáš na sobě slavnostní ministrantský oděv, že jsi vybrán ke službě oltáře? Anebo stačí, když odložíš tento oděv a nikdo nepozná, jaká je náplň tvé služby. Jak jednáš s kamarády a jak mezi dospělými?

Kdykoliv přijdeš do chrámu, musíš cítit, že Kristus je s tebou. Proto tvé chování, důstojný krok, tichý hlas, kterým šeptáš jen to nejnutnější ke svému knězi anebo vedoucímu, řádné přežehnání a pokleknutí přecházíš-li před svatostánkem, a v jiných záležitostech musí každý neomylně poznat, že se setkává s někým, kdo ví o své vznešené službě, protože mezi námi je Kristus. Kdo chce být opravdovým služebníkem, pro toho je to jisté, že je to Kristus, který je nejenom mezi, ale že je středem celého snažení. Všechny projevy navenek jsou do té míry vzorové, že jsou následováníhodné.

4. adventní neděle:

Považujte nás za služebníky Kristovy a správce Božích tajemství. Jestliže křesťané přicházejí do kostela, aby brali účast na bohoslužbě, stávají se též opatrovníky a správci posvátných tajemství. My však jsme kněžími a jako ministranti služebníky oltáře. Proto uvažujme o tom, že to je sám Kristus, který nám tuto službu přidělil. To je důležité na správcování jakéhokoliv statku, tj. poctivost, solidní práce a starostlivost o všechno, co patří k určenému statku. Proto je nutná věrnost Pánu i věrnost k úřadu, který jsme přebrali. Nepomohl by sebelepší správce, kdyby se neshodl se svými podřízenými a kdyby odbýval svoji službu. Jak vypadá naše věrnost? Jak plníme my své povinnosti, s těžkým srdcem, se vzdycháním anebo s grimasou, která prozrazuje naši nechuť anebo s radostným pohledem neustále děkujeme Pánu za to, že si vyvolil nás? Budme tedy skutečnými správci Božích tajemství.

Tajemství vánoc:

Rozmanitým způsobem působí Bůh v dějinách na lidstvo. To, co je nejkrásnější, to většinou rychle mine. Tak i večer s oním milým spolunažíváním celé rodiny je za námi a dáváme výraz dobrotě Boží tím, že se shromažďujeme na posvátném místě, zrakem v jeslích i na Kristově kříži. To obojí tajemství nám připomíná jednotu Krista narozeného a trpícího. Není to zbytečné, jestliže si ho připomínáme i v tuto posvátnou chvíli, kdy všechno jásá: "Nám, nám, narodil se". Kolik z nás musí teprve Krista hledat, musí putovat temnou nocí jako pastýři, aby jej našli. To nesmí být řečeno o služebnících oltáře, kteří vědí, kde a jakým způsobem mají Krista nalézt a jakým způsobem mu mají vzdát úctu. Nedejme se rušit ani ryčnými tóny vánočních písní, ani do jisté míry nemožnými zobrazeními na televizních programech. Pod rozžatým smrkem budme těmi dětmi, které dokáží za všechny Boží dary být vděční, ale především za život.

Oslavujeme v tyto dny nový život. I my jsme jej přijali, i nám zůstává spolupráce na tomto díle stvoření a vykoupení. Nedovedeme pochopit, co všechno Bůh dává člověku tím, že vtěsnává do jeho bytí možnosti zdokonalovat se až k obrazu Božímu. V jeslích je dítě - Kristus, Boží i lidský syn, aby nám ukazoval jistotu bytí v Bohu. Je posvátný prostor, ale též i všechno to, co se do něho vtěsnává. Velikost, kterou chceme obejmout hvězdný svět i všechno, co zlatí zapadající slunce, se najednou vtěsnává do prostých jeslí, aby nám připomnělo, že nic není tak cenného jako právě člověk - dítě, i ve své nemohoucnosti, protože ve svých jemných jesličkách již má stěsnanu všechnu moudrost i krásu dobra, které může ve světě vykonat. Kristus přichází jako vtělení do lidského rodu. Přichází, aby vyslovil své rozhodné "ne" každému hříchu i všemu, co je poskvrňováním podstaty Boží v člověku. Potřebujeme onoho krátkého soustředění, ve kterém cítíme - je tu Bůh a my to víme. Vtěsnejme do svého mlčenlivého nitra při

sklopeném zraku všechno to, co Bůh obmyslil dát každému z lidských dětí. Kolik darů jsem přijal i já, kolik velkého mohu i já obětovat jiným. Proto jsem zde a proto vyjadřuji svoji vděčnost za to, že jsem zde s Kristem. "Pane pomoz, ať i Tebe přináším opět znovu a jako nového i do naší rodiny".

Svatého Štěpána:

Hned druhý den po narození Páně nám církev připomíná svědka, který dává svůj život za to, že zdůrazňoval, že tento je Kristus, Syn Boží, který přišel, aby vykoupil, tzn., aby zbavil hříchů celé lidstvo. Skoro nás to děsí, že vidíme hned krev jednoho z jeho věrných. Jeho služba se podobala naší službě u oltáře. I my svým oděvem i přítomností u oltáře zdůrazňujeme, že víme, komu a proč jsme uvěřili. Dnes chceme vyjádřit svoji vděčnost za to, že jsme nejenom zdědili po svých rodičích tuto víru, ale že sami cítíme onu velikost, ve které nás Kristus učinil svými přísluhovateli. Být svědkem toho největšího dějství v dějinách je tak velké, že nevyjádříme dost svoji vděčnost za tuto milost. Kolik ale následovalo po sv. Štěpánu oněch svědků, kteří položili též svůj život právě za toto svědectví? I sám sv. Pavel a ostatní apoštolové i nám podobní jako Tarzicius nebo Cecilia, Perpetua dali svůj život za tuto pravdu, kterou okolní svět nechtěl přijmout. My ale toužíme se stejnou naléhavostí, abychom stejným způsobem odvážně svědčili přede všemi, že ten, kterému sloužíme, je onen Kristus, kterého ve starém zákoně předpovídali a který se narodil v bídných poměrech v Betlémě. I my máme být prvními mezi všemi ostatními hochy, kterým chceme vždycky pravdivě ukazovat sílu naší vlastní víry.

I sv. Štěpán zdůrazňoval, že vidí otevřené nebe. My je můžeme vidět též, jak to Pán Ježíš později připomínal, že království Boží musí být v nás, aby ostatní se mohli nadchnout pro stejnou krásu nadpřirozené nádhery dávané Bohem čistým duším. Zatím nemusíme svojí krví podepisovat rozhodnost, že chceme Kristu sloužit. Jen malé svědectví po nás požaduje. Ráno vstát, usmát se na rodiče, samostatně se vypravit, s radostí do chrámu Páně, denně dobrým skutkem jiným nadlehčit, hledat ty, které můžeme potěšit, jednat tak, aby nás museli mít rádi. To je naše svatoštěpánské svědectví, kterým dokazujeme, že víme, proč si vážit příslušnosti ke Kristu. Jen ten z nás vydrží jako věrný učedník Kristův, kdo nebude vyhledávat, jak uniknout ze svých malých povinností. "Pane, ty víš, že to není lehké, odhodlat se, že ti budeme patřit. Ale my nechceme být jako tolik kamarádů, kteří nás obklopují, nechtějí o Tobě ani slyšet, protože se domnívají, že je nevýhodné mít čistou duši. Ale my myslíme docela jinak. My chceme svoji sílu brát právě z této jistoty, že Ty jsi s námi a to je i naše svědectví, že i dnes jsme u Tvého oltáře. Zároveň Tě ale prosíme, abys odpustil všem, kdo jakýmkoliv způsobem hrubostmi vynucují odpad od Tebe. Dej nám odvahu, ať jsme nepřáteli jenom hříchu".

Neděle v oktávu:

"Tento je postaven k pádu i k povstání mnohých".

Jen několik okamžiků nás dělí od oněch dnů, ve kterých i tolik našich kamarádů nemělo ani příležitost myslit na něco jiného, než na hromady za chvíli nepotřebných věcí, kterými jejich nevěřící rodiče zakrývají svoji prázdnotu. Ale my jsme poznali Boží dítě, které přichází, aby rozdělilo lidstvo na dvě nestejně poloviny. Na jedny, kteří s důvěrou v hluboké víře vzdávají hold a klaní se mu, věří, že Ježíš je Syn Boží a ta druhá polovina jej odmítá, protože odmítá onu pravdu, že je to Kristus, Syn Boží, který přišel na svět (nechejme vyčíst z Písma sv. vzory pro přátele narozeného Ježíše a nepřátele, kteří usilovali, aby ani nezačal). Kdo jednou poznal pravdu, že to je Kristus, Syn Boží, už nemůže v životě přilnout k žádné výmluvě, která by jej stahovala od této velké pravdy. Jestliže nás Pán povolal, abychom mu sloužili u oltáře, pak to není žádná náhoda, ale jeho řízení, kterému nebudeme odporovat, nebudeme pohodlní, abychom se této službě vyhýbali. "Pane, my věříme, že jsi mezi námi přítomen, chceš nás mít blízko".

Nový rok:

"My všichni víme, že není v nikom jiném spása, než v Ježíši Kristu".

Den, kdy všichni oslavujeme začátek občanského roku, církev svatá slaví dání jména novorozenému Synu Božím. Celé světové dějiny již dva tisíce let začínají tímto jménem. Žádná kultura se neobejde bez datování, které začíná Ježíšovým narozením. Nepomůže nám ani protestovat ani se vysmívat, ani nemůžeme tuze vynášet svůj atomový věk, ani se chválit všemi pokroky, které i náš stát získal, všechno je to odsouzeno k zániku, jestliže nestojí na jméně "Kristus". Celý starý zákon vyústuje v jeho narození a tak všechny kultury, které předcházely Krista, nás upamatovávají na tolik prázdňích námah minulých kultur, které zanikly, že přece jenom s Kristem nám přichází to nejsilnější, krásné, to jisté, co pozvedá duši a to už během života. Kristus přichází, aby nám nedával jenom začátek, ale přináší náplň onoho života, který jsme z ruky Boží už přijali. Člověk vymyslel tolik strojů, dostal techniku až na vrchol, ale přece jenom to největší zůstává v dítěti, které jediné dokáže přijmout, udržet i podávat dál všechno, co je hodnotné před Bohem i pro celé lidstvo.

Nikdo z nás si nemůže přidávat k životu, tím méně vzít si právo, aby zkrátil své dny na tomto světě. Jaké by bylo naše myšlení, kdybychom nepřijali jistotu Krista. Když se tážeme dnes, co přinesla víra ve vykopení Ježíšem, musíme si sami odpovídat, že onen nepopsatelný mír a vyrovnání vlastního nitra. Kristus působil v několika zázracích za svého působení mocí Boží, abychom snadněji uvěřili tomu, co káže. Jeho vrstevníci jej odmítali stejně hrubým způsobem, jak to dělají ti, kdo jsou s námi na stejné úrovni. Naše školy nepřinášejí úlevu těm, kdo trpí, jediné v Kristu snášejí i naši trpitelé odvážněji svůj úděl. Ti kdo jsou naplněni duchem mladistvého nadšení, se jménem Kristovým, jdou odvážně do všech nebezpečí a ukazují všem lidem kolem - "je to možné, můžeš být i ty šťastný, ale pod jednou podmínkou, že přijmeš Krista jako svého Spasitele".

Jaká je to radost pro nás, milí synci, že tyto velké pravdy nemusíme hledat. My jsme je přijali od svých rodičů a od těch, kdo byli před námi a dnešek nás nutí k tomu, abychom za ně poděkovali a nastavili své prázdňé dlaně, aby se do nich vešlo všechno to, co má být požeňáním letošního roku. Jaký je to rozdíl pohybovat se s duší vyjasněnou milostí Boží a mezi těmi, kdo pobíhají bezcílne s neklidem ve vlastním nitru. Pro nás je to výzva, abychom dovedli nejenom žít, ale všem ukázat onu cestu, ke které nás přivádí tajemství svatých Tří králů. Chceme se stejnou odvahou začínat, i když jen občanský rok. Přece jej bereme i jako úsek, ve kterém i my musíme být šťastni, abychom ostatním slabším bratřím mohli přelévat kus tohoto požeňání.

Tří králové:

Vánoce ještě neminuly, ba naopak, jádro vánočního svátku teprve vyniká dnešním Zjevením Páně. Východní církev oslavuje právě tento svátek jako základní. Kristus se zjevuje světu. Před několika dny jsme jej uctívali jako nevinné bezmocné dítě, dnes přicházejí první svědkové, kteří inteligentním způsobem oznamují celému světu, že toto dítě je mezníkem, který nemůže nikdo míjet. Dnešní svátek je vlastně původní vánoční svátek. Je to nová připomínka tajemství vtělení Syna Božího. Posvátná noc nám vyjadřuje jakoby jenom přirozenou stránku narození dítěte. Dnešní zjevení epifanie nám připamatovává ono tajemné vtělení Syna Božího. Při setkání s oněmi mudrci, o kterých se hovoří v Písmě sv., se setkávají všechny kultury celého tehdy známého světa při uznávání Syna Božího. Kolikerym způsobem se Kristus zjevuje křtem v Jordánu, prvním zázrakem v Káni Galilejské. Ve své nauce chce, aby se svět otevřel právě působení Božím. Jsou-li důvěryhodní svědkové, kteří nám podávají tuto skutečnost jako historicky dokázanou, nemůže nikdo lehkovážně odmítat tuto skutečnost. Kristus je zde jako Syn Boží, různými divy prokazuje svoji moc a my ji hlásáme celému světu. To je to krásné, velké, to je to nenápadné předávání tajemství Božího okolnímu světu.

Proto musíte být i vy, synci, tak blízko oltáře, aby na vás tato tajemství mohla lépe působit a vy jako viditelní svědkové poneseáte dále tuto jistotu - Kristus se nám nejenom narodil, ale on to je, kdo nás vykoupil od zlého. Čím více budete hovořit nebo čím důkladněji budete žít v sobě tento Kristův život, tím musíte počítat s větším odporem okolního světa. Svět, tzn. ti, kdo jej nepřijali, jej budou neustále odmítat, protože jeho způsob života není pohodlný, a vy to víte, že i ve vašem věku si vyžaduje toto svědectví dost statečnosti, nepohodlí, chuti se obětovat pro jiné. Všichni, kdo přijmou Krista, budou syny Božími. Všichni svědkové, kteří následují svaté Tři krále, aby dávali důraz na jistotu přítomného Boha v Ježíši Kristu, ti všichni jsou nám vzory neohroženosti, odvahy a lidské statečnosti. Kdo chce svědčit, musí znát, kdo trvá na svém svědectví, musí mít dost síly, aby průkazně dokázal, že ví komu a proč uvěřil. Kolik cest nás vede k jednomu cíli. A kolika způsoby můžeme denně dokazovat, že chceme zvěstovat tuto pravdu: "Ano, Kristus je to, který tě osvobodí".

Od zjevení sv. Třem králům už to není jenom Kristus neznámý, ale je to ten, kterého všichni odvážní čistí duchové zvěstují světu. "Pane, dodej nám odvalu, abychom dovedli každému způsobem jemu přijatelným přiblížit jistotu, že Ty jsi ten, který měl přijít a že Ty jsi jediný, kdo může člověka naplnit jistotou".

Snad hovořit podobně?

"Synu, proč jsi nám to učinil?"

Nechejme synky vyprávět o všech možných záležitostech, ve kterých se projeví jako neposlušní, vzdorovití, pohodlní, kde prostě zklamali své rodiče nebo vychovatele. Všude, kde jsme projevovali svoji nevělu ke svým rodičům nebo knězi ať docela otevřeně popíší, jaké měli pocity, když jim někdo připomínal, že se nezachovali zcela správně. Mluvíme o poslušnosti i o vzdoru v životě i našich ministrantů. Neposlušnost, to je slabost, protože člověk nedokáže se přizpůsobit vůli, která požaduje to, co je vyzkoušeno jako správné. Naslouchat není jenom povinnost, ale je to výhoda, ve které každý hoch pozná, jak rychle může zdokonalovat svoje jednání. Ať hoši vyjmenují všechny příležitosti, kdy mohou překonávat v sobě nechuť i tenkrát, když je rodiče zrazují od námahy, nepohodlí a dovedou přijít do své služby. Nedejte nic na to, když vás někdo bude přemlouvat, že jednou vynechat není žádná chyba. My máme proti tomu jeden důvod - právě to první vynechání plnění zásady je tou chybou největší. Poslechnout, to znamená rozhodnout se pro Boha a proto je tato ctnost tím nejkrásnějším projevem naší oddanosti k Bohu. Kristus byl učiněn poslušným až k smrti na kříži.

"Ježíšova matka byla přítom".

Ke skutečnému životu v církvi patří nutně i Matka Boží, která se projevuje ve všech důležitých okamžicích jako nejbližší postava.

Považuji za zcela nutné přizpůsobovat se prostředí i skladbě hochů a v žádném případě nepodléhat naučené anebo vnucené šabloně. Proto i slovíčka, která pronášíme k hochům, ať při jakékoli příležitosti, musí jasně zvěstovat jen kladný vztah kněze nebo vychovatelů ke každému jednotlivci, který tvoří společenství synků.

Neklamme se, že je možné cokoliv vyměňovat velmi rychle. Proto ani rychlé obraty k dobrému nesmí být tím základním, co nám diktuje vztah k těm, kdo třeba jenom naoko se dávají do našich kolejí. Nic velkého nesmí být tvořeno najednou, nic důležitého ve velkých shromážděních. Zde jako nikde jinde je nutný osobní přístup, zvolna kontrolovaný růst od přítomné úrovně až k velikosti - být služebníkem Pána. Zase musíme zdůraznit, že je potřeba vychovávat, a to ve všech příležitostech, v našich syncích sebevědomí, že "Pán na mě čeká, uvolňuje mi místo, které nikdo jiný, než jenom já sám, nemůže zastat". Každý z hochů, a to nejenom z našich, doopravdy může a může mnoho, jen aby chtěl se rozhodnout, že půjde touto stopou. K tomu je třeba všechna příprava od uvolněného farního dvora přes ona nenápadná setkání v soboty a osobní hovory, které nesmí v žádném společenství chybět. Nejhorší přípravou na život by byla praxe ulehčovat všechny námahy, rušit požadavky, nezatěžovat, nesvěřovat samostatné úkoly. Zdůrazňujeme neustále, že onen růst není vázán na žádný věkový stupeň, ale vychovatel musí citlivě přistupovat ke všemu, co se dá už dělit s naším kandidátem. Připomínejme jím nutnost jednat rozhodně a odvážit si vzít na sebe všechno volání jako slovo Boží. Jediným mocným základem a pomocí pro celý lidský věk je úsměvná pohoda rodičů a sourozenců, péče o radostného člověka, která dokáže snadněji obětovat leccos ze svého.

Cvič v sobě odvalu!

Nebylo by vůbec těžké připravit mladého člověka na jakéhokoliv námahy života, na úkoly, které ho čekají, kdybychom jej dokázali naučit myšlení, že úspěch není všechno, že je důležitější cesta a využívání prostředků než dosažení cíle, který je někdy nad lidské síly. Proto je zcela pochopitelné, že musíme chránit mladého člověka a to každého i před těmi vychovateli, kteří pod různými záminkami chtějí mít jen úspěch a dobré umístění. Kdo nemá pochopení a místo pro lásku a nepoznává důležitá vnitřní hnutí svých svěřenců, ten není správným vychovatelem a nikdy jím nemůže být, protože celý jeho vztah se stává jen pouhou maskou. V každém hochovi je třeba vidět spolupracovníka, ale nikoho, ani třeba nevlídné rodiče nebo příbuzné neberme jako nepřátele a zvláště ne tenkrát, když nás upozorňují na naše překročení nebo chyby. Mladý člověk chce zatoužit po věcech, které jsou mimo něj, které přesahují jeho vlastní "já".

Zvláštní těžkosti nastávají v období dospívání. My je nepovažujeme v žádném případě za škodlivé, nebezpečné, nýbrž jen za velmi důležité období, na kterém musí stát vyhraněný vztah k vlastní osobě, k bližním a zvláště k druhému pohlaví. Mezi synky začínají někdy projevy povrchnosti až lajdáctví, které, je-li parta značně rozsáhlá, mohou znamenat i nepříznivý rozklad. Hoch mezi 12. - 15. rokem již není tak plasticky tvárný jako dítě. Tím mu odpadla určitá ochrana, protože vstupuje do řady nebezpečných akcí, ve kterých jeho ukvapenost může znamenat brzdu ve vlastním růstu. Toto období je označeno jako roztavený vosk, který všechno do sebe vtahuje, co zůstává už celý život jeho profilem. Už nemůžeme v žádném případě jednat s těmito hochy stejným naivním způsobem tuze dětským. Toto období je obdobím uvědomování si vlastní důležitosti.

Proto každý, ať je to hoch nebo dívka, vyžaduje v těchto letech větší náklonnost, upřímnější lásku,

takt, nezištnost ze strany všech vychovatelů. Bylo by běda každému učiteli i knězi, kdyby hrubým způsobem zasahoval do tohoto skutečného hledání svého místa v životě. Počítejme s tím, že mnoho, a někdy všechno z dětství, tedy to, co je tuze dětské a dětinské, musí nutně ustoupit do pozadí. Zde dorůstá ono "já", které zapřičiňuje v tolika případech mnohou bezútešnost. Každý hoch v tomto období čeká na chválu nebo na odmítnutí a nesnáší jakékoliv kompromisnictví, tím méně ještě nemožně změkčilé mazlení. Vedme každého jednotlivce k tomu, že on jediný je možný nositel těch hodnot, které může v životě získat. I když se vyznačuje nestálostí, která se tolikrát projevuje v nechuti dodržet i slovo, v našem případě přijít do služby, je náchylný teoretizovat, tzn. zbytečným mnohomluvením odůvodňovat svoje nechutenství anebo nestálost.

Podstatným rysem dospívání je přetvořování dosavadních pohledů i obrazů světa a změna poměrů ke své osobě, k nejbližšímu člověku i ke všem, s nimiž se stýká. Zde se mění onen vztah - svět v poměru ke mně a já jako součást tohoto světa, tedy já ve světě. Jeho sebevědomí ho nutí, aby sebe přeceňoval víc než všichni okolní, můžeme to nazvat, svět. Hoch v tuto dobu nepochopí, že nemůže nikdy být objektem pro sebe samého. To je ten nemožně prosazovaný blud našich mnohých vychovatelů, že člověk dorůstající si musí nutně určit své místo ve vesmíru sám bez cizího přičinění. V tomto období se zdá dítěti všechno problematické, ale nikdy, je-li dobře veden, nepochybuje o svém vlastním "já". A na toto "já" je potřeba, aby navázal každý z vychovatelů, tím více kněz. Jeho "já" vystupuje jako problém teprve v dospívání, v dětství si to ani neuvědomuje, tím méně ještě, aby na něm stavěl. V těchto letech vlastně objevuje a nalézá svoje "já" v tom smyslu, že v celém řešení osobních problémů a v odpovědích na jeho hledání je to zase on, který se v těchto problémech i v jejich řešení vrací. Tuto nejistotu zmnohonásobuje ještě změna v tělesné konstituci. Nové úkazy, které doprovázejí jeho dospívání, přidávají ne sebevědomí, ale nejistotu. Najednou pozoruje i sebezručnější hoch, že se s ním něco děje, že je nešika. Je to nejpříhodnější doba i přes to, že jsou už přesyceni sexuální a předsexuální výchovou ze školy, aby jim kněz, s celou vážou Božího závazného vztahu k zákonu, vyprávěl zcela nepokrytě o celé nejistotě i kráse tohoto období.

Sex se stává odrazem celé osobnosti. Není potřeba se bát, že by nějakým způsobem znevážil nebo znesvětil jeho vývoj. Nesmíme jej však považovat za jediný výraz celého lidského vývoje. Zde je nutné, aby každý vychovatel přesně hodnotil osobnostní prožitky bez paušalizování a vtěsnávání do jedné určité šablony, která by byla velmi málo anebo vůbec by nebyla podle Božího úradku. Různé zážitky, prožitky a funkce jsou podmíněny i tělesným uspořádáním, jeho stavbou. Jediná rozumná výchova je preventivní instruktáž do důsledku, pravdivě, která nikoho ani nepobouří, ani nepohorší. Stačí všeobecně a ne velmi brzy, aby to ještě neprovokovalo nekontrolovanou zvědavost. Poučení má být dříve, než se dostane do nepovolaných rukou jeho výchova. Zde je důležitá autorita rodičů, nikoliv školy, protože rodiče musí zůstat pro něho normou celého solidního života.

Velkou zkázkou, a to i na našich hoších, kteří přichází z rodin nám oddaných, je televize, velké vysedávání u ní a nekontrolované nazírání i na ty filmy, které podle všech norem jsou závadné. Televize si musí připsat na svůj vrub ono přesešování, zvláště v přítomném posledním desetiletí, takže každý zbabělec se vzpírá k zachovávání čistoty života tím, že upozorňuje, jak jsme naivní, zpozdilí, bláhoví anebo staromódní. Celá propaganda posledních let jako by cílila zvláště na čistý život mladého člověka s pekelnou vypočítavostí, že jestliže se dostane na šikmou plochu v mravním ohledu, není, co by jej mohlo pozvednout k Božímu sebevědomí.

Není ani rozumné ani pravdivé zdůvodňování útoku na případné neúspěchy projevu dospívání, že mají za následek zdravotní potíže. V každém případě každý neúspěch na tomto poli znamená skleslost, ubývání odvahy, přestává si věřit. Jediná možná cesta je, a to se nesmíme bát každému z těchto takto postižených hochů poradit, že nesmí zůstat sám jen se sebou, se svými problémy, tzn., že prospěšnější je třeba sportování, oddávání se různým dovednostem, které jej zaujmou, než aby rozkládal svůj, třeba těžce chybující systém mladého života. Takové kombinace jako "kdyby nebylo této nesnáze, mohl bych být snadněji svatým" jsou velmi krátkozraké. Hlavními projevy těchto nedůsledností jsou projevy nesmělosti, nedůvěry vůči sobě a řádka výmluv ke všem, kdo po něm cokoliv požadují. Jako by to byl zjevný strach před usvědčením vlastních neúspěchů. Hlavním následkem může být ubývání Božího sebevědomí.

Kdyby nebylo horších následků než jenom ztracený čas, který vyplývá z syncy často na lítost nad vlastním pádem, bylo by to dost velkou katastrofou, protože to nejvzácnější, co mu Bůh dává, je právě onen velký pohyb, který jej žene z vlastního nitra a nutí, aby i jiným byl ukazatelem radostnějšího života. V každém případě je ale důležité vyložit, že se nesmí stýkat a řešit tyto problémy s lidmi zkaženými, u nichž sex znamená celou náplň života. Nejdůležitější je zde otázka hodnot, dodání odvahy, a to může jen nezkažená společnost. Rodiče, vychovatel, lékař, kněz musí být schopni vybudovat takovou hráz proti zlu, aby nebylo nebezpečí skluzu kteréhokoliv z našich hochů. Pro chybujícího však nesmí scházet nikdy ohled, sympatie, čas a péče, která nejenom pracuje proti negativním úkazům, zjevům a účinkům, nýbrž dodává ono Izaiášovo sebevědomí "Pane, já jim ukáži správný způsob života". To znamená posilovat do všech důsledků všechno, co ještě někdy zůstává jako zbytek z velkého života Božího dítěte, aby se neztrácel ten vzácný čas, který Bůh dává každému, aby rostl k poznání i k posvěcení.

Mše svatá

Nejvyšší hodnocení všeho, co církev může nabídnout, je novozákonní oběť - mše sv. Je to vyjádření

nejvyšší lásky Bohočlověka k Bohu, vyrovnávací obřad, který spojí člověka hříšného s Nejvyšším. Výraz nejvyšší lásky k Bohu. Každý, kdo se odvažuje vstoupit k oltáři, musí, a říkám to znovu, m u s í projevat horlivost ke službě Boží, svítit usebraností, usilovat o to, aby za nikým z těch, kdo proměňují, lámou a rozdávají chléb a víno proměněné nezůstávali za ideálem. A ideál každého obětníka je sjednocení s Bohem. S naprostým soustředěním se nedá nikdy počítat, jsme tuze rozptýleni a možná, že většina našich kněží se nedá uchvátit ničím abstraktním proto, že celá řada z nich je tuze zacílena na vnější podnikání. Zde nezáleží na tom, zda jsou to opravy nebo poutní zájezdy anebo sportování, odměřuje tolik z našich bratří čas, který by měl být před Obětí usebráním a po ní díkyčiněním.

Mše svatá znamená pro nás ne jenom připomínku Vykupitelovy smrti. Pro nás pro všechny to musí být především radostná skutečnost vykoupeného dítěte Božího. Má vést k myšlence i přes den a zde se musí ukázat kněz v celé své otcovské vztažné póze vychovatele, aby zaměřil všední den svých hochů na nutnou osobní oběť. Všechno vede k radostné zkušenosti, jestliže si dokážeme dostatečně uvědomovat, že jsme doopravdy vykoupeni. A my můžeme být se svými hochy opravdovými spolupracovníky na tomto díle. Co může být většího, krásnějšího a čistšího pro všechny ty synky, kteří ještě nepoznali zlé.

Nikdo, tedy ani kněz, nesmí přistupovat k oltáři bez přípravy duše. Je potřebné jako vyrovnávací článek patřičně zhodnocovat nutnost svátosti smíření. Ve svátosti smíření, v tomto odpuštění všeho, čím člověk dovede chybovat, je tentýž obětník - kněz. A všechny děti musí mít příležitost, chuť i radost na této účasti. Nesmějí se bát tohoto malého soudu. Kněz jim musí udělat i tento obřad natolik přijatelně chutný, aby se těšily na tento soustředěný úkon, ve kterém znovu procítí každý z nich, i kdyby se nevyznával z ničeho vážného, že ho Bůh znovu objímá. Jak to bylo působivě poučné, když tolik bratří - kněží sjíždělo do šachet s tímto vyrovnávacím obřadem a s předsevzetím, že tu milost, kterou přijal sám, ponese nejenom do oněch temných štol a chodeb, ale že se o tu milost bude dělit s každým, kdo jenom přijde do jeho blízkosti.

Pro synky to musí být radost z čistoty vlastní duše a tato čistota, která je zmnohonásobena každým dobrým přijetím svátosti, musí být i radostí kněze, který je vede. Nesmíme se bát upozornit i na to, že kdo z kněží nerad uvažuje o těchto velkých skutečnostech Božího života v člověku, že i bez radosti udílí i tuto svátost milosrdenství.

Nesmí to být však jedinou touhou mít množství i mladých tváří a hlasů kolem sebe. Ne tím, že je nás mnoho, pomáháme království Kristovu mezi námi, ale právě proto, že je nás více, můžeme víc upozorňovat i ty, kdo jsou lhostejní kolem nás, na ony proudy milosti, které Bůh dává každému, kdo jimi nepohrdá. Na těchto posvátných místech musí proudit z onoho radostného kolektivu upřímná radost, všichni, kdo pozorují tyto tvářičky mají mít upřen pohled na oltář, ale pohled čistý tak, jak to mají ukazovat přítomní synci, kteří jsou bezprostředními spolupracovníky obětního stolu. Vytratila se nám radost z díla. Proto i každá snaha, kterou podporujeme cokoliv ušlechtilého v našich syncích, dodává sílu i těm, kdo přicházejí jenom někdy jako pozorovatelé, třeba už s odumřelou vírou v sobě. Jaká je to nádhera, ke které se člověk nemůže stavět lhostejně, vidět nadšený čistý zástup mladých mužů. A z každého z nich musí vycházet ono velké heslo: "Pane jsem vděčný, protože mohu to být já, kdo Ti slouží".

Oboustranné zdokonalování

Pro kněze: Vyznání jiných musí zdokonalovat jeho samého.

a/ Když děti vyznávají drobné poklesky, nedbalosti, nevlídnost nebo neochotu, musí to být pro každého nezkaženého kněze srdečné povzbuzení nebo v opačném případě aspoň hluboké zahanbení. Ten kněz nedokáže být povrchní, který touží po tom, aby jeho děti neztrácely v sobě Boží lesk. Jeho děti to jsou, které mu nedovolí potom, aby upadl do planého duchovního života.

b/ Práce s dětmi v žádném případě nesmí být obtíž. Běda, jestli někdo z mluvčích církve to takto bere. Každý hoch, který přijde, je-li nezkažený, každý musí nutně zatoužit, když vidí jeho upřímnost po přítomnosti u Oběti a doslova si vyprošuje, aby sám mohl být spoluobětníkem. Jestliže kněz snáší kříže, i hoši si oblíbí Kristův kříž. Pro ně ani křížová cesta, tím méně mše svatá, nebude jenom jakýmsi výletem nebo vycházkou po cestě, kde trpí jiný. Kolik je to svatých dětí, které zůstávají skutečnou

milostí pro kněze, který je má rád.

c/ Kněz naučí snadno pak děti prosit, děkovat i klanět se Nejvyššímu. Každý z přítomných synků se s radostí bude bít o ryzost vlastního nitra. A po krůčkách pozná, co znamená hodnota osobnosti. Jak velká je svoboda čistého člověka pozná podle toho, jak sám naplňuje volání Boží. Ale kněz to musí být první, který bude s nadšením zpívat "Svatý, svatý".

d/ Pro kněze je práce s nejmladšími anebo s dospívajícími skutečnou školou rozjímání. Sebe i své svěřence svojí poctivostí naučí zodpovědně přistupovat k pravdě, ale též i k pravdě věčné. Naučí své svěřence více spoléhat na Boží pomoc a prozřetelnost. Jeho hovory se netýkají jenom řeči s kajícíky, ale je to přímé navázání na Boha, kterého informuje o potřebách svých dětí. Jak je to potřebné mluvit víc s Bohem o syncích než synkům o Bohu.

Hodiny setkání

To, co připadá každému z nás jako obtížně důležitý prostor, do kterého musíme vstupovat co možná nejčastěji, jsou hodiny anebo dny, kdy se setkáváme docela bezprostředně, bez formalit, se svými svěřenci. Jaká je to přednost, je-li k tomu, farní dvůr, farní budova se zahradou a s přilehlými prostorami, kde jsou možná různá řádění, kde se mohou hoši jinými kontrolování cvičit ve vžívání se do společenství.

Pro nás se stává sobota tímto výrazným dnem. Struktura zcela jednoduchá: V 9,- hod. mše svatá, všichni možni v pohotovosti u oltáře, po mši svaté aspoň dvě hodiny v jiném prostoru než kostelním, zahrnování instrukcemi, vyprávěním, nechybí ani cvičení v přírodě i pořadová ve volném prostoru a po dvou hodinách v 11,- až v 11,30 hod. společný oběd, který, pokud je to jen možné, připraví několik z nich. Vedeme děti, tedy zvláště naše hochy, aby si neprotivili onu přípravu jídla. Musí v úsměvu opatřit nádobí stejně jak uklidit všechno po sobě a při společné modlitbě před i po jídle dostávají vzor, jakým způsobem mohou zkrášlit prostředí domácí. Je to jeden z velkých návodů, jak se může i do rodiny vtěsnat kus opravdu Boží pohody. A všichni a všechno společně. Je jenom krůček k tomu, aby i rodiče schválili společnou modlitbu, četbu nebo ono ticho, ve kterém po přečtení nějakého verše dokáží všichni členové rodiny ztišit všechny své starosti anebo plány.

Je dobré dávat jim vždycky v přesně strukturovaném čase to, co je přivede aspoň o krůček dál. Od jednoho setkání ke druhému dbejme na to, abychom je dostali

- vždycky aspoň o jedno heslo dál,
 - vždycky k heslu novému,
 - vždycky přes kontrolu plnění hesla minulého,
- a vždy s heslem radostně do příštího týdne.*

Snad by mohlo posloužit to, co jsme jim už nabídli podle našeho výběru:

Vůdčí typ:

Čti pravidelně alespoň jednu knihu každé dva týdny. Před četbou nebo studiem či úvahami ber vážně tyto pokyny:

1/ Nemysli v tu dobu na nic jiného než na to, o čem chceš uvažovat. Je potřebné ztišení.

2/ Uvědom si, že Bůh je s tebou. Vidí tě a záleží mu na tvém růstu.

3/ Pro přečtení jakékoliv látky, o které budeš uvažovat, pamatuj následující schéma:

- kdo, co kde, jaké prostředky užívali ti, kdo vystupují, co bylo pohnutkou nebo-li proč, jakých způsobů užívali, kdy to bylo,

- ke každému růstu patří pravidelné úsilí. Nedávej si žádné volno, později je nepřekleneš.

Důležitější než uspěchané ráno je závěr dne - večer. Musí být nesen aspoň několika otázkami:

a/ z čeho mohu mít dnes radost?

b/ komu jsem radost dnes udělal?

c/ co se mi v mé práci podařilo?

d/ za co mám poděkovat?

Teprve potom uvažuj, co se ti nepodařilo, cos udělal zlého a co tě musí na dnešku mrzet.

V žádném případě nesmíš končit se zlobou vůči někomu anebo bez omluvy, komu jsi ublížil.

Chceš prospívat, chceš růst v dobrém?

K tomu se musíš rozhodnout:

Cvičit denně bez mezer, být neustále ochotný pomáhat všem.

Při ranním vstávání si dej pozor, abys vesele vstal, s úsměvem, popř. s písni šel do díla, hned věděl komu máš pomoci, komu uděláš radost.

Proto musíš mít od večera všechny své věci připravené, všechny úkoly vykonané, musí v tobě být chuť být mezi prvními.

Nedáš si sloužit, budeš samostatný. Denně aspoň jeden dobrý skutek. Každý týden přečteš jednu knížku.

Každý den ranní a večerní modlitba, deset minut četba Písma svatého. Najdeš si důvod, abys pomáhal domácím. Musíš být první.

Jednou v týdnu ve všední den na mši svatou, v neděli vždycky. Musíš mít rád studenou vodu, ranní cvičení a dobrou náladu.

Nikdy se nebudeš prát se slabším. Svoji sílu ukaž při práci a ne při prání.

Každý den alespoň jednu hodinu si odřekni televizi. Za žádnou cenu nepopíjej, nekuř, nemluv hrubě.

Do ničeho tě nesmějí nutit. Jdeš do všeho sám, rád vesele. Žádný hrubý výraz, žádný velmi hlasitý hovor, odpovídej vždy jako poslední.

Veď si deník svých úspěchů.

Boží oko všechno vidí, Boha nikdo neošidí.

Musím být lepší

Co mi k tomu pomůže?

- 1/ Modlitba ráno a večer, před jídlem a po jídle,
 - 2/ Radostné vstávání s veselou tváří,
 - 3/ denně dobrý skutek (pomůžte)
 - 4/ Samostatnost! Nedám si sloužit!
 - 5/ Udělám radost rodičům, sourozencům, kamarádům!
 - 6/ Ve škole vždy připraven - ať jsem nejlepší!
 - 7/ Poslechnu na slovo, ihned a rád!
 - 8/ Nečekám na rozkaz, sám se zeptám a jdu!
 - 9/ Jsem pohyblivý, radím se se staršími. Jsem dobrý posluchač!
 - 10/ Každý týden přečtu jednu dobrou knihu!
 - 11/ Co mohu - zlepším doma i v okolí!
 - 12/ Večer hodnotím, co se povedlo, plánuji zítřek, aspoň jedenkrát ve všední den na mši svatou!
 - 13/ Řeknu si rodičům o kontrolu!
 - 14/ Ani ze zvědavosti nezkouším kouření ani pití,
 - 15/ Co si odřeknu?
 - 16/ Mám radost ze všeho, co se podaří jiným!
- Každý musí poznat, že jsi lepší
"Největší dar je čas, nedopust', aby některá minuta uplynula v marnostech"!

Můj přítel

Celou polovinu námahy nám někdy zhatí nedobré přátelství. Proto si všimněme aspoň některých zásad, které po mnohém vyzkoušení se nám jeví jako rozumné k tomu, aby člověk nezůstával sám, ale aby se nevázal na nikoho, kdo ho táhne dolů. Proto chci mít za přítele jenom toho, kdo:

- 1/ mě upozorní na mé chyby nebo nedokonalosti,
- 2/ kdo neprozradí nikdy všechno, tj. právo jen zpovědníka,
- 3/ jen zpovědník může zasahovat do mého svědomí,
- 4/ kdo ví, jak prodloužit den, tím pomáhá každému z nás i každému z hochů, jak se dostat do čela. Kdo ví co dokáže vykonat již v tu dobu, kdy jiní ještě odpočívají anebo se neplodně baví a povzbuzuje své kamarády k tomuto způsobu života,
- 5/ pomáhá k tomu, abych mohl alespoň o půl hodiny čileji začínat své dílo než jiní,
- 6/ kdo rád pomáhá jiným,
- 7/ kdo není pohodlný a rád cvičí,
- 8/ kdo si vede podrobný deník úspěchů i pádů a tím mě učí, abych vydával svědectví pravdě, protože ji vždy nemusíme mít,
- 9/ kdo klidem přesvědčuje o svých záměrech a nerozčiluje se,
- 10/ kdo dokáže všechno začínat ihned s nadšením.
- 11/ kdo v ničem nevidí katastrofu, která by ohrozila jeho systém života,
- 12/ kdo dovede uvádět svého přítele do onoho klidu, ve kterém mohu uvažovat o sobě, hovořit s Bohem,
- 13/ kdo nedělá unaveného tam, kde jej druhý potřebuje a bere všechno skutečně,
- 14/ přítelem konečně může být ten, kdo rozumí organizaci práce i jemných vzájemných vztahů, kdo nevyžaduje víc od jiných, než dovede sám.

Je potřeba občasnou kontrolu a naši hoši ji dělají třeba podle tohoto zkráceného vzoru:

Jak pokračuješ v dobrém?

Denně nezapomínám na dobrý skutek,
- na každého se usměji,

Večer si najdu, komu udělám radost příští den,
omluvím se, koho jsem zarmoutil,
všechny věci mám uspořádané
své úkoly mám připravené
své věci poskládám

Večerní modlitbu v tichu vykonám
před spaním již neruším ani sebe ani jiné

- - -

Ráno rychle, s úsměvem, čile vyskočím,
upravím se,
na slovíčko poslechnu
rázně se chopím denního díla

Mluvím až po jiných

pomáhám všem
podělím se i o svačinu
pomohu s úkoly, své si udělám hned při návratu,

domácí povinnosti rád vyplním

Zeptám se, co mohu ještě pomoci.

O jídle nehovořím, ale za přijaté poděkuji.

Nežádám služby, sám posloužím.

Šířím kolem sebe radostnou náladu.

Držme se toho, kdo dělá jiné šťastnými a neodrazuje nikoho tvrdostí, dává příležitost každému, aby jej mohl napodobovat. Kdo nevyžaduje pro sebe žádné přednosti ani výhody. Držme se toho, kdo své myšlenky dovede vnitřně zpracovávat a nemyslí nahlas. Co potřebuje, vyjadřuje stručně, kdo ani v myšlení ani v hovorech nepřemýšlí, jak druhé snižovat. Vážím si toho, kdo z ničeho nedělá vědu, protože já mám být tím, kdo jiné povede, aby nechybovali. Usiluji o první místo a proto nic nekonám jen povrchně, jako by. Každé dílo musí nést v sobě touhu mít na něm své vlastní jméno. To, co je všeobecně nedobré a povrchní, nesmí být překážkou našeho přátelství.

Zásadně musíme odmítat, a vedme k tomu každého z našich hochů, aby se přátelili s vyloženými zkaženci. Tam, kde se pije, kouří a vede volný život, tam nesmím ani ze zvědavosti začínat. Žádného zlozvyku se nemohu úplně zbavit, jestliže jsem si jej vypěstoval. Žádný z našich hochů si nesmí stěžovat na prostředí, protože je vedeme k tomu, aby to byli právě oni, kdo budou každé prostředí, ve kterém se pohybují, zjemňovat, zkrášlovat, posvěcovat a naplňovat radostí. Jestliže ten, kdo hochy vede, v našem případě kněz nebo starší bratr, nechce zůstat jenom průměrným, nemohou ani ti, kdo jej následují, být špatní.

Krása mládí v čistotě duše

Velkými otřesy prochází naši mladí ve většině našich kolektivů v době, o které se hovoří s jakousi neposvátnou hrůzou - čas dospívání. Vycházejme z oné jistoty, do které jsme museli za dobu našeho vedení synky přivést, že jsou vychovanější, ukázněnější, veselejší, přijatelnější ze všech stránek, že dovedou snadněji zdolávat pokušení ke všem zlozvykům, které je obklopují, ale též mají již zralý správný názor na otázku tzv. předčasných známostí. Osobní svoboda, kterou je musíme naučit žít, nikdo sám k ní nepřichází, je vyšší o mnoho než ona vazba, která bez kritiky sebere nejenom volný čas, ale též tolik síly, která může být tvůrčí a povzbuzující právě pro tu dobu přerodu od dítěte k dospělému. Kněz musí jemně vysvětlovat, hovořit s každým a zde je nutno překonávat i ony bariéry, které jsou vystavěny právě onou drzostí, která přichází ze zkaženého prostředí. Dávejme jim důkazy krásného života ve svobodě dětí Božích. Žádný z hochů ani z dívek nesmí být svému příteli skutečným otrokářem. Není ještě na to člověk tolik vyzrálý a zkušený, aby odhadl ona nebezpečí, která jej zbaví nejdříve optimismu, onoho lesku Božího dětství a člověk se stává otrokářem a to bohužel tam, kde by měl růst. Není rozumné, abychom tuto otázku minuli bez řádného přístupného hovoru dříve, než se tuze citově jednotliví členové našeho souručenství sváží s tím, koho, jak se domnívají, mají nezměrně rádi. Právě v tomto období se mají naučit, jak využívat čas, jak cvičit své schopnosti, jak zdokonalovat různé dary, které od Boha přijali a to vyžaduje člověka celého, s nerozdělenou duší a srdcem. Je těžko těmto hochům ve 14 - 16 letech vytýkat jejich náklonnost, ale přece jenom rádi si dávají říct, jestliže vidí oddaného vůdce, který je varuje včas před přílišnými osobními důvěrnostmi. Zde musí fungovat i rozumní rodiče, kteří musí být víc než jenom živitelé. Důvěrnost na tomto místě je rozumná, pokud mohou tuto důvěru svým rodičům věnovat. Vynaložme všechno úsilí na to, aby tuto čistou svobodu neobětováni neopatrným podnětům nebo zlozvykům z jednoduchého důvodu, aby se nelišili od těch zkažených přátel, kteří je obklopují.

Každý z nás je stvořen k tomu, aby měl rád, to je nám všem jasné. Jen nemůžeme chtít, aby naši hoši nebo dcery v těchto letech měli již jasnou představu o tom, co mají mít skutečně rád, jakým způsobem mají svoji náklonnost a lásku projevovat. Mít rád druhého není ničím pomýleným, je to smysl našeho bytí, ale máme každého tvora milovat v Tvůrci anebo přes Boha, aby každý jednotlivec měl záruku, že svoji důvěru nekládá do dravce, ale do člověka, který chce nést kus jeho obtíží. Jestliže kněz však neskýtá záruku, že se dovedl oprostít od této částečné náklonnosti anebo přílišné lásky k jednomu člověku, jak by mohl chtít po svých svěřencích, aby mysleli způsobem, jak to chce po nás Kristus - milovat především Boha a neotravovat svůj život nezřízeným vztahem. Nepustošit, nezotročovat svoji duši především zlozvyky, které nedávají žádnému z našich blízkých záruku, že i oni se nestanou jen objektem až dospějeme.

Žádný vedoucí se nevykrotí v tomto případě z oné problematiky, kterou chceme nevnutit, ale doslova svým vlastním životem předvádět svým svěřencům. Tzv. zvláštní přátelství jsou prvním klínem, který

rozkládá každé společenství. Je to vlastně loupež z toho, co patří všem. A to se týká každého z členů našeho souručenství, protože oni představují před celou farností jednotku, která reprezentuje jejich úroveň. Jak by mohli prospívat, kdyby scházel příklad kněze, který je vede. Rozkladem v tomto období může být i přílišná návaznost na peníze. V tomto období se nejvíc hoši snižují k touze po penězích a neostýchá se tolikový z nich sáhnout i po penězích společných. To znamená - rozloučit se s nimi. Znamenali by úplný rozklad našeho společenství. Mají vytvářet hodnoty, nikoliv je brát jen jako svůj osobní majetek. Jak by mohl kněz, který zapaluje jednu cigaretu od druhé učit vůbec nezačínat. S pitím je to totéž. Stejně tak s hrou na automatech. O nic menší není vášeň u tolika našich spolubratří, kteří jsou vášnivými fandami v různých sportovních disciplínách. Dříve, než to sebere svobodu našim svěřencům, se jí tolikový z vedoucích spolubratří zřekl na sobě samém. Naši synci nesmějí být jenom pozorovatelé situace, mají být spoluvůdci všech těch hodnot, ve kterých vyrůstá nová, šťastná generace, usměvavá, vyvážená, ochotná zasahovat všude, kde jsou slabší články naší společnosti.

Od této náklonnosti a lásky lidské můžeme teprve vycházet k neviditelné lásce k Bohu, tedy láska k Bohu je přijatelnější pro každého z našich mladých lidí, jestliže jde přes viditelného bližního. Nejdříve musí být pozorována v nejbližším prostředí, naši nejbližší anebo lidé, s kterými se nejvíce stýkají, musí být svědky, že něco roste v těchto mladých, a nebojme se říct nadějných mladých lidí. Tak, jak to bylo v prvních křesťanských dobách, že srovnáváním úrovně křesťanů přicházeli ke křesťanství i

neprátelejší pohané. Láska k Bohu přes drobné služby a laskavost, úsměv k bližním. Z toho vyplývá i láska k modlitbě, k rozjímání hochů a ke skutkům, které je činí výrazněji lepšími, než je to obvyklé v onom průměru. Není-li kněz samolibý a chtivý výhod pro sebe, je naděje, že ani jeho mládež nebude mít tuto zátěž. To velké, co může přetrvávat celý život, se vtěsňuje do norem dospělého člověka právě v tomto období růstu.

Jen jeden je vůdce

Tento úsek bychom mohli nazývat cesta k vůdcovství - ke Kristu. Žádné povolání nesmí být jenom odpovědí na nadšení jediného okamžiku. Kdo chce za Kristem ale, musí vrůst do jeho učednictví. Proto považují za těžký omyl, jestliže někdo přichází z prostředí, které nic nemá společného s našim růstem ve stejném společenství víry a chtěl by okamžitě nastupovat na ono schodiště, na které jsme se dostali pomalým vrůstáním do přítomného vědomí našeho spojení s Bohem. Radostná služba u oltáře je tou vytoužen

ou metou a musí jí být pro každého hochu, který ještě nic neví o zlém. Mají-li naši synci pomáhat všude, kde se pohybujeme, úsměvně spolupracovat s každým a ve všem, co znamená jakýkoliv pokrok at' života anebo zdokonalování detailů toho, co člověk může prožít, pak je potřebí od nejhranějšího dětství ono pokorné naslouchání a odhodlané odpovědi samého mistra, kdy vyzývá: "Pojď za mnou!" Celou naši vlasti i církví se šíří jeden nářek - není kněží, není sester, není ani ochotných bratří ke službě bližním. A my musíme nalézt ve svých kolektivech onu odpověď - "Pane, pokud neznali nás, mohli by tímto způsobem naříkat nad zmíněnými nedostatky. My chceme zaplnit ona prázdná místa a proto hledáme zrovna na těch místech, kde se můžeme učit naslouchat hlasu samého Pána".

Já to dokážu

Od veselého, hravého, sdílného hochu se dá očekávat v naději ono odhodlání, které vyjadřuje Izaiáš ve svém nadšeném - "Pane, nehledej, já to беру na sebe". Bylo by pustým omylem a zkreslování skutečnosti, že ti sám Bůh dá při tvém rozhodnutí tolik síly, abys nepotřeboval usilovat o zdokonalení jakýchkoliv zdolávání obtíží v celém svém životě a zvláště, jestliže se mladý člověk odváží vstoupit do šlépějí vzorových kněží, musí počítat, že o to silněji je třeba usilovat o onen nenápadný, ale trvalý růst k poznání Božích pravd. Vrůstání do Božího prostoru není ničím, co by vyřešil okamžik. Tam je pomalé seznamování a zrání, někdy mnohaletou procesní zkušeností. Nejkrásněji se začíná právě tam, kde člověk ještě nemá na brýlkách svého zraku nic z toho, čím potřísňuje poznání zlo. Nespolehejme na to, že je rozumné seznamovat se se vším, tedy i se zlem. Následování Krista v plnosti je možné jedině tam, kde člověk odmítá ze zásady všechno to, co je zlé. Kdo nezažil onu dětskou radost ze svobodného, plného Božího dětství, těžko pochopí i tyto naše věty, že skutečně vidíme i v onom řádku nezkažených hochů celou naději budoucnosti. Nová generace následovníků Kristových má být prosta nerozhodnosti, prostřednosti a onoho ustavičného hledání, kde se člověk až do svých dospělých let nemůže a nedovede odhodlat k jednoznačné cestě za Kristem. Darovat sebe i své schopnosti Kristu musí člověk v době, kdy může nabídnout ještě dar celý, čistý, neopotřebovaný. Mnozí nenajdou svůj optimismus z jednoduchého důvodu, že odpovídají na hlas Boží tehdy, kdy jsou zklamáni. Nic, co nabízí svět, se nekryje s představami, které hlásá Kristus. "Jestliže Pane cítím ve svých dětských létech, že bych mohl za Tebou, tedy mi dovoľ, abych i chtěl a využil všech příležitostí, ve kterých se mohu připravit na odhodlané - půjdu za Tebou, kamkoli mne budeš volat."

Proto do svého času nesmím vkládat nic, co je chabé, zlé, hříšné. Ani nezačnu v ničem, co může být zlovykem, kterého se nezbavím celý život. Nechci být v ničem jen povrchně prostřední.

"Veď mne, abych prožíval jistotu, že jsi se mnou, když se modlím".

"Pomáhej mi tenkrát, když chci i svým kamarádům radit, jak mohou žít dobře".

"Chci být pohyblivý, bezmezně veselý, ochotný a tak nenápadně potřebný, že budu světýlkem všem, kdo nedovedou jednoznačně sloužit".

"Nehledám výlučnost mezi jinými, ale chci svojí horlivostí i jemností sám zůstat u Tebe a jiným být oporou".

Volný čas

V žádném případě však se nesmí jednat o tzv. prázdný čas. Jestliže život kolem nás odsunuje ruční práce a zručnost osobní až na poslední místo, potřebujeme právě pro naše hochy a dcerky naplnit čas vším, kde může zapráhnout svůj um i zručnost každý z nich v každém úseku života. Děti z velkoměst anebo z panelákových sídlišť trpí nedostatkem náplně volného času. Pro nás je důležité, abychom dovedli vždycky dětsky úměrným způsobem přicházet s něčím, co přirozeným způsobem navazuje na provedlé znalosti.

Proto si cením velmi systému přírodní výchovy, kde celé prostředí, at' se pohybujeme kdekoliv, člověka žene k činnosti. Sami cítíme, že jestliže chceme se přibližovat existenci Boží, že nesmíme znát tzv. "prázdných míst" ve svém vývoji. Nebylo by ale v žádném důsledku rozumné, kdyby naši synci, myslím tím ty, kteří se dají naší aktivitou soustředit, kdyby podléhali onomu zneužívání volného času jenom rozpustilostí anebo bezbřehým nadužíváním prázdných zábav. Poslední doba přináší sebou velmi mnoho těžkostí, protože se nedá navazovat na mnoho věcí z dřívějšíka. Už většina našich dětí neví, co s volným časem. Nikdo z těch, kdo se shromažďují kolem nás, nesmí znát větu, že se nudí, že neví, co má začít, že je otráven vším tím, co mu okolí nabízí. Většina dospělých lidí touží po tom, aby prožívali celý život jako náplň volného času. Proto ono lajdáctví ve výkonu jakéhokoliv zaměstnání dospělých lidí začíná již v tomto nenaplněném dětství a dospívání. my však tvrdíme naopak, že to nejčennější se mu

sí vložit právě do této doby. Kdo chce být jenom průměrný, at' následuje ty, kdo je obklopují, chceme-li však v něčem vyniknout, nesmíme znát nic jiného, než touhu zdokonalovat sebe i všechno kolem sebe právě využíváním volného času.

Volný čas jako pojem je pro nás všechn čas, který není spoután striktními povinnostmi. I cesta rodičů za prací nebo pauzy v zaměstnání, čas věnovaný jídlu, všechno, co patří k péči o tělo anebo zaměstnání, které navazuje na domácnost, není striktně viděno volným časem. Ten nastupuje tam, kde mohu svobodně si vybírat zábavu, hru, družné pobavení anebo naplňuji mezery mezi zaměstnáním a dalším rozvíjením svých znalostí v různých kurzech. Do volného času vkládají už i naše děti též zdokonalování ve sportu i ve výuce, která se týká náboženství. Tam je důležité, aby každý z dětí měl vedle sebe někoho, kdo dovede upozornit na to, co je prospěšné. Ani dítě, ani dospívající nesmí být nucen i k sebezdokonalování tím způsobem, že by pocitoval nepřekonatelnou únavu. Soulad mezi otužováním a duševní čilostí je jedním z velkých umění mládí.

Již v dětství se dítě může velmi lehce naučit onomu rytmu, který zůstane směrodatný pro celý jeho život. Tam se nalézá už ona míra, která nedovolí tuze přepínat síly až k ochablosti. Je to nejprůhodnější okamžik, kdy se dítě musí už naučit onomu rytmu, který diktuje i čas ke spánku i doba, kdy dítě bděle přijímá všechny podněty od vedení anebo ze svého prostředí. V tomto čase se dítě učí oné lehkosti, at' je to v usínání nebo v probouzení a není nutné, abychom navazovali na tuze vychvalované americké metody, které autosugescí vynucují právě tyto dva momenty odpočinku. Navazujeme na tradici našich otců a maminek, které docela nenápadně zdůrazňovali - nevyrušuj a popros andělíčka, kdy tě má vzbudit - a docela neomylně dítě nikdy nezaspalo, protože tato autosugesce působila i momentem zdůraznění přítomnosti Boží. Byli bychom nešťastní, kdybychom zjistili, že minula celá řádka let, kdy naše děti neměly systematického vedení. To by byl pak prázdný, tzn. marný čas. Cenu prožitého okamžiku zdůrazňujeme náboženským motivem využít všechno k tomu, abychom k oslavě Boží dovedli naplňovat každou chvíli. Intenzivně se dají prožívat roční doby i období církevního roku, které svojí plností cele zaujmou děti jakéhokoliv stáří. Je důležité využít času ke vzdělání, k zdokonalování, ale též k získávání oné lehkosti tím, že dítě má dost času, ovšem usměrňovaného rozumným způsobem, ve kterém zdokonaluje neustále všechno, i to nejmenší, co už dokáže prožívat. To je onen rytmus, který si ponese už do celého života. Nepřehání čas přebujelého zaměstnání anebo zábav, ale též se neznepokojuje momentálními neúspěchy. Jakoby získávalo už onen velký vzhled na budoucí své poslání. Jestliže chceme, aby dítě bylo pružné, čerstvé, pohyblivé, popřejme ve volném čase takovou hru anebo zaměstnání, která neunaví, ale rozumně rozšiřuje to, co už dítě zvládlo. Osobnost se zoceluje i tvoří právě tímto systematickým rytmicky sladěným naplňováním času.

Za žádnou cenu volný čas jako doba k lenošení. Nic není jednoduššího, než podlehnout tomuto bludu, že z života mám nejvíc tenkrát, když se nebudu ničím unavovat. Vedme děti jednoduše tak, aby si dovedly samy nalézat náplň prožitých okamžiků.

Nedomníváme se, že by tímto způsobem bylo dítě neustále napnuté jako tětíva, ba naopak, onen rytmus, který musíme zachovávat nejdříve my sami, přivede potřebný klid a čilost do celého vnímání i činnosti dětí v kterékoliv úseku. Nám však jde o přípravu cílovou - v našem případě toužíme, obětujeme i modlíme se na ten úmysl, aby co možná nejvíc hochů, kteří jsou v našem dosahu, zatoužilo hlásat

evangelium a dělit Boží chléb věřícím. Tato cesta je jistě nejpříjemnější jako příprava na budoucí možné kněžství. Nepochybujeme o tom, že dítě, které si kontroluje své úspěchy a dovede vyrovnávat rychle i možné pády, bude způsobilé k přijetí všech povinností, které mohou přivést až na stupně oltáře. Kde je brát odjinud? Nebudeme-li je hledat mezi těmi, kdo se dokáží obětovat již v dětství, dovedou vystupovat i na veřejnosti podle úměry svých schopností a se zaujetím nejenom sledují, ale i pomáhají na oněch úkonech, které člověka pozvedají k Bohu. Tento hoch nemusí odsunovat ze svého života nic z toho, c

o naplňovalo jeho dětství a dospívání. Všechno je už s divem oné stavby, ve které může spolupracovat s milostí Boží jako rozdatel Božích tajemství.

Čím víc dokáží a znám, tím jsou mé možnosti pomáhat jiným větší. A to je ono vrůstání do velkého pojmu následovníka Kristova s l o u ž í m. Hora blahoslavenství i Kalvárie.

Proč právě já?

Nezdá se vám, že je to tuze smělé plánování chtít zrovna z vašeho vlastního společenství určovat pracovníky k šíření evangelia? Není na místě spíše jenom tichá, pokorná prosba o to, aby, je-li to vůle Boží, ... Nedomníváme se, že můžeme vůli Boží nějakým, i třeba tuze aktivním motivováním, ovlivnit. Co však můžeme, je ovlivňovat mládež do té míry, že nebude mít mezer v onom nádherném čase, ve kterém se roste, získávají vědomosti i sílu i mravní způsobilost k tomu, aby nemuseli vybírat své umístění v životě jen z omezené škály možností. Podle mého zjišťování mezi hochy, mezi těmi, kdo už jsou aspoň částečným způsobem ovlivňováni našim působením, bylo ochotno ve 12 letech čtyřicet až sedmatřicet procent hochů vzít na sebe povinnost studia bohosloví. Kde se však ztrácí povolání nejvíce, je vlastní rodina. Jak je to ve vaší rodině? Rodiče by se jenom divili, anebo by vystupovali zásadně proti? Považovali by to za důstojenství anebo za potupu vlastní životní praxe? Byli by ochotni podporovat tuto náladu u svého hochu anebo odmítnou se vši rázností každý začátek těchto úvah. Na tyto otázky tak přiléhavé ať si odpoví každý z našich hochů. Pro nás však je to vždycky nadějná radost můžeme-li aspoň pěstovat v začátcích toto zaměření. Pokud dokážeme svůj čas dělit s časem hochů, kteří přicházejí, je možné sledovat jejich růst i jejich neklid. Je též možné zabránit vrůstání zlých vlivů a můžeme podporovat všechno to, čím je mladistvá duše udržována v onom Božím napětí. Je důležité rovněž, pokud jen možnosti dovolují, i slavit i prožívat celou řadu pro ně důležitých událostí v radostné atmosféře. Víc ovlivní častějších 30 minut, než jedněch stopadesát. Nenápadně, jemně, ale vždy s Božím klidem vkládat jedno zrnko za druhým, aby vyrostla nejdříve ona nálada, ve které by bylo povolání možné, pak podporovat všechny síly, které znamenají intelektuální i mravní růst hochu, ale co je nejdůležitějšího, aby cítil, že má vedle sebe bratra, který je ochoten dělit s ním chléb i myšlenku. Působivé okamžiky jsou v našich setkáních, myslím tím ale zcela neformální lidsky blízké a radostné hovory o problémech, které děti nahazují samy. Zde nezáleží na čase, na místě, ba ani na počasí ani na vybavení hodin, ve kterých hledáme společné vyžití. Jen jednota duchovní rozhoduje, jestli i tento čas zůstane posvěcen.

Radostným způsobem se vtěsňuje náš hoch do praxe vystupovat před ostatními, jestliže může rozevřít Písmo a zastane už od svých deseti let službu lektora. Seznamujeme je s možnými literárními příspěvky na dětská témata, dovolujeme jim, aby sledovali kulturní pořady, ale povzbudíme, aby v každém případě hleděli být buď první anebo aspoň mezi prvními. Toto sebevědomí považují za jeden ze základních kamenů proto, aby mohl zatoužit a vyrůst v opravdového služebníka oltáře.

Do svého času ať si pomalu vkládá uměrně létům tichou čtvrt hodinu, odstaveček četby Písma svatého, ať pomáhá zorganizovat v rodině společnou modlitbu, v každém případě, ať hledí na to, aby nezkažil žádnou radost anebo kazisvětsky nezasahoval do jakéhokoliv dění v rodině. Budoucí bohoslovec musí být čilý, pružný, milý, přijatelný od všech a to přátel i nepřátel vlastní rodiny. Musí se učit být nad vším tím, co je malé ve vztazích mezi lidmi i mezi příbuznými. K tomu mu bude pomáhat pravidelný duchovní život, zpočátku jednoduchý, později v částech už přizpůsobený životu v přítomnosti Boží. Naučí-li se hoch využívat chvil svého života k tomu, aby cítil nadvládu nad sebou i nad okolnostmi, které jej mohou nepříznivě ovlivňovat, bude celý život vyrovnaný, klidný a s nadřazeností bude ochoten sloužit každému, kdo jej bude potřebovat. Den našeho hochu je doba ochoty, radosti a optimismu.

Modlitba

Pro všechny naše hochy zůstává skutečným znamením úspěšného duchovního růstu modlitba ve všech formách. V každé době, ale vždycky v radostném tónu. Hájíme zásadu, že každý se může zdokonalovat, každému je možné, aby vyrostl, kdo se učí modlitbou získávat stále pevnější půdu pro svůj život. Každý, kdo se dobře modlí, roste mnohem rychleji, než kdokoliv i z věřících lidí, který na modlitbu nedbá. Je důležité, aby i nejmenší synci a dívčiny dokázali doslova stále opakovat svému Pánu všechno, co cítí. Nejlepší přípravou pro pevný život je však společná rodinná modlitba. Je to skutečná bohoslužba. Posilněme v každém z našich adeptů touhu po společné modlitbě, kdy se každý jednotlivý člen může vyslovit: za co děkuje, o co prosí, co udělá navíc za jiné. Jen nevedme v žádném

případě děti k onomu nekonečnému vynucování si Boží odpovědi podle stanoveného receptáře. Výborným prostředkem ke kontrolovanému růstu je přesnost a dochvilnost, kterou chápeme zvláště pro ty, kdo mají být s námi u oltáře, že přicházejí alespoň o deset minut dříve, dovedou pozdravit, podat ruku a v mlčení se připravují na svoji službu.

Neméně důležitým tématem, které musí zvládat a to všichni již od nejranějšího dětství, jsou vzory jimi přijatelné, tedy jak děti dokáží označovat, musí to být "jedlý" příklad, tedy pro ně stravitelný. Proto je dobrá četba, pokud dokáží sami již číst anebo si dají předčítat:

1/ veselí svatí - ať děti pomáhají vyhledat v kalendáři ty, kdo vejdou do tohoto schématu,

2/ stateční svatí hoši a dcery četbou z Písma a z životopisů svatých,

3/ odvážní misionáři - z dějin církve,

4/ můj vzor a můj vklad, abych mohl vyniknout nad obvyklý průměr.

Kdo tímto způsobem bude formovat svůj život a naplňovat své dny, může si být jist, že všechno spěje za jedním cílem: Budte dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský Otec.

Co může být většího a krásnějšího na světě než dětská, stále usměvavá tvář?

Slovo na rozchodnou

Těchto několik stránek má být živým svědectvím radostného života s nejmladšími a dospívajícími hochy.

Jestliže pocítujeme často smutek nad nezájmem, pasivitou, vážností nebo dokonce drzostí mládeže, soudím, že my jako starší nosná generace máme velký podíl na přítomném rozpadu. Ale nesmíme lehce překročit otázku, kolik je mezi námi skutečných kněží - otců, kolik je mezi námi bratří, kteří odmítají již předem práci s nejmladšími, kolik z nich si myslí, že sobotní výlety, noční adorace, prozpěvování při kytaře nebo smíšeně společný pobyt na táborech představuje mravní sílu nejmladší generace.

Ptejme se doopravdy, kde zůstalo ono obětavé sebedávání? Stačí číst znovu Izaiáše, abychom se skutečně zastyděli za promarněný čas při hledání cizích vzorů, při kopírování ryze západáckých metod než oním nařikáním nad prázdnotou, která se k nám šíří. Kořeny zůstávají tolikrát v našich hlasatelích, kteří nedovedou mnoho jiného než opisovat ty, kdo ve vlastní zemi nedovedou ani plakat nad prázdnotou duší i kostelních prostorů. Že nejsme nespravedliví, odečteme z prázdných seminářů a klášterů a z velkého počtu odpadů těch, kdo lehkovážně přistupovali, aby si brali poklady církve, ale promrhávají je prázdným vlastním životem. I mezi námi v naší vlasti je jen dost málo jednotlivců, kteří by byli ochotni být apoštoly právě mezi nejmenšími. Kořeny jsou nahlodány pokračujícím pohodlnictvím, hmotařským názorem, před kterým jsme se uměli chránit v době komunismu, ale většinou i v nás to byl jen odpor k nenáviděnému systému, který nás však držel v jednotě.

Nesmíme jen pozorovat neradostné zjevy. Nám doopravdy pomůže jenom sepnout ruce, otlačit si při rozjímání a modlitbě kolena, třeba zkrvavit své dlaně ve službě potřebným, ale je přednostně nutné být stále s těmi, kdo jsou jedinou nadějí příštích dějin církve i našeho národa. Vylučme na okraj svého zájmu všechny ty spolubratry, kteří hlásají volnost výchovy a protože tolikrát mají nevyřešeny své osobní vnitřní konflikty, radí jiným, aby se věnovali v našem případě raději dívčí mládeži, která není ve svém jádru tak problematická v těchto letech, jako tolikrát rozdivočelý dav synků.

Pokud sledujeme i neukončený text našich instrukcí, podívejme se do oněch tváří, nyní milých, dobrých, ochotných a čistých hochů, zvláště na ty, kdo již s námi jsou několik let ve svitu oltářních svíc a ve vůni kadidla, kdo s námi úměrně svému věku týdně odstavují společné dílo pro jiné. Tito hoši si dovedou vážít i prostě připraveného pokrmu, dovedou své povinnosti brát s vážností, která působí rodičům a vychovatelům skutečné zadostiučinění a pohybují se s onou jistotou, protože žijí radostně, správně ve službě těm, k nimž je s požehnáním vždycky vracíme.

Každý stárnoucí kněz by musel být blízce zoufalství nad stavem dnešních věřících obcí, kdyby mu nespláceli jeho péči ty čisté, i když rošťácké oči věrných synků.

Dnes uděláme jen tolik, kolik nám uvolní rodiče prostor, ale musíme jim skýtat záruku, že jejich, věříme tomu, synky budeme připravovat na cestu do správného života. Se stejnou láskou, jak je přijímáme, je s pochopením chceme pokaždé vracet zase s rozjásaným obličejem do našich rodin, aby mohli mnozí z nich oplátkou požehnat od oltáře své vlastní i farní rodině. Kolik krásy jim dokážeme přiblížovat v jejich dětství, kolik zlého dovedeme od nich odhánět svým úsilím Boží moci, tolik požehnaní poplyne z jejich života v jejich dospělosti.

Jen hra by byla málo. Život v každém úseku má svoji zvláštní hodnotu a to v každém čase, je vážně krásný na každém úseku cesty, jen na nás zůstává, abychom dokázali nadchnout všechny ve svém pracovním prostoru, aby byli ochotni pomáhat a posilování vírou měli především lásku ke své vlastní čisté duši a dávali vyrůst oné touze stejně krásu předávat i generaci nastupující.

Pán nám dává právě nejvíce radosti úsměvem hochů, rozehřátých v přítomnosti Spasitelově.

Je málo jenom ono požehnaní, které nabízíme jako dík za nádheru, kterou pocítujeme v přítomnosti čistého dětství.

Z celého srdce žehná

